

د افغانستان اسلامي جمهوریت
د اقتصاد وزارت
د زابل ولایت د اقتصادي او ټولنیزې پراختیا لیدلوری سند

زابل ولایت اقتصادي او ټولنیزې پراختیا ته یوه کتنه

کال: ۱۳۹۹ (۲۰۲۰)

د مطالبو نوملړ

و	لنډ مخففات
Error! Bookmark not defined.	مقدمه:
Error! Bookmark not defined.	د ولایت مقام پیغام:
2	د دې سند پیژندنه
2	دولایتي پروفایل په تړاو لنډ معلومات
2	په ولایتي پروفایل کې د معلوماتو راغونډولو میتود
3	رهبري او تخنیکي همکاري
4	لومړی څپرکی
4	۱/۱ زابل ولایت د تاریخ په هنداره کې
4	۲/۱ د ولایت نوم او د نوم په اړه لنډ مالومات
4	۳/۱ تاریخي ځایونه او آثار
5	۵/۱ جغرافیایي موقعیت او موسم (د ولسوالیو نومونه او د پولو په اړه مالومات)
8	۷/۱ عمومي نفوس/وګړي
12	دویم څپرکی
12	د کرهڼي سکتور
13	۳/۲ زراعتی ځمکه د ولسوالیو په کچه
21	۹/۲ انکشافی بودجه عایدات او پانگونه:
21	د زراعت او انکشاف دهات سکتور د اقتصادي او ټولنیزې پراختیا د موجوده او
21	بالقو سرچینو او پوتانشیل تحلیل:
22	د کرهڼیزو محصولاتو په برخه کې سرمایه گذاری:
25	د وچي میوی د پروسس او بسته بندی د مرکز جوړول:
26	د پوهنې سکتور
26	د سکتور په هکله لنډ معلومات:
28	دولتي او خصوصي ښوونځی:
30	د رسنیو فعالیتونه:
30	سپورټ او بدنی روزنه

31	پوهني سکتور انکشافی بودجه، عوايد او پانګونې د فرصتونو تحليل:
34	د عامې روغتيا سکتور
34	د سکتور په هکله لنډ مالومات
34	روغتيايي خدمتونو ته لاسرسی
37	۲- د روغتيايي استتياوو لنډيز:
38	3-د روغتيا د سکتور په برخه خصوصي پانګونه:
38	د عامې روغتيا سکتور د تېرو کلونو عوايد ، انکشافی بودجه او د پانګونې د فرصتونو تحليل:
40	د زیربنا او طبعي سرچينو سکتور:
40	د سکتور په اړه لنډ معلومات
40	سړکونه / لارې:
41	هوايي ډګرونه :
42	ترانسپورت:
42	د زابل په ولايت کې موجوده دمسافربري او باربري اتحاديې په لاندې ډول دي:
42	د ولايت بربشنا:
43	مخابرات او معلوماتي تکنالوژي:
44	صنعتي فابريکې :
44	کانونه / زيرمې
46	د اوبو دتنظيم:
50	د اقتصاد او خصوصي سکتور انکشاف سکتور
51	د اقتصادي او خصوصي سکتور په وده کې د خصوصي سکتور د پانګونې کچه
52	د توليدي فابريکو ستونزې:
54	دبيوزلي وضعيت او دکاري ځواک سلنه:
54	د اقتصادي ودې د سکتور بودجه، راټول شوی عوايد او په دغه سکتور کې دپانګې اچونې د فرصتونو تحليل:
56	دښځينه لاسي صنايعو ارزښت په لاندې ډول ده
58	حکومت والي سکتور
58	دحقوقو آمریت لاسته راوړنې
58	دقضا يای دولت آمریت لاسته راوړنې:
58	دحقوقی مرستو آمریت لاسته راوړنې:

58	د کوچنیانو د اصلاح او روزنې آمریت لاسته راوړنې:
58	ښه حکومتوالی:
60	سیاسي گوندونه
61	قومي شوراگانې:
61	مذهبي او ديني چارې:
64	د ټولنيز خونديتوب سکتور
73	درېيم څپرکي
73	د پراختيايي بودجې د مصرف د اغيزمنتوب اقتصادي تحليل:
1	څلورم څپرکي
1	په زابل ولايت کې د غير دولتي موسساتو د انکشافی فعالیتونو د موثریت اقتصادي تحليل:
10	پنځم څپرکي
10	د افغانستان د سولې او پرمختيا ملي چوکاټ او د ملي لومړیتوبونو پروگرامونه
10	(ANPDF/ NPPs)
11	۲. د ولسي تړون پروگرام
13	۳. د اغيزمنې حکومت والی پروگرام
15	۴. د عدلي سکتور د رغولو پروگرام
16	۵. د کرهني د پراختيا هر اړخيز پروگرام
18	۶. د اړیکو او زیربنا پروگرام
19	۷. د ښاري پراختيا پروگرام
20	د پورته موخو د ترلاسه کولو لپاره، افغانستان به دا تدابير ونيسي
21	۹. د کانونو او طبيعي سرچينو د پراختيا ملي پروگرام
22	۱۰. د بشري سرچينو د پراختيا پروگرام
24	دوهمه برخه
24	د افغانستان د تلپاتې پرمختگ موخي
29	د افغانستان د تلپاتي پراختيايي موخو (A-SDGs) د مشرتابه او څارنې جوړښت:
29	اجرائیه کمیته
33	سرچینې او ماخذونه

لنډ مخففات

MoEc	د اقتصاد وزارت
CSO	د مدني ټولنې اداره
DDA	د ولسوالۍ پراختيايي شورا
DDC	د طرحې او توحيد عمومي رياست
DGO	د ولسوالۍ مقام دفتر
ISLA	د سيمه ييزه ادارو د پياوړتيا نوښت
IDLG	د سيمه ييزه ارگانونو خپلواکه اداره
INGO	نړيواله نادولتي موسسه
LoGo	(سيمه ييزه حکومت والي) هغه پروژه چې د ملگرو ملت ونو د پرمختيايي پروگرام -UNDP له خوا پلې کېږي
M&E	څارنه او ارزونه
MoF	د ماليې وزارت
MoWA	د ښځو چارو وزارت
PAP	کلنی ولايتي پلان
PBP	د ولايتي بوديجې پاليسي
PC	ولايتي شورا
PDC	ولايتي پرمختيايي کمیټه
PCO	د ولايتي شورا دفتر
PDPG	د ولايتي پرمختيايي پلان جوړونې لارښود
PGO	د ولايت مقام دفتر
PSP	ولايتي ستراتيژيک پلان
DoEc	ولايت د اقتصاد رياست
PIMS	د ولايتي مالوماتو مدیریت سيس ټيم
PTC	ولايتي تخنیکي کمیټه
PPFMC	د عامه مالي مدیریت ولايتي کمیټه
PSTC	د ولايتي سکتور تخنیکي کمیټه
PLMD	اړونده ولايتي رياست
USAID	د متحده ايالتونو نړيواله پرمختيايي اداره
WB	نړيوال بانک
UNDP	د ملگرو ملتونو پرمختيايي پروگرام

مقدمه:

دغه سند چې تاسو یی لولی د زابل ولایت اقتصادي او ټولنیزې لیدلوری نومېږي چې د زابل ولایت اقتصاد ریاست لخوا د سکتوري ادارو (کرهڼی او مالدارۍ سکتور، پوهنې سکتور، د روغتیا او خوړو سکتور، د زیر بنا او طبعی سرچینو سکتور، حکومت والی سکتور، ټولنیز خوندیتوب سکتور، او اقتصادي ودې او خصوصي سکتور پرمختیا سکتور) او په هر سکتور کی دشاملو ادارو څخه دراتولو شویو معلوماتو تحلیل او څیړنه وړاندي کوي او مونږ ته د زابل ولایت د اوسنی وضعیت په اړه هر اړخیزه معلومات راکوي، چې پنځه (۵) فصله لری په لمړی فصل کې د ولایت په اړه عمومي معلومات ذکر شوی، په دوهم فصل کې د سکتورونو په تفکیک د انکشافی وضعیت تحلیل، په دریم فصل کې د انکشافی بودجې د اقتصادي موثریت تحلیل، په څلورم فصل کې د غیردولتي موسساتو دانکشافی فعالیتونو د اقتصادي موثریت تحلیل او په پنځم فصل کې د ولایت د اقتصادي او اجتماعي انکشاف، استراتیژیک لید لوری ذکر شوی دی

د ولایت د اقتصادي او ټولنیزې پراختیا لیدلوری (ولایتي پروفایل) په حقیقت کې د ولایت انځور پاڼه ده چې د ولایت د اوسنی حالت، موجوده پوتانشیل او پرمختگ لپاره موجوده پوتانشیلونه او سرچینو په اړه هر اړخیز معلومات پکې شامل دی د مرکزي ادارو سره د ولایت د حقیقي انځور په شریکولو کې مهم رول لری. دا سند به له مرکزي ادارو، دوترانو او همدارنگه غیر دولتي موسساتو، دولتي ادارو سره دخپلو پروژو د تطبیق او د ولایت د لومړیتوبونو په پیژندلو کې مرسته وکړي چې د خپلو پروژو، برنامه او طرحو په پلی کولو کې د موجوده ارقامو نه استفاده وکړي.

مرکزي ادارو ته به د زابل د موجوده حالت یو حقیقي انځور برابرشي او دزابل د موجوده ستونزو، ننگونو او په زابل کې د اقتصادي او ټولنیزې پراختیا لپاره د سکتورونو په تفکیک د موجوده پوتانشیلونو، سرچینو او په هر سکتور کې د پانگوني لپاره به د مرکزي ادارو او خصوصي سکتور پاملرنه را جذب کړي.

دا سند به خصوصي سکتور ته د خصوصي پانگوني لپاره لنډ مهاله، منځ مهاله او اوږد مهاله موجوده فرصتونه او په دې برخه کې د پانگوني اوسنی حالت معلوم کړي او په مختلفو برخو کې د پانگوني لپاره به دخصوصي سکتور د توجه په را جذبولو سره به خلکو ته کاري فرصتونه برابر شي، د بهوزلی د کچې په کموالی کې به مرسته وکړي او د ولایت د اقتصادي او ټولنیزې پراختیا سبب به وگرځي.

د ولايت مقام پيغام:

د زابل ولايت غزتمندو اوسيدونکو !

په سر کې غواړم د ټولو ملکي او نظامي مسولينو نه د زابل ولايت د خلکو په استازيتوب مننه وکړم او دا وياړ او عزت چې اوس په نسبي امنيت که ژوند کوو د هغو سرتيرو د قرباني او فداکارۍ پايلې وبولم چې په لمړۍ خط کې د خپل ولس وطن او خاورې څخه ساتنه کوي.

هيڅ پرمختګ او هوسا ژوند بې له امنيت څخه ممکن ندی خو د خونې ځای

دی چې زموږ د گران هيواد افغانستان په ټولو برخو کې ځانگړي پرمختگونه تر سترگو کيږي، په داسې حال کې چې هيواد مو د څو لسيزو جنگونو، داخلي کړاونو او بدبختيو څخه راوتلی دی.

زابل چې د کلنو راهيسې د پرمختګ او د بنسټيز کارونو شاهد نه و خو بيا هم د نورو ولايتونو په څير د يو شمير بدلونونو شاهد و، خو ياد پرمختگونه بسنه نه کوي او لا هم ډير څه بايد تر سره شي تر څو دی خوار او بې وزله ولس ته يو څه هوسا او آرامه ژوند برابر شي چې د اقتصادي ودې او سرانه عايد د لوړونې لامل شي او تر څنګ يې د بېکارۍ، لوړې اوبېوزلۍ، تېر ټول شيلکه څرنگه چې ښکاره ده زابل ولايت ته نه د مرکزي حکومت له لوري او نه د ملگرو ملتونو او مرستندوی هيوادونو لخوا کومه ځانگړې توجه شوی چې د نورو ولايتونو په نسبت په کمه اندازه پراختيايي پروژې په زابل ولايت کې پلې شوې، خصوصي سکتور چې د هيواد د اقتصادي ودې او د دندو په رامنځته کولو کې خورا مهم دی د برېښنا او صنعتي پارک د نشتون له امله په زابل ولايت کې په نشت حساب دی

په متوازنه پراختيا تاکيد او وروسته پاتې ولسواليو ته ځانگړې پاملرنه، د چوپړتياوو او خدماتو غځول، زابل ته د مهمو زيربنايي پروژو لکه اداري کمپلکس، هوايي ميدان، صنعتي پارک او د شملزايي گمرک تاسيسات جوړول او همدارنگه د جاري پروژو په کيفيت تمرکز به به زموږ له کارۍ اوليتونو څخه وي. د زابل د ۱۳۹۹ لمريز کال د ولايت د اقتصادي او ټولنيزې پراختيا ليدلوری سند د ولايتي ادارې د لاسته راوړنو يو ښه بيلگه ده دغه د اقتصادي او ټولنيزې پراختيا ليدلوری سند چې د تيرو کلونو په توپير د ولايت په اړه د عمومي معلوماتو ترڅنګ د سکتورونو تحليل، په تيرو کلونو کې د دولتي ادارو او غير دولتي موسساتو له لارې د ترسره شويو پراختيايي فعاليتونو د اقتصادي اغيزمنتوب تحليل د زابل ولايت اقتصاد رياست په زحمت او د USAID ISLA ولايتي دفتر په تخنيکي ملاتړ ترتيب او چمتو کړل شوی ډاډمن يم چې د ولايتي ادارو، مرسته کوونکو او غيردولتي موسسو په مالي مټ به د اقتصادي او اجتماعي کړنو په ترسره کولو، متوازن پرمختګ ته لاره هواره او د زابل شريف او متدين ولس به پرته د کوم توپيري چلند څخه دهر ډول اړينو چوپړتياوو څخه برخمن شي.

په پای کې په ځانگړې توگه د زابل ولايت اقتصاد سرپرست رئيس او همکارانو له هڅو څخه يې قدرداني کوم چې د زابل ولايت د اقتصادي او ټولنيزې پراختيا ليدلوری سند يې ترتيب کړی.

د پياوړي او پرمخ تللي زابل په هيله

الحاج تورن جنرال محمد نبی احمدزی

د زابل ولايت والی

د دې سند پیژندنه:

دولایتي پروفايل په تړاو لنډ معلومات

دغه سند چې تاسي يې لولي د زابل ولايت د اقتصادي او ټولنيز پراختيا ليدلوري سند نومېږي، چې د افغانستان لپاره د دوامداره پرمختيايي موخو (SDGs) او د افغانستان دملي پرمختيايي ستراتيژي (ANDS) او د ملي لومړيتوب لرونکو پروگرامونو په چوکاټ کي د ولايت په کچه د دولتي او نادولتي ادارو (کرهڼې او مالدارۍ سکتور، پوهنې سکتور، عامې روغتيا سکتور، د بنسټونو سکتور، ټولنيز خوندیتوب سکتور او اقتصاد خصوصي سکتور او په هر سکتور کې دفرعي ادارو يعنې رياستونو) څخه د راټولو شويو معلوماتو (Data) تحليل او څېړنه وړاندي کوي او مونږ ته د زابل ولايت د اوسني وضعیت په اړه هراړخيز معلومات را کوي.

ددي سند جوړښت

دغه سند په پنځو عمده برخو ویشل شويدي :

لومړۍ	د ولايت پیژندنه
دوهم	د ولايت د عمومي حالت تحليل (اقتصادي او ټولنيز)
درېم	د پراختيايي بودجې د مصرف د اغيزمنتوب اقتصادي تحليل
څلورم	د غیر دولتي موسساتو د انکشافی فعالیتونو د اقتصادي اغيزمنتوب تحليل
پنځم	د افغانستان د (ANPDF/NPPs) پروگرامونه او د (A-SDGs) موخي او تارگیتونه

په ولايتي پروفايل کې د معلوماتو راغونډولو میتود

- دترتيب شوو پوښتنليکونو مطابق د معلوماتو راټولول
- دمخامخ مرکو ترسره کول
- د سکتوري ادارو لخوا د مکتوب او هم دايمل له لاری دمعلوماتو راټولول
- دمرکزي احصايي ادارې دمستندو اسنادو څخه معلومات اخيستل
- دولایت په سطحه دنړيوالو ادارو لخوا دسروی شوی مستندو پایلو څخه معلومات ترلاسه کول

د موادو تحلیل

لومړي مرحله	پوښتن لیکونه ټولو سکتوري او فرعي ادارو او ریاستونو ته په مکتوبي او د ایمل له لاری واستول شول او په ځواب کې د اړونده ادارو څخه بیا ځلې ترلاسه شول
دوهمه مرحله	د معلوماتو د تحلیل، کتنې او توحیدولو په لړ کې د نیمگړتیاو د شتون په صورت کې د اړونده مرجع سره اړیکه ونیول شوی او ورسره مرکي تر سره شوي.
د ریمه مرحله	د کره کتنې څخه وروسته ټول راتول شوی معلومات په یو ځانګړي ټاکل شوی فارمټ کې توحید کړل شول.

رهبري او تخنیکي همکاري

د دغه ټول بهیر رهبري د اقتصاد وزارت / اقتصاد ریاست لخوا کیدله خو مسلکي او تخنیکي همکاري یې د اقتصاد ریاست د انکشافی کړنو د تنظیم امریت آمر او کارمندانو لخوا ترسره کیدله.

د موادو راتولولو ټیم

د اقتصاد ریاست د انکشافی کړنو د تنظیم امریت کارمندان او اړوند ریاستونو په همکاري د ولایتي پروفایل معلومات راتول او پدی سند کې ځای پر ځای شول.

دولایتي انځورپاني یا پروفایل اهمیت:

دغه سند دزابل د ولایت اوسني وضعیت د افغانستان د سولې او پرمختیا ملي چوکاټ، او د ملي لومړیتوب پر بنسټ پروگرامونه (ANPPS) او (ANPDF) د افغانستان د سولې او پرمختیا ملي چوکاټ او د افغانستان د پایدانه پراختیایي موخو (A-SDGs) په بنسټ په ډاګه کوی او دغه سند دزابل ولایت هراړخیز اقتصادي او اجتماعي انځور په توګه څرګندونه کوی، دولایتي پروفایل اساسي موخه دولایتي سکتورونو او ریاستونو اوسنی وضعیت روښانه کوی او په ضمن کې مرکزي حکومت دی ته متوجه کوی ترڅو د اړونده ولایت د پرمختګ لپاره هراړخیز متوازن پرمختګ ته توجه وکړي.

لومړۍ څپرکۍ

د ولایت په اړه عمومي معلومات

د زابل ولایت پیژندنه، جغرافیایي موقعیت او اداري واحدونه:

۱/۱ زابل ولایت د تاریخ په هنداره کې

زابل د شمالی عرض البلد په ۶۶ درجو او ۵۴ دقیقو او ختیځ طول البلد د ۳۲ درجو او ۷ دقیقو ترمنځ د هیواد په سهیل لویديځ کی پروت دی، زابل د پښتنو د لرغونو قبیلو زاولیانو ټاټوبی دي چی ویل کیږی دغه قبیلې د یفتلی قوم مهمه پښه یا رېښه بلل کیده هغه پاچاهان چی د اخشنور له مرگه ورسته د هندوکش په جنوبی ځنډو او پراخو ډاگونو کی چی د زابلستان په قلمرو کی راځی په بیلا بیلو پړاونو کی پاچاهی ته رسیدلی لکه تورمانا مهرانکولا او داسی نور.

د کابل کندهار په لاره پروت زابل طبعی ښکلا او تاریخی سیمو په درلودلو سره د افغانستان له تاریخی او کلتوری ولایتونو څخه گڼل کیږی

او همدا رنگه د دې ولایت اکثریت خلک پښتانه دي چې مهم ټبرونه یی توخي، هوتک، وردگ، سلمانخيل، خروټي، ناصر، پوپلزي، الکوزي، کاکړ، تره کي، لودېن، سلیمانخيل، اندر او نیازی قومونه دي چې په مرکز کلات کې ۳٪ سلنه تاجک وروڼه هم میشت دي .

۲/۱ د ولایت نوم او د نوم په اړه لنډ مالومات

زابل له قدیمه څخه زاول وو د وخت په تیریدو سره زابلستان شو همدارنگه په ۱۳۵۳ د ظاهرشاه د سلطنت په دوره کی چی کله ولایت شو په رسمي مکاتبو کی د زابل په نوم ونومول شو.

۳/۱ تاریخي ځایونه او آثار

قلات بالا حصار، غشی منار، میرویس نیکه کلا، صاحب خان غونډی، سنگر جمال خیل، بولان سمخه، لوړگی تپه، میزانی تپه، شهر صفا مثنوی غونډی، شاه عالم خان کلا، سرکاری کلا او سورتاک د زابل ولایت د مهمو او کلتوری تاریخي ځایونو او آثارو څخه شمیرل کیږي.

۴/۱ د زابلینو دودونه او رواجونه:

اختریزی میلی، ډولونه، سانگی یا نیزه بازی، غیږی، اتڼونه، هگی جنگی، محلی موسیقی، د اختر د ورځی لومړنی سهار په مسجدو کې د چای (شیدو) تازه میوه او دودۍ په خوړولو او د مشرانو او کشرانو لخوا یو بل ته د اختر په مبارکی ورکولو سره پیل کیږی همدارنگه کوچنیان اختریزی میوی عیدی (اختری) ټولوی او خلگ د خپلو خپلوانو کورونو ته د مبارکی لپاره لپاره ځي او چې ورسره د اختر ورځي په همدی ډول سره پای ته رسیږی او ځینی خلک د نوروز په ورځو کی د تفریح او رخصتی لپاره وځی او پسرلني مشاعرې هم پکی جړوبیږی او د خوشحالی او غم په ورځو کې د یو بل کورونو ته ورځی او په دواړو حالتونو کې (خوشحالو او غم) کې ځان ورسره شریکوی.

۵/۱ جغرافیای موقیعت او موسم (د ولسوالیو نومونه او د پولو په اړه مالومات)

زابل ولایت د گران هیواد افغانستان د ۳۴ ولایتونو څخه دهیواد په سهیل لوېدیځ کې پروت ولایت دی، شمال طرف ته له غزني او ارزگان، غرب طرف ته له کندهار او ارزگان، جنوب طرف ته له کندهار او پکتیکا سره او شرق طرف ته له پکتیکا او پاکستان سره د ۶۳ کیلومتره په اوږدوالی گډه پوله لري او ټول مساحت یې 17471.8 km^2 ده. زابل ولایت یا پخوانی زابلستان د پښتنو د لرغونو قبیلو ټاټوبی، د کابل - کندهار پر لویه لار پروت دی او دکابل هرات لویه لاره د (۱۷۸) کیلو متره په اوږدوالی دنوموړي ولایت شاه جوی ولسوالي، مرکز قلات ښار، ترنک او جلدک ولسوالیو څخه تیریري یاد ولایت ۴۵ کاله وړاندې په رسمي ډول د خپلواک ولایت په توگه ونومول شو د یاد ولایت دوگړو شمېر د احصایې له مخې (377648) تنه ښودل شوی دي چې ترسره شوي سروې د دې ولایت د خلکو د تایید وړ نده او سربیره پردې په نوموړي ولایت کې تخمیناً (800000) وگړي په ۱۰ ولسوالیو او مرکز قلات کې ژوند کوي چې دغه شمېره د عامې روغتیا ریاست سره ثبت او راجستر ده د زابل ولایت مرکز د قلات ښار دی، یاد ولایت د ۱۵۰۰ څخه تر ۲۰۰۰ پوری کوچنی او غټ کلی لری او دولایتي پلازمینې په توگه د دی ځای څخه ټول ولایت او ولسوالیگاني اداره کېږي اکثریت نفوس یی د کندهار او کابل په لویه لار او په هغو ولسوالیو کې میشت دي چې دهمدې لویې لارې په اوږدو کې پرتې دي. د ډیری مرکزي ادارو (وزارتونو او خپلواکو ادارو) دویم اداری واحدونه په قلات ښار کې شتون لری مگر په ځینو ولسوالیگانو کې د ځینو اداري واحدونو ځانگي شتون نه لري او په ځینو نورو کې بیا د بشري سرچینو دکمښت او ځینو نورو تخنیکي ستونزو له کبله تردې مهاله ندی فعال شوي چې پدی برخه کې د ښوونې او روزنې، کرهڼې او مالدارۍ او عامې روغتیا وزارتونو استازیتوب مخکې او استثنا شمیرل کېږي. په رسمي ډول د قانون حاکمیت اوس مهال د ولایت په کچه څه نا څه د پراختیا په حال کې دی.

٦/١ دزابل ولایت دولسوالیو په اړه معلومات :

شمیره	ولسوالي	معلومات	نفوس	دکلیو تعداد
1	مرکز قلات	قلات دزابل ولایت مرکز دی چې مساحت یې ۱۶۶۹ کېلومتره مربع دي اوڅلور ناحیې لري، رهایشي ساحه یې پنځه کیلو متره مربع ده،تجارتی ساحه یې یواعشاریه دوه کېلومتره مربع ده، دولتي ساحه یې پنځه کېلومتره مربع ده او شنه ساحه یې یو کیلو متره مربع ده.	44072	158
۲	شینکی	شینکی ولسوالي د مرکز کلات جنوب طرف ته په (۸۰) کېلومتري کې واقع ده چې مساحت یې 2245 کېلومتره مربع دی.	31363	164
۳	شملزایی	د شملزایی ولسوالي د مرکز کلات جنوب شرق طرف ته په (۱۰۴) کېلومتري کې واقع ده چې مساحت یې 2819 کېلومتره مربع دي.	35886	263
۴	نوبهار	نوبهار ولسوالي د مرکز کلات ختیځ لور ته په (۹۵) کېلومتري کې واقع ده چې مساحت یې 1354 کېلومتره مربع دی.	24111	122
۵	ترنک جلدک	د ترنک او جلدک یا شهرصفا ولسوالي د مرکز کلات جنوب طرف ته په (۶۲) کېلومتري کې واقع ده چې مساحت یې 1553 کېلومتره مربع دی.	21831	187
۶	اتغر	د اتغر ولسوالي د مرکز کلات جنوب شرق طرف ته په (۱۳۵) کېلومتري کې واقع ده چې مساحت یې 527 کېلومتره مربع دی.	13816	83
۷	ارغنداب	د ارغنداب ولسوالي د مرکز کلات شمال غرب لور ته په (۱۲۵) کېلومتري کې واقع ده چې مساحت یې 1190 کېلومتره مربع دی.	36298	144
۸	میزانې	د میزانې ولسوالي د مرکز کلات غرب طرف ته په (۵۶) کېلومتري کې واقع ده چې مساحت یې 1040 کېلومتره مربع دی.	21250	112
۹	دایچوپان	د دایچوپان ولسوالي د مرکز کلات شمال غرب طرف ته په (۲۰۵) کېلومتري کې واقع ده چې مساحت یې 1923 کېلومتره مربع دي.	43742	134
۱۰	شاه جوی	د شاه جوی ولسوالي د مرکز کلات شمال او شمال شرق طرف ته په (۶۶) کېلومتري کې واقع ده چې مساحت یې 1719 کېلومتره مربع دی.	78512	231
۱۱	کاکړ	کاکړ(خاک افغان) ولسوالي د مرکز کلات شمال طرف ته په (۱۴۰) کېلومتري کې واقع ده چې مساحت یې 1105 کېلومتره مربع دی.	26766	117

۷/۱ عمومي نفوس/اوگړي:

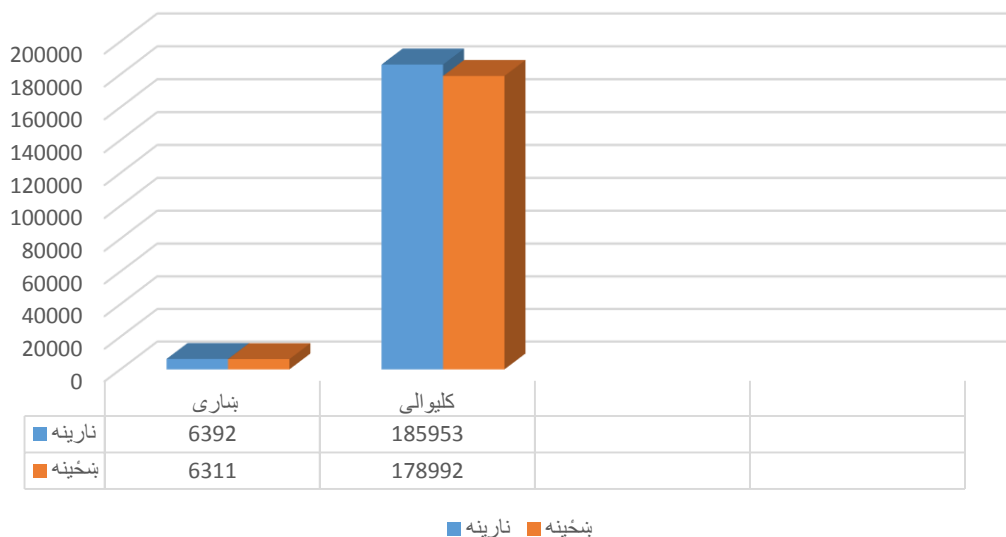
د نفوس په هکله معلومات

د ښاري، کليوالي اوسیدونکو او کوچیانو شمېر

زابل ولایت د هیواد یو د هغه ولایتونو د جملې څخه شمیرل کیږي چې کم نفوس لري چې د ۱۳۹۸ کال داحصایي په اساس یی نفوس (377648) تنه ښودل شوي دي چې ترسره شوي سروې د دې ولایت د خلکو لپاره د منلو وړ نده، په تخمیني ډول دزابل ولایت نفوس شاوخوا (800000) اته سوه زره وگړو ته رسیږي چې په ۱۰ ولسوالیو او مرکز قلات کې ژوند کوي چې دغه شمېره د عامې روغتیا ریاست سره ثبت او راجستر ده، همدارنگه دزابل ولایت په مربوطاتو کی دکوچیانو (۳۲۰۰۰) کورنی ژوند کوی چې نفوس یی (۱۹۲۰۰۰) ښودل شوی، یاد کوچیان دموسم په گرمیدو سره سرو سیمو ته خپلی کورنی په موقت ډول انتقالوی.

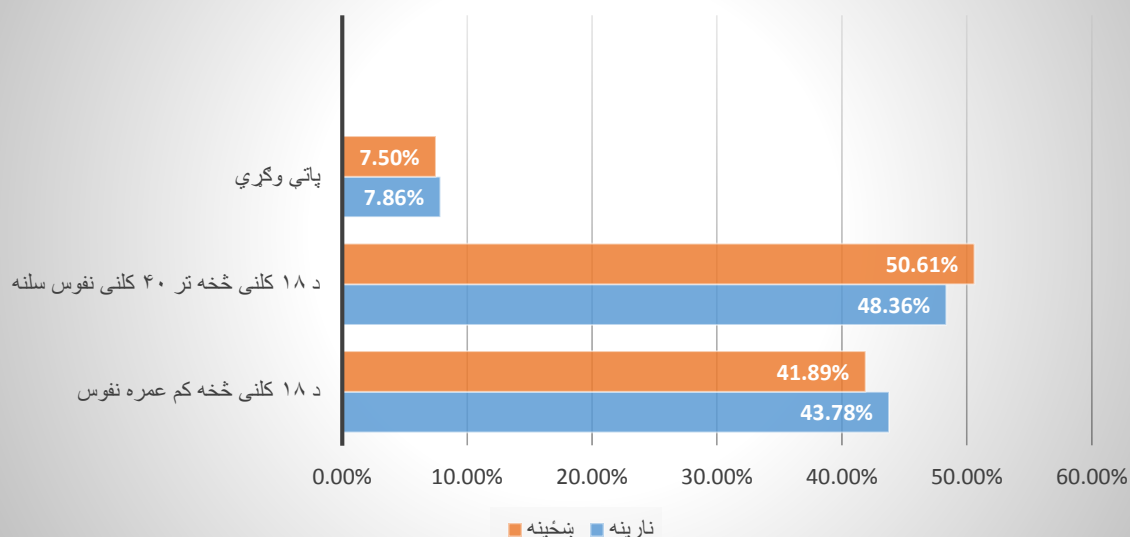
د اداري واحد		د کلیو اوښاري اوسیدونکو شمیر			د ښاری اوسیدونکو شمیر			د کلیو د اوسیدونکو شمیر		
شماره	نوم	دواړه جنسونه	نارینه	ښځینه	دواړه جنسونه	نارینه	ښځینه	دواړه جنسونه	نارینه	ښځینه
۱	مرکز	44072	22363	18403	12703	6392	6311	31369	15971	15398
۲	شاه جوی	78512	39948	21703				78512	39948	38565
۳	ترنک و جلدک	21831	11057	10774				21831	11057	10774
۴	شینکی	31363	15947	15416				31363	15947	15416
۵	نوبهار	24111	12323	15416				24111	12323	15416
۶	اتغر	13816	6973	6844				13816	6973	6844
۷	شملزایی	35886	18037	17849				35886	18037	17849
۸	میزانه	21250	10960	10290				21250	10960	10290
۹	ارغنداب	36298	18682	17616				36298	18682	17616
۱۰	دایچوپان	43742	22340	21402				43742	22340	21402
۱۱	کاکړ	26766	13716	13050				26766	13716	13050
تولټال:		377648	192345	185303	12703	6392	6311	364945	185953	178992

کلیوالی او بناری نفوس دجنسیت په تفکیک سره

د نفوس سلنه د عمر د ډلو پر بنسټ				
گڼه	عمر د سن پر بنسټ	نارینه	ښځینه	دټول نفوس سلنه
۱	د ۱۸ کالو نه کم عمره سلنه	43,78%	41,89%	42.835%
۲	د ۱۸ نه تر ۴۰ کلنۍ پورې	48,36%	50,61%	49.485
۳	د ۴۰ کلونو څخه پورته کسانو سلنه	7.86%	7.5%	7.68%

د نفوس ویش د عمر په تناسب

د نفوس تناسب د نارینه او ښځینه وو د شمېر په تفکیک:

د زابل ولایت دنارینه وو نفوس 192345 اودښځینه وو نفوس شمیر 185303 تنه اټکل شوی دی.

د عمر په تناسب د کار ځواک شمېر:

که څه هم په زابل ولایت کی تر اوسه کومه سروی په دی برخه کې نده ترسره شوی خو بیا هم د دي ولایت اکثریت وگړی ځوان او دکار توان لری .

د جنسیت پر بنسټ د کارې ځواک شمېر:

په دی برخه کی هم تر اوسه کوم مشخص سروی ندی ترسره شوی چی د کارځواک د ټول ولایت په پرتله معلوم کړی خو بیا هم اکثریت دکارځواک نارینه گڼل کیږي.

د سکتور پر بنسټ د وگړو د بوختیا تناسب (کرهنه، صنعت، خدمتونه، تولید، خصوصي سکتور او سوداګري، عامه اداره/دولت) او لیک لوستی کاري ځواک:

تر اوسه پوری داسی سروی چی د وگړو د بوختیا تناسب وښایی نده ترسره شوی خو د تخمینی او د سکتورنو د موجوده معلوماتو پر اساس په لاندی ډول ښودل کیږی

نومبر	د سکتور نوم	لوستی کاري ځواک			نالوستی کاري ځواک			ټول تشکیل	د خالی بستونو تعداد
		نارینه	بنځینه	ټول	نارینه	بنځینه	ټول		
۱	پوهنه	858	71	929	319	15	334	1938	676
۲	حکومتوالی	393	10	403	78	2	80	526	68
۳	روغتیا او خواړه	360	73	433			72	505	16
۴	زیربنا او طبیعی منابع	106	1	107	80	0	80	218	29
۵	دتولنیز خونديتوب	44	0	44	13	0	13	67	7
۶	کرهنه او د کلیو پراختیا	60	0	60	28	0	28	117	29
۷	اقتصادي وده او د خصوصي سکتور پیاوړتیا	75	0	75	8	0	8	83	1
۸	امنیت	-	-	-	-	-	-	-	-
ټول		1896	155	2051	526	17	615	3454	833

دويم څپرکی

اقتصادي او ټولنيزې پراختيا ته يوه کتنه

د کرهڼې سکتور

۱/۲ د سکتور په هکله لنډ مالومات

د کرهڼې او اوبو لگولو سکتور د هیواد په کچه له مهمو سکتورو څخه شمیرل کیږي د کرهڼې او کلیوالي پرمختیا سکتور د یو مهم سکتور په حیث د کرهڼې د محصولاتو او صنایعو لپاره د خامو موادو څخه د گټې

اخیستنې اوچمتو کولو په ښه والي کې مهم او بنسټیز نقش لوبوي، په دې سکتور کې د حکومت ستراتیژیک هدف دادی چې اوسنی دودیز کرنیز سیستم په تجارتی کرهڼه باندې بدل کړي ځکه چې دا کار به د معیشت لپاره د خصوصی سکتور پانگې جذب کړای شی. د کرهڼې او اوبولگولو ریاست د کرهڼې په برخه کې لاندې اهداف لری.

د کوپراتیفې غورځنگ سالم انکشاف او د زراعتي تولیداتو د کچې لوړوالی، د زابل په ټولو ولسوالیو او کلیو کې د قانون او د کوپراتیفونو د پرنسپ مطابق د کوپراتیفونو د سازمان د ایجاد او تاسیس له لارې د زابل ولایت په سطحه د حیوانی محصولاتو د کچې لوړول او د مالدارانو د اقتصاد تقویه کول، د بزگرانو د ژوند ښه والی د محصولاتو د لوړوالی پواسطه چه په منظم او مناسب ډول امراض، افات او د چاپیریال د ککړتیا مخنیوی وشي، د حاصلاتو د کچې لوړول د اصلاح شویو تخمونو، د نوی او مناسبې تکنالوژی او اصلاح شوی کرهڼیزو عملیاتو د معرفي پواسطه، د حاصلاتو د کچې لوړول د اصلاح شویو تخنیکي وسایلو او ماشین آلاتو د معرفي پواسطه؛ په دې برخه کې د ولایت د اقتصادي او ټولنیزو څانگو په اړه لنډ مالومات وړاندې کیږي او پر هغه مهمو مالوماتو باندې ټینګار کیږي چې په لاندې برخه کې تشریح شوي دي.

په افغانستان کې کرهڼه د اقتصادي ودې، غربت کمولو او بیکاري او د خوړو د خوندیتوب لپاره لوړ ظرفیت لري، چې په دی سکتور کې د کاري ځواک 44 سلنه کار کوي.

کرهڼه په افغانستان کې د پانګونې لپاره ښه فرصت دی کوم چې د ناخالص کورني محصول نږدې څلورمه برخه جوړوي (د کوکنارو پرته) او د خدماتو وروسته په GDP کې دوهم خورا مهم سکتور دی، دغه سکتور به په راتلونکي کې د لوی ظرفیت سره د اقتصادي ودې، بهرنۍ پانګوونې راجلبولو او د دولت مالي سرچینو کمولو کې چې د بهرنیو مرستو لخوا تمویلېږي مهم رول ولوبوي.

د کرهڼې، مالدارۍ او کلیو پراختیا ریاستونه د احتمالي کاري فرصتونو رامینځته کولو بڼه ظرفیت لري، چې دا به د کار ځواک، د کرنې په کارونو کې د میرمنو برخه اخیستنه او نور زیان منونکي طبقې لکه (بې وزله، بې ځمکي بزگران او کوچیان) کم کړي او د فقر او غربت سطحه به ټیټه کړي، د هیواد په ښاری او کلیوالي سیمو کې به د خوراکي توکو خونديتوب او چمتو کولو کې د پام وړ برخه ولري او کلیوالو خلکو ته د لومړنیو خدماتو وړاندې کولو، د کرهڼیزو پروژو پراختیا او پلي کول، اوبه خور، څاروی، د سیمه ایزو ادارو پیاوړتیا، د بدیل معیشت دوامداره وده او د کوکنارو د کښت کمول، د ځمکې بڼه تنظیم کول او د اقلیم د بدلون او د بیلابیل ککړتیاوو سره په مقابله کې د چاپیریال د وضعیت بڼه کولو برخې ورسره پراختیا او وده کولی شي.

۲/۲ ځمکه او اوبه لگونه:

زابل ولایت د افغانستان دنوی ملکي ویش اواداري جوړښت له مخي دریمی درجه ولایت وو چې خوشبختانه په ۱۳۹۸ کال کې یی دوهمه درجه ولایت ته ارتقا وکړه چې دقلا ت ښار یی اداری مرکز دی، زابل ولایت د مرکز قلات په گډون ۱۱ ولسوالۍ لري چې عبارت دی له : ارغنداب، اتغر، دایچوپان، کاکړ (خاک افغان)، میزانه، نوبهار، شاه جوی، شملزایی، شینکی، اوترنک جلدک او زابل ولایت تقریباً د(17,00) څخه تر (2,000) پوری کلي لري چې د زابل ولایت د زراعت، آبیاری او مالدارۍ د ریاست د معلوماتو پر اساس د152,000هکتاره زراعتي ځمکي لرونکي او د اطلس د معلوماتو پر اساس 121305 هکتاره زراعتي ځمکي لرونکي ولایت شمیرل کیږی چی په دې ولایت کې په تیرو دریو کلونو کې د ۵۰ تر ۵۰۰ جریبه ځمکه تر قانوني کښت لاندې راغلې ده او د غنمو په حاصلاتو کې ۳ سلنه زیاتوالی راغلی، خو اوس هم د کرنیزو اساسي تولیداتو په وارداتو کې کمې نه دی راغلی. په دې ولایت کې ټولټال 90,000 هکتاره للمي او 62,000آبی ځمکه شتون لري، د دې ولایت بزگران کرنیزو پورونو ته هیڅ لاسرسی نه لري.

۳/۲ زراعتی ځمکه د ولسوالیو په کچه:

د دې ولایت ډیره کمه برخه انګور چې ممیز ترې جوړیږي دولایت په سطحه یوازنی موجود د پروسس سیستم دی یوازې د کرهڼې په ریاست کې دعامه پوهاوي داسې پروگرامونه شته چې دهقانان باید هغه نباتات وکړي چې لږې اوبه غواړي او یا حیواني او کمپوست چې په خاوره کې د اوبو ساتلو ظرفیت لری تطبیق شوي وي.

د زابل ولایت کرهڼیزه ځمکه د ولسوالیو په تفکیک سره :

شمیره	د ځای نوم	د ځمکې ډول	د کرنی موسومونه	سیمه په هکتار	سلنه
۱	مرکز قلات	زراعتی	پسرلنی	۱۲۸۵۲	
۲	شاجوی	زراعتی	//	۸۸۹۲	
۳	ترنک جلدک	زراعتی	//	۹۰۰۰	

۴	شینکی	زراعتی	//	۳۵۹۰	
۵	سیوری	زراعتی	//	۲۵۸۱	
۶	ارغنداب	زراعتی	//	۵۲۶۰	
۷	نوبهار	زراعتی	//	۲۹۷۰	
۸	شملزایی	زراعتی	//	۳۱۵۰	
۹	اطغر	زراعتی	//	۳۱۹۲	
۱۰	کاکړ	زراعتی	//	۳۲۰۰	
۱۱	میزانه	زراعتی	//	۳۹۸۱	
ټولټال				۶۲۰۰۰	

۴/۲ داوبو لگولو دکانالونو شمېر او ظرفیت

- خان شملزایی ۱۵۰ هکتاره
- خورزی ۳۵۰ هکتاره
- کاکړان ۲۳۰ هکتاره
- حاجی ترین ۱۰۰ هکتاره
- باکرزایی بالا ۲۸۰ هکتاره
- لب دریا ۵۰ هکتاره
- حاجی غلام حسن خان ۱۸۰ هکتاره
- موسی خیل ۹۰ هکتاره
- خان کلی ۳۱۰ هکتاره
- حاجی مزار گل محمد ۲۲۰ هکتاره
- عیسی خان ۲۰۰ هکتاره
- خارجوی ۲۱۰ هکتاره
- مغزایی ۴۰۰ هکتاره
- لیکک ۲۵۰ هکتاره
- حاجی اختر محمد ۶۰ هکتاره
- ملادین ۲۱۰ هکتاره
- سپینه غبرگه ۵۰۰ هکتاره

۵/۲ د کرهنیزو اوبو د سرچینو شمېر او ظرفیت:

- دزابل ولایت په اړونده سمیو کی د اوبو لوی سرچینی په لاندی ډول په گوته شوی دی
- په مرکز قلات کی د ترنک سیند
- د ارغنداب سیند چي د بابا د غرو څخه سرچینه اخلی
- په مرکز قلات کی د نوخیز کاریز، کاگری، شین غر، قلعه ریگی، د مجید خان کاریز او نور
- د شیرآباد چینی، د چهل دختران د اوبو گدام او نور
- د خاوری څاگانو ۳۵۰۰ حلقی
- خړوبې کرنیزې ځمکې(خړوبې، للمې)او ظرفیت د هکتار پر بنسټ

خړوبې کرهڼیزې ځمکې (خړوبې، للمې) او ظرفیت د هکتار پر بنسټ

شماره	د ځمکې ډول	سیمه په هکتار	سلنه
۱	د کرهڼی وړ ځمکې عمومي ساحه	۱۵۲۰۰۰	
۲	د کرهڼی وړ ځمکه (ابی ځمکه)	۶۲۰۰۰	
۳	د څړځایونو او چمن زارونو ځمکه	۵۰۰۰	
۴	تاکستانونه	۱۵۰۲۵	
۵	د میوو باغونه	۲۹۰۰۰	
۶	طبیعی ځنگلونه	۲۰۰۰	
۷	للمی ځمکه	۹۰۰۰۰	
۸	غیر کرنیزه ځمکه	۸۴۳۲	
۹	د سیندونو غاړې		

۶/۲ کرهڼیز محصولات

د کرهڼیزو او مالداري محصولاتو ارزښت:

زابل ولایت چې داقلیم له اړخه گرم موسم او هوا لری او په گرم اقلیم کی نباتات او سبزی جات ښه وده کوی چی له دی جملی څخه په موسمی ډول د زابل په ۱۱ ولسوالیو کی کی غنم ، اوربشی، وریجی، جوار، اپردن، نخود، لوبیا، دال، ماش او سویابین په مناسبه پیمانه کرل کیږی.

گڼه	د نبات نوم	ولسوالی	کرنیزه سیمه په هکتار	ټولټال محصول په ټن
۱	غنم	د ولایت په سطحه ابی او للمی	۱۱۰۰۰	۲۱۰۰۰
۲	اوربشی	// //	۴۰۰	۱۰۰۰
۳	وریجی	.	.	.
۴	جوار	// //	.	.
۵	ایردن	.	.	.

۰	۰	۰	نخود	۶
۲۱	۲۰	// //	لوبيا	۷
۰	۰	۰	دال	۸
۵۲.۵	۳۰	// //	ماش	۹
۰	۰	۰	سویابین	۱۰
۱۸۰۰ گرام	۲	// //	زعفران	۱۱
۳۷۵	۲۵۰	// //	توره خیره	۱۲
۱۴۲	۲۰۰	// //	سپینه خیره	۱۳

میوی:

شمیره	د میوې نوم	ولسوالی	کرنیزه سیمه په هکتار	ټولټال محصول ټن
۱	انگور	د ټولو ولسوالیو په کچه	15,000	56,000
۲	زردالو	د ټولو ولسوالیو په کچه	3,050	11,600
۳	انخیر	په دوه ولسوالیو کې	6,055	22,700

د زابل ولايت په ۱۱	1,24,888	11,200	د ټولو ولسواليو په کچه	بادام	۴
ولسواليو کی لاندی	5,000	500	په ۱۱ ولسواليو کی	ختکی	۵
میوی په لویه پیمانه	5,950	650	په ۱۱ ولسواليو کی	هندوانه	۶
تولیدیږی چی	6,540	2,600	په ۱۱ ولسواليو کی	شکر پاره	۷
دمیوو له جملی	6,500	500	په دوه ولسواليو کې	انار	۸
خخه	1,000	60	په ۵ ولسوالی ولسوالی	مڼي	۹
شفتالو، زردالو،					

توت، بادام، انگور، شکرپاره، انار، الوچی، انخیر، مڼی او داسی نور چې د یادو میوو د جملی خخه بادام، کشمش، انخیر، انار او شکرپاره نورو ولایتونو او له هیواد خخه بهر ته صادیریږی.

په زابل ولايت کې بادام، انگور، کشمش، شکرپاره، انخیر او انار په پراخه پیمانه تولیدیږی دغه پورته یی تخمنی ارقام دی.

سبزی جات:

زابل ولایت یو له حاصل خیزو او سبزی تولیدونکو ولایتونو څخه دی ځکه چې اکثره وگړي یې په کرکيله او بزگري باندې بوخت دي، زابل کی دسبزیجاتو دتولید کچه د ځینو دلایلو له امله دومره زیاته نده چې د اړتیا مطابق محصولات راټول کړي . هغه سبزی چې دزابل په ولایت کی تولیدی لکه رومیان، توربانجان، شنه پیاز او کلچه پیاز، گازری او نورسبزیجات او ترکاری، دیادونی وړ ده چې پورته ذکرشوی دزابل په ۱۰ ولسوالیو کی کرل کیږي.

شمیره	د سبزیجاتو ډول	د کرنې موقعیت	تر پوښښ لاندې سیمه په هکتار	د کلني تولید مقدار په متریک ټن
۱	روميان	په ۱۰ ولسوالیو کی	۷۵	۵۶۰
۲	تور بانجن	په ۱۰ ولسوالیو کی	۴۰	۱۳۶
۳	شلغم	په ۱۰ ولسوالیو کی		
۴	پټاټې	په ۱۰ ولسوالیو کی		
۵	بادرنګ	د ټولو ولسوالیو په کچه		
۶	سبزی کږو	د ټولو ولسوالیو په کچه		

واښه:

شمیره	د وښو ډول	د کرنې موقعیت	تر پوښښ لاندې سیمه په هکتار	د کلني تولید مقدار په متریک ټن
۱	رشقه	په ۱۰ ولسوالیو کی	۰	۰
۲	شوتله	په ۱۰ ولسوالیو کی	۰	۰
۳	تروې اوربشې	په ۱۰ ولسوالیو کی	۰	۰

په دی اړه هیڅ ارقام نشته د کرهني ریاست سره.

د کرهڼیزو او کلیوالي بنسټیزو محصولاتو ارزښت

زابل چی یو کرهڼیز او اوبیز اقلیم لری، کرهڼیز او کلیوال محصولات یی دنور ولایتونو په پرتله په مناسب اندازه دی اود کلیوالو محصولاتو څخه په لاندی جدول کی یادونه شوی

شمیره	معمول کلیوالي صنایع	د خلکو په عوایدو ک د بنسټیزو محصولاتو ونډه
۱	مالداري (لبنیات، پنیر)	د زابل ولایت ۹۵٪ وگړی د مالدارۍ عواید په عنعنوی ډول ترلاسه کوی او مصرف وی یی.
۲	(لاسي صنایع) خامک دوزي، خیاطي، چرمه دوزی، مهر دوزي	-
۳	مرغداري	په ټول زابل کښی ۳۰ خصوصي فارمونه وجود لری
۴	صابون سازي	-
۵	د شاتو مچيو روزنه	په زابل ولایت کی د شاتو فارمونه وجود نلری خو عام خلک یی په خپلو کلیو یا کورونو کی لری

۷/۲ بنسټیز کرهڼیز صادراتي محصولات

د احصایې د راپور او سروی پایلی په ډاگه کوی چې کرهڼه په صادراتو او په افغانستان کې د کار او عاید په رامینځته کولو کې ستر رول لوبوي د تیرو کلونو د احصایې معلومات ښیي چې په صادراتو کې د کرنې ونډه 3.839 میلیون ډالره وه، د صنعت ونډه یوازې 8.29 میلیون وه او خدماتو برخه صفر وه.

دا چې افغانستان یو کرهڼیز هیواد دی او زابل هم د نورو ولایتونو سره په څنګ کې د کرهڼیزو محصولاتو د تولید په کچه په ښه موقف کې قرار لری او ددی ولایت اکثریت صادرات زارعتی محصولات تشکیلوی چې په خامه او د اساسی پروسس څخه بغیر نورو ولایتونو او ګاونډیو هیوادونو ته صادیری او په یاد ولایت کې د زارعتی محصولاتو د پروسس او بستبندي لپاره اړینی اسنتیاوی او امکانات نشته.

بنسټیز کرنیز وارداتي محصولات

- شفتالو، نارنج، ناک، امرود، املوک، خرما، توت، لیمو

- لوبیا، سویابین، دال، نخود، ایرن، جوار، وریجی

- سبزیجات او میوی

د کرهڼیزو او مالداري فارمونو شمېر او ظرفیت

اقلیم ته په کتو سره زابل ولایت د فارمونو د تاسیس او تولیداتو لپاره یو ښه او مناسب چاپیریال لری په لږه اندازه وگړی یی په فارمونو کی د تولید په برخه کی په کار بوخت دی چی په لاندی ډول دی.

شماره	د فارم نوع	تعداد		د فی فارم ظرفیت	مجموعی ظرفیت
		واحد مقیاس	شمیر		
۱	د شهدو مچیو فارمونه	فارم	۰		
۲	ماهیاپانو فارمونه	فارم	۰		
۳	د چرگانو فارمونه	فارم	۱۵	۱۰	۱۱۰
۴	د غواگانو فارمونه	فارم	۱۰	۵۰۰۰	۷۵۰۰۰
۵	د چرگورو د تولید هیچری	باب	۰		
۶	د چرگانو مسلخ	باب	۰		
۷	د وترکیبی ونبو د تولید فابریکه	باب	۰		
۸	د چرم د پراسس فابریکه	باب	۰		

د سپرو خونو شمېر

په زابل ولایت کی تر اوسه پوری کومه سپره خونه نده جوړ شوي

مالدارۍ او زیربنایی تاسیسات (خصوصی سکتور)

۸/۲ کار او کرهنه

د هغه ښځو شمېر چې د کرنې په برخه کې په کار بوختې دي

دکرهنې په برخه کی دښځو د بوختیا په اړه دقیق معلومات نشته خو ویل کیږی چی زرگونه ښځی دکرهنې په سکتور کی په شکل داشکالو په

فعالیت بوختی دی ځکه چی په افغانی ټولنه بلخصوص په کلیوالو سیمو کی ډیری ښځی دکرهنې چاری مخ ته بیایی.

۹/۲ انکشافی بودجه عایدات او پانگونه:

د کرهني سکتور د تیرو کلونو د انکشافی بودجه:

د کرهني سکتور د پراختیا په برخه کې په تېرو کلونو کې د کلنی بودیجې ټولټال

د مصرف فیصدي	مصرف شوی بودجه	راغلی بودجه	کال	اداره	سکتور	گڼه
	۸۷۷۰۲۹	۱۱۳۰۹۰۶۱	1395	د کرهني او مالدارۍ ریاست	د کرهني او انکشاف دهات	1
	۹۰۱۰۳۲۲	۱۲۹۰۱۰۳۲	1396			
	۸۰۳۰۰۲۲	۱۲۰۶۳۷۷	1397			
	۷۹۵۷۱۱۴	۱۲۹۰۸۹۷۷	1398			
	۲۵۸۷۴۵۱۷	۳۸۳۲۵۴۴۷	ټولټال			

ددی سکتور مربوطه د کلیو بیارغونی او پراختیا ریاست د خپلې بودجې په اړه هیڅ معلومات ندی شریک کړي او د کرهني سکتور د تیرو کلونو د شته عواید یادونه نده کړې.

د زراعت او انکشاف د هات سکتور د اقتصادي او ټولنیزې پراختیا د موجوده او

بالقو سرچینو او پوتانشیل تحلیل:

زابل د موقعیت له لحاظه دهیواد شمالی، مرکزی او ختیځې سیمې د هیواد د لویدیځو او سهیلی سیمو سره وصلوي همدارنگه زابل ولایت د شملزایی په ولسوالۍ کې 63 کیلومتره گډه پوله د پاکستان هیواد سره لری ددې موقعیت له امله د شملزایی گمرک دځانگړی اقتصادی ارزښت لرونکی دی.

زابل هم په نسبی توگه د هیواد د زراعتی ولایتونو له جملې څخه دی چې 152,000 همکتاره زراعتی آبی او للمې ځمکه لری چې 62,000 هکتاره آبی ځمکې، 90,000 هکتاره للمې ځمکې، 29,000 هکتاره میوره لرونکې ونې، 2,000 هکتاره ځنگلات تشکیلوی او پاتې نورې هم تاکستانونه، وچې ځمکې د اوبو او واورو تر پوښن لاندې سیمې تشکیلوی.

ددې ولایت ډیری ولسوالۍ مناسبه آب وهوا(اقلیم)، په کافی اندازه اوبه او حاصلخیزې ځمکې لری چې دمختلفو زراعتی محصولاتو، میوه لرونکو ونو او حیواناتو د روزنې لپاره مناسب دی چې د غذایی خوندیتوب، کاری بوختیا(اشتغال زایی)، د فقر کموالی او دخلکو د ژوند دسطحې په ښه کولو کې مهم رول لری.

د ۲۰۱۶-۲۰۱۷ کال دافغانستان دخلکو دژوند د وضعیت د سروی د ارقامو په اساس د زابل ولایت د 80-85 سلنه کاری ځواک د کرهني په سکتور کې په کار بوخت دی ددې له امله زابل ولایت یو مهم زراعتی، ترانزیتی او سوداگریز ولایت دی همدارنگه د زراعت او کرهني په برخه کې مهم رول لوبوي

زابل ولایت په سیمه ایزه او ملی کچه سوداگر لری چې په وارداتو او صادراتو او همدارنگه په کندهار او هرات کې لویې فابریکې لری چې دا پخپله د خصوصی سکتور د ودې لپاره یو مهم مزیت دی که په دې ولایت کې ورته د سرمایه گذاری فرصتونه برابر شی په دې ولایت کې به لویې د پروسس، تولید، بسته بندی او خدماتو فابریکې جوړې کړی.

په زابل ولایت کې د کرهڼې په برخه کې د پانگوني فرصتونه:

زابل ولایت د خپل ستراتیژیک موقعیت او زراعتی محصولاتو له امله د پانگوني لپاره ښه فرصتونه لری چې په لاندې ډول خلاصه کیږي

د کرهڼیزو محصولاتو په برخه کې سرمایه گذاری:

د زابل ولایت ډیری ولسوالۍ مناسبه آب وهوا (اقلیم)، په کافی اندازه اوبه او حاصلخیزې ځمکې لری چې دمخلفو زراعتی محصولاتو، میوه لرونکو ونو او حیواناتو درروزنې لپاره مناسب دی چې د غذایی خونديتوب، کاری بوختیا، د فقر کموالی او دخلکو د ژوند د سطحې په ښه کولو کې مهم رول لری.

خصوصی سرمایه گذاری چې وکولای شی زراعت سوداگریز کړی تر اوسه وجود نلری چې عمده دلایل یی د دهقانانو کم عواید او د عصری او فنی زراعتی تجهیزاتو نه استفاده نه کول دی

د اقتصاد ریاست په دې باور دی چې ددهقانانو وصول د سوداگرو سره اودودیزه دکرهڼې سیستم په عصری او سوداگریزه کرهڼه بدلولو سره به زابل ولایت د خپل ترانزیتی موقعیت له امله چې دهیواد شمالی او مرکزی ولایتونه د هیواد د لویدیځو او سهیلی لولایتونو سره نښلوي اعظمی استفاده وکړی او دهقانان به وکولای شی چې په کم لگښت او کم ترین وقت سره خپل زراعتی محصولات د افغانستان سیمه ایزو بازارونو ته ورسوی او دولیاتو تر منځ به ښه د سوداگری زمینه برابره کړي.

دولت د زراعت او صنعت په برخه کې د میکانیزه سازی زمینه برابرولو، ددهقانانو او صنعت کارانو د ظرفیت په لوړولو او د مالی او کومکی سهولتونو په برابرولو سره کولای شی دا کوچنی تجران تقویه او په لویو سوداگرو او پانگوالو یی بدل کړي.

1 - قوریه داری اوگلخانه:

د زراعت او مالدارۍ ریاست د ارقامو په اساس فعلا زابل ولایت د انگورو، بادامو، انارو، انځیرو، زردالو او توتو دقوریو درلودونکی دی چې ددې محصولاتو ډیری نهالونه(ونې) په دودیزه توگه کرل او ساتل کیږی دا چې دنورو ولایاتو سره چې غوره نیالگی ولری د وصل او سوداگریزو اړیکو زمینه د قوریه داری په برخه کې نه ده برابره شوی چې په دې برخه کې دسرمایه گذاری لپاره یی یو آسانه او مهم فرصت برابر کړی دی ځکه دا ولایت د بادامو، انگورو، انارو او انځیرو په برخه کې د حاصل خیزو ولایاتو څخه شمیرل کیږي چې په کلنی توگه (124888) ټنه بادام، (53000) تنه انگور، (6500) ټنه انار، (22500) ټنه انځیر او (6500) ټنو په شاوخوا کې شکرپاره سیمه ایزو او نړیوالو بازارونو ته وړاندې کوی اما متاسفانه ددې محصولاتو عواید او گټه ددې ولایت بزگرانو او خلکو ته نه راگرځي ځکه یواځې دحاصلاتو د راجمع کولو په وخت کې د کاریگرو مزد دهقانانو او کاریگرو ته ورکول کیږي او بس.

2 - د بادامو، انځیرو، انگورو او انارو دمحصولاتو د پروسس دمرکزو جوړول:

د زابل د اوبو او هوا (اقلیم) سره د بادامو توافق دا محصول دزراعت په برخه کې یو استراتیژیک نبات جوړ کړی چې دعواید په رامنځته کولو، اشتغال، اقتصادي ودې او د فقر دکچې په کموول کې مهم رول لري

دموجوده معلوماتو پر اساس چې دزراعت او مالدارۍ ریاست، معتبرو انترنیتی سایتونو او ددې ولایت د اوسیدونکو څخه ترلاسه شوی دی ددې ولایت زیاتره برخه د بادامو په کښت پوښل شوی ده چې شاوخوا (11200) هکتاره ځمکه یی پوښلې ده چې په کلنی توگه (576300000) افغانې عواید په لاس ترې را ځي

په دې اساس د بادامو د حاصلاتو د ښه والی لپاره هڅې کيږي تر څو ددهقانانو د ژوند وضعیت، اسباب او وسایل، دمناسب چاپریل برابرول، او دحمایت او هڅونې کچې ته ښه والی ور ښل تر څو د کمیت او کیفیت له لحاظه د بادامو په حاصلاتو کې ښه والی رشي. د زابل ولایت د موجوده زراعتی محصولاتو دښې استفادې او دخلکو د زراعتی عواید د زیاتوالی لپاره زابل ولایت د بادامو د پروسس کارخانه چې د ۳ متریک ټن ورځنی ظرفیت سره چې د بادامو د حاصلاتو په زیاتوالی کې به رغنده رول ولری ورته ضرورت لری ددهقانانو دعواید د زیاتوالی نه علاوه به په کافی اندازه کاری فرصتونه د نارینه او ښځینه وو لپاره رامنځته کړی چې ممکن شاوخوا 53000 کسانو ته دکار زمینه برابره کړی او دبادامو محصولاتو د بازارموندنې لپاره د نمایشگاوو تر سره کول، د پلور د معیاری مرکزونو جوړول، د مشتریانو د جذب لپاره د ولایاتو ترمنځ د سوداگریزو اړیکول رامنځته کول او دبادامو دمحصولاتو دزیاتوالی لپاره دزیاتې پانګونې د جذب زمینه برابرول اړین دی.

3- انگور:

د زابل د قلم سره دانگورو دتوافق له امله انگور د زراعت په سکتور کې دوهم استراتیژیک نبات دی چې د عوایدو په رامنځته کولو، کاری بوختیا، اقتصادی ودې او د فقر د کچې په کمولو کې مهم رول لری. دهغه معلوماتو په اساس چې د زراعت او مالدارۍ ریاست، معتبرو انترنیتی سایتونو او ددې ولایت له خلکو نه ترلاسه شوی ددې ولایت زیاته برخه دانگورو باغونو پوښلې ده چې (15000) هکتاره په شاوخوا کې یی ځکه یی پوښتلی ده چې په کلنی توګه (3,668,000,000) عواید دانگورو د خرڅلاو له طریقه لاسته راځي، په دې اساس د انگورو د حاصلاتو د ښه والی په منظور هڅې کيږي ترڅو ددهقانانو دژوند وضعیت ښه شی، د اسبابو او وسایلو برابرول، دمناسب چاپیریال برابرول او دانگورو د حاصلاتو د ملاتړ او هڅونې کچې ته بهبود وربښل شی ترڅو دکمیت او کیفیت له لحاظه د انگورو حاصلات ښه شی.

په ضمن کې د خصوصی سکتور د پانګونې او علاقمندي په صورت کې د انگورو محصولاتو ته په اسانی سره زنجیره یی ارزش ورکولای شو یعنی انگور په جوسو، کشمشو او داسی نورو حلالو تولیداتو بدل او په فروش یی ورسوو چې په دې کار سره به یو زیات شمیر خلکو ته دکار زمینه برابره شی.

دانگورو دمحصولاتو نه دښې استفادې او دزراعتی عواید دزیاتوالی لپاره یی باید په زابل کې د انگورو د پروسس کارخانې د 5متریک ټن ورځنی ظرفیت سره جوړې شی چې په دې سره به نه یواځې د انگورو زراعتی محصولات زیات شی بلکې شاوخوا ۵۳,۰۰۰ کسانو ته به دکار زمینه هم برابره شی او په ضمن کې د انگورو د حاصلاتو د بازارموندنې لپاره باید نمایشگاه، د پلور دمرکزونو جوړول، دمشتریانو د جذب لپاره د ولایاتو ترمنځ د سوداگریزو اړیکو رامنځته کول په نظر کې ونیول شی.

4- انځیر:

انځیر هم ددې ولایت د مهمو زراعتی محصولاتو څخه شمیرل کيږي ددې ولایت په شاجوی، میزانه او شهرصفا ولسوالیو کې خلک د انځیرو په باغداری بوخت دي، د زرت او مالدارۍ ریاست د ارقامو په اساس ددې ولایت (6055) هکتاره ځمکه کې انځیرو پوښلې ده چې په کلنی توګه ورڅخه (4,460550,000) افغانې عواید ترلاسه کيږي، یواځې د انځیرو د پلور له لاری یوه کمه اندازه عواید ترلاسه کيږي په دې بنا د زابل ولایت د انځیرو د حاصلاتو د زیاتوالی لپاره هڅې کيږي چې ددهقانانو د ژوند وضعیت ښه شی، د انځیرو د باغداری، پروسس او ساتلو لپاره اسباب او وسایل، د مناسب چاپریل برابرول او د انځیرو دمحصولاتو نه حمایت او تشویق ته بهبود ورکول ترڅو د کمیت او کیفیت له لحاظه د انځیرو په حاصلاتو کې مثبت تغیرات رامنځته شی.

په ضمن کې د خصوصی پانګونې د فرصت برابرول په صورت کې د انځیرو محصولات کولای شی د محصولاتو د پروسس له لارې (ارزش زنجیره) د محصولات په ارزښت کې زیاتوالی له طریقه زیات شمیر خلکو ته کار برابر شی ځکه انځیر کولای شی په عادي شکل، د مربا او وچو انځیرو په ډول په فروش ورسېږي.

د زراعتی محصولاتو د اغیزمنې استفادې په موخه باید په زابل ولایت کې د زراعتی محصولاتو د پروسس فابریکې جوړې شي چې هم دزراعتي محصولاتو په زیاتوالي کې رغنده رول ولري او هم په کافي اندازه کاری فرصتونه رامنځته کړي، د انځیرو د محصولاتو د بازار موندنې لپاره باید د انځیرو نمایشگاه تر سره شي، د پلور د مرکزونو جوړیدل او دولایاتو ترمنځ د مشتریانو د جذب په منظور د سوداگریزو اړیکو پراختیا په نظر کې ونیول شي.

5- انار:

انار د زابل ولایت یو د مهمو زراعتی او کرهڼیزو محصولاتو څخه شمیرل کیږي او ددی ولایت د میزانه، شهرصفا او شینکی ولسوالیو کې د انارو په کرهڼه باندې بوخت دی. د هغو معلوماتو پربنسټ چې د زارغت او د انټرنیټي سایټونو څخه تر لاسه شوي دي ددی ولایت یادو ولسوالیو کې د (500) هکتاره په اندازه ځمکه د انارو د ونو په واسطه پوښل شوي ده. چې په کلني ډول د (255,450,000) میلیونه افغانیو په اندازه عواید ورڅخه ترلاسه کیږي چې دغه یو لوی رقم دی د انارو د محصول څخه ددی ولایت لپاره. که څه هم اوس ددی ولایت انار په مستقیم ډول د کندهار ولایت په نامه د هیواد څخه بهر ته صادیری. ددی ولایت د انارو د حاصلاتو د کیفیت او کمیت د حالت د ښووالی او لوړولو لپاره د اسبابو، وسایلو او دهقانانو د وضعیت لوړولو پروگرامونه جوړ شي او د بزگرانو د تشویق او د محصولاتو لپاره مناسب بازار برابرولو هڅي وشي. په هغه صورت کې د خصوصی سکتور د انارو په برخه د پانګونې ته لیوالتیا پیدا کړي او په دی برخه کې پانګونه وکړي نو کولای شو چې دغه محصول د یو بهترین محصولاتي ځنځیر په توګه د هیواد په سطحه خلکو ته کار د زمینی د برابرولو سبب شي او ددی لاری ډیرو خلګو ته د کار زمینه مساعده شي. ددی لپاره چې د زابل ولایت د انارو د محصول څخه ښه او پرځای ګټه واخیستل او دغه محصول نور هم پراخ شي او ددی ترڅنګ د د بزگرانو د عوایدو د زیاتیدو سبب شي نو باید دلته د انارو د پروسس او بسته بندی یوه فابریکه جوړه شي چې حداقل په یوه ورځ کې د (3) متریک ټنه انارو د پروسس او بسته بندی د ظرفیت ولري چې په دی سره کولای شو ډیرو نارینه او ښځینه وو ته د کار زمینه برابره شي چې لږ تر لږه (25000) تنه به ورسره په کار وګمارل شي او د کار زمینه به ورته برابره شي.

6- غوښی او شیدو د تولید فارمونه جوړول:

د زابل ولایت ډیری اوسیدونکي خپل د اړتیا وړ غوښه او شیدی په محلی شکل د مالدارۍ د ساتنې د لاری په لاس راوړي چې اوس فعلاً په یاد ولایت کې د خوسکي د روزنې ۱۲ فارمونه شته چې ټول ټال په یوه وخت کې د ۴۳۰ خوسکیو د روزنې او چاغوالی ظرفیت لري ددی تر څنګ د ۳۰۰،۰۰۰ په شاوخوا کې محلی غواګانې، ۴۰۰،۰۰۰ ترکی پسونه او د ۲۵۰،۰۰۰ په اندازه محلي وزي ددی ولایت په کلیو او بانډو کې په عنعنوي ډول د خلګو لخوا روزل او ساتل کیږي چې د غوښې، شیدو او نورو حیواني محصولاتو د تولید مهمه سرچینه ده د زیاتو وګړو د عوایدو د ترلاسه کولو منبع هم ګڼل کیږي

په زابل ولایت کې د چرګانو د روزنې او د غوښې د تولید فارمونه په تجارتي بڼه اوس تازه شروع شوي دي په یاد ولایت کې د چرګانو د روزنې او د غوښې د تولید په برخه کې د کوچنیو او لویو مقیاسو په بڼه د پانګونې ښه فرصتونه شته

د کرهڼي او مالدارۍ ریاست د معلوماتو په اساس په زابل کې د چرګانو د روزنې او غوښې او هګۍ د تولید ۱۲ فارمونه فعاله دي چې د ۵۰۰ څخه تر ۵۰۰۰ قطعو د تولید ظرفیت لري ددی تر څنګ چرګانو د هګیو او غوښې د تولید کوچنی فارمونه هم شته چې عمدتاً د کور د ښځو لخوا یی روزنه کیږي او مالګانې یی ښځې دي چې په ډیره لږه اندازه د مارکیټ غوښتنه پوره کولای شي.

پورته ارقامونه په کتو او د تیرو تجربو په نظر کی نیولو سره د خوسکي او چرګانو د غوښې د تولید په برخه په یاد ولایت کې د پانګونې سره ډیر فرصتونه شته که چیرته په دی برخه کې د خصوصی سکتور او دولت لخوا پانګونه وشي نو کولای شو چې د یو طرفه خلګو د عوایدو په ډیریدو کې مرسته وکړو او د بله طرفه خلګو ته د کار زمینه مساعده شي.

د وچي میوی د پروسس او بسته بندی د مرکز جوړول:

زابل ولایت په کلنی ډول د (11200) تنه په اندازه بادام داخلي او بهرنیو بازارنو ته صادیروی او ددی تر څنگ انځر او کشمیش (انگور) د وچي میوی د تولید مهم محصول دی چې ددغه دری تولیدی محصولاتو شتون د پانگونی د جلب او د وچوی میوی د پروسس، بسته بندی او خرڅلاوو لپاره ښه فرصت کیدلی شی او پانگوال کولای چې په دی برخو کې بانگونه وکړی چې دغه کار د باغداری د پراختیا او د بزگانو د تشویق سبب کیږی چې ددی ولایت د خلگو د ژوندی د سطحی د لوړیدو او د هغو د عوایدو د زیاتیدو سبب کیږی.

د وچي میوی د پروسس او بسته بندی د مرکز دغه میوی ته د صادیرو د جواز د خیستو د زمینی برابرول کولی داخلي او بهرنیو بازارنو ته د وچي میوی د صادیراتو د زیاتیدو سبب شی.

د پوهنې سکتور

د سکتور په هکله لنډ معلومات:

د هیواد په کچه د پوهنې سکتور له مهمو او کلیدي سکتورونو څخه شمیرل کېږي چې د راتلونکي نسلونو په روزنه کې رغنده رول لوبوي، د پوهنې په سکتور کې د پوهنې ریاست، د پوهنتون ریاست، د اطلاعاتو او کلتور ریاست، د سپورت او بدني روزنې آمریت، د ښځو چارو ریاست، د چاپریال ساتنې ریاست د UNICEF او UNESCO موسسې شامل دي. همدارنګه د پوهنې سکتور راتلونکي نسلونه د بریالیتوب او کامیابۍ په لور سوق کوي، د زابل ولایت د پوهنې سکتور د پخوا په پرتله په خپلو کارونو کې ډیر بریالی ثابت شوی چې دا مهال ډیر زابلین د زابل په مرکز او ولسوالیو کې ښوونځیو ته ځي او درسونه وایي، ښوونکي او نور پرسونل په خپلو دندو بوخت دي له دې جملې څخه لومړی د زابل ولایت د پوهنې ریاست په لنډ ډول درته تشریح کوو، د پوهنې ریاست پنځه ښوونیزې برنامې لري او په تشکیل کې (۲۵۲) بابه ښوونیز مرکزونه او (۹) بابه دسواد زده کړې فعال کورسونه لري. لدې جملې څخه (۱۹۲) بابه فعال او (۶۰) بابه د ځینو ستونزو له وجهې غیر فعال دي چې برنامه واره معلومات یې په لاندې ډول وړاندې کېږي.

د عمومي زده کړو برنامه:

د عمومي زده کړو برنامه په خپل تشکیل کې (۲۲۶) بابه ښوونځی لري، د یادو ښوونځیو له جملې څخه (۱۷۷) بابه ښوونځي په مرکز او ولسوالیو کې د زده کوونکو پرمخ پرانیستل سويدي او پاته (۴۹) بابه ښوونځي د ځینو ستونزو له وجهې تر اوسه پوري غیر فعاله دي. د پورته (۱۷۷) بابه فعال ښوونځیو له جملې څخه (۱۱۲) بابه لومړنۍ ښوونځی، (۳۲) بابه منځنۍ ښوونځی او (۳۳) بابه لیسې ښوونځی فعاله دي په یادو فعاله ښوونځیو کې (۶۴۷۰۹) تنه نارینه او (۱۶۱۷۰) تنه ښځینه زده کوونکي په دوامداره شکل د (۶۶۷) تنه رسمي او (۸۳۲) تنه قراردادي ښوونکو له لوري په زده کړه بوخت دي.

همدارنګه په تیرو څو کلنو کې په ښوونځیو کې د نارینه او ښځینه زده کوونکو د شمولیت کچه په بې ساري توګه ډیره شوی ده له ۱۳۹۴ هـ ش کال څخه تر ۱۳۹۸ هـ ش کال پوري په نوموړو ښوونځیو کې زیات شمیر زده کوونکي جذب شوي دي چې شمیر یې (۵۲۶۲۳) تنو ته رسیږي، چې له دې جملې څخه (۴۰۱۵۸) تنه نارینه زده کوونکي او (۱۲۴۶۵) ښځینه زده کوونکي دي چې په ښوونځیو کې ددې پراخې شمولیت کچې په نتیجه کې له (۱۳۹۴ هـ ش) کال څخه بیا تر (۱۳۹۸ هـ ش) کال پوري د ۱۲ ټولګی څخه د فارغانو شمیر (۲۷۹۱) تنو ته رسیږي، چې له جملې څخه د نارینه فارغینو شمیر (۲۴۳۱) تنه دي او د ښځینه فارغینو شمیر (۲۵۹) تنه دي چې دا د زابل ولایت لپاره په ښوونیزه برخه کې یوه لویه لاسته راوړنه ده.

د اسلامي زده کړو برنامه:

د اسلامي زده کړو برنامه په خپل تشکیل کې (۱۷) بابه د اسلامي زده کړو ښوونیز مرکزونه لري، د یادو ښوونیزو مرکزونو له جملې څخه (۸) بابه په مرکز او ولسوالیو کې د زده کوونکو پرمخ فعال او پاته (۹) بابه د ځینو ستونزو له وجهې تر اوسه پوري غیر فعاله دي. د پورته (۸) بابه فعال اسلامي ښوونیزو مرکزونو له جملې څخه (۲) بابه دارالحفاظونه، (۵) بابه مدرسې او (۱) باب دارالعلوم فعاله دي، په یادو فعاله اسلامي ښوونیزو مرکزونو کې (۲۲۳۷) تنه نارینه او (۸۰۲) تنه ښځینه زده کوونکي په دوامداره شکل د (۲۳) تنه رسمي او (۲۶) تنه قراردادي ښوونکو له لوري په زده کړه بوخت دي.

د ښوونکو د روزنی (تربیه معلم) برنامه:

دښوونکو دروزنی برنامه د پوهنی ریاست له پنځو برنامه څخه یوه برنامه ده چی په خپل تشکیل کی (۳) بابه ښوونیز مرکزونه لری، دیادو مرکزونو له جملی څخه (۱) بابه دارالمعلیمین په مرکز قلات او دوه بابه حمایوی مرکزونه په شاه جوی او شنکی ولسوالیو کی دمحصلینو پرمخ پرانیستل سویدی.

په پورته (۳) بابه فعال ښوونیزو مرکزونو کی (۱۰۴) تنه نارینه او (۱۰۰) تنه ښځینه محصلین په دوامداره شکل د(۲۴) تنه رسمی ښوونکو له لوری په زده کړه بوخت دی.

دسواد زده کړی برنامه:

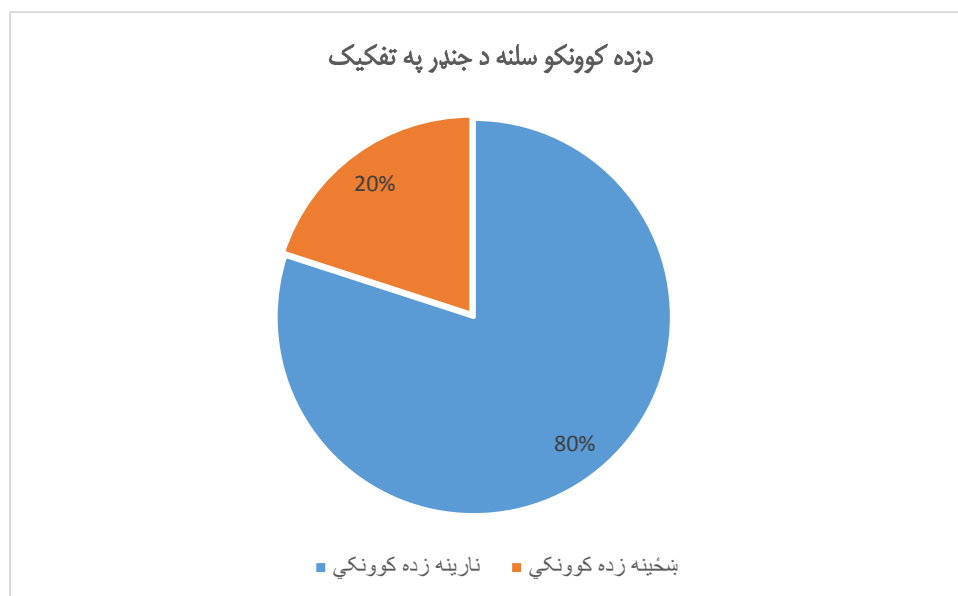
دسواد زده کړی برنامه په خپل تشکیل کی (۹) بابه کورسونه لری، یاد کورسونو په مرکز او ولسوالیو کی دزده کوونکو پرمخ پرانیستل سویدی، په ذکر سوی (۹) بابه فعال کورسونو کی (۱۰۹) تنه نارینه او (۲۶) تنه ښځینه زده کوونکی په دوامداره شکل د(۹) تنه رسمی ښوونکو له لوری په زده کړه بوخت دی.

دتخنیکي او مسلکی زده کړو برنامه:

دتخنیکي او مسلکی زده کړو برنامه چی مخکی د پوهنی ریاست له برنامه څخه یوه برنامه وه اوس په مستقیل ډول ښوونیز فعالیتونه مخته وړی، په خپل تشکیل کی (۶) بابه دتخنیکي و مسلکی زده کړو ښوونیز مرکزونه لری، دیادو مرکزونو له جملی څخه (۴) بابه په مرکز او ولسوالیو کی دزده کوونکو پرمخ پرانیستل سویدی او پاته (۲) بابه دتخنیکي ومسلکی زده کړو ښوونیز مرکزونه د ځینو ستونزو له وجهی تر اوسه پوری غیر فعاله دی.

دپورته (۴) بابه فعال ښوونیز مرکزونو له جملی څخه (۲) بابه لیسه، (۲) بابه انستیتوتونه فعاله دی په یادو فعاله ښوونیزو مرکزونو کی (۳۰۰) تنه نارینه محصلین په دوامداره شکل د(۱۳) تنه رسمی او (۶) تنه قراردادی ښوونکو له لوری زده کړی کوی.

د زابل ولایت لپاره یوه بله ستره لاسته راوړنه د زابل پوهنتون تاسیس دی چې په ۱۳۹۵ لمریز کال کې افتتاح شو. دا پوهنتون هغوځوانانو ته چې تردی وړاندی یی دهیواد په نورو پوهنتونونو کې یا دکور څخه دلیری والی له امله لوړی زده کړی نشوی تر سره کولای دتحصیل دبشپړولو لپاره یوبنه فرصت دی، د زابل په دولتی پوهنتون کی (۱۲۳) تنه محصلین لوړی زده کړی کوی چی (۷) تنی یی انات تشکیلولی. دزابل پوهنتون داستاذانو شمیر (۱۲) تنه دی تر اوسه پوری ښځینه استاذان نلری.

دولتي او خصوصي ښوونځۍ:

د زابل په ولايت کې د ښوونې او روزنې کيفيت دپخوا په پرتله ډير ښه شوی دی چې دتير په پرتله زده کړو ته چې دهر وگړي اساسي حق دی دوگړو دلاسی رسی سلنه ډيره شوې ده او دزابل ولسونه دپاد ولايت په مربوطاتو کې لومړنيو، منځنيو او ثانوي زده کړو ته لاس رسی لری چې په لاندی جدول کې تری يادونه شوی ده .

دزابل په ولايت کې د لومړنيو، منځنيو او ليسو شمير

د لومړنيو ښوونځيو شمير	د منځنيو ښوونځيو شمير	د ليسو شمير
۱۱۲	۳۲	۳۳

همدارنگه دزابل ولايت په مربوطاتو کې دپوهنې په ډگر کې په لاندی جدول کې ذکر شوی ښوونيز مرکزونه او دينی مدرسی هم شتون لری

دليک لوست دولتی او غیردولتی کورسونه	چټکو زده کړو ښوونتونونه	کلیوال مرکزونه	دشپې لیسې	دښوونکي دروزنې ښوونتونونه	دارالعلوم	دارالحفاظ	مدرسی
۹	۱۵	۲۵	۱	۳	۱	۲	۵

د پوهنې ریاست اړوند له (۱۳۹۴هـ ش) کال څخه تر (۱۳۹۸هـ ش) کال پوري نوي جذب شوي زده کوونکي

شماره	کال	هلکان	نجونې	د نويو جذب شويو زده کوونکو مجموعه
1	۱۳۹۴	۶۳۴۱	۲۴۱۲	۸۷۵۳
2	۱۳۹۵	۴۷۷۳	۱۶۰۹	۶۳۸۲
3	۱۳۹۶	۵۲۲۱	۱۸۷۹	۷۱۰۰
4	۱۳۹۷	۱۴۰۲۹	۴۳۱۵	۱۸۳۴۴
5	۱۳۹۸	۹۷۹۴	۲۲۵۰	۱۲۰۴۴

د پوهنې ریاست اړوند د (۱۳۹۴هـ ش) څخه تر (۱۳۹۸هـ ش) کال پوري د دوولسم ټولگي څخه د فارغينو جدول

شماره	فراغت کال	هلکان	نجونې	د فارغه شويو زده کوونکو مجموعه
1	۱۳۹۴	۲۹۲	۳۲	۴۲۴
2	۱۳۹۵	۳۹۴	۲۶	۴۲۰
3	۱۳۹۶	۴۵۳	۶۰	۵۱۳
4	۱۳۹۷	۵۸۸	۷۰	۶۵۹
5	۱۳۹۸	۷۰۴	۷۱	۷۷۵

د خصوصي ښوونځيو د زده کوونکو او ښوونکو په اړه معلومات:

شماره	د ښوونځي نوم	د ښوونځي ډول	د زده کوونکو شمير		د ښوونکو شمير	
			نارینه	ښځينه	نارینه	ښځينه
۱	د ترنک خصوصي ښوونځی	ذکور	۳۷۲	۵۴	۲۰	۰
۲	د نازو انا خصوصي ښوونځی	ذکور	۸۶	۲۳	۸	۰
۳	د زابل شاجوی خصوصي ښوونځی	ذکور	۱۴۵	۰	۶	۰
۴	نیاز گل وزیری خصوصي ښوونځی	ذکور	۶۳	۱۶	۵	۰

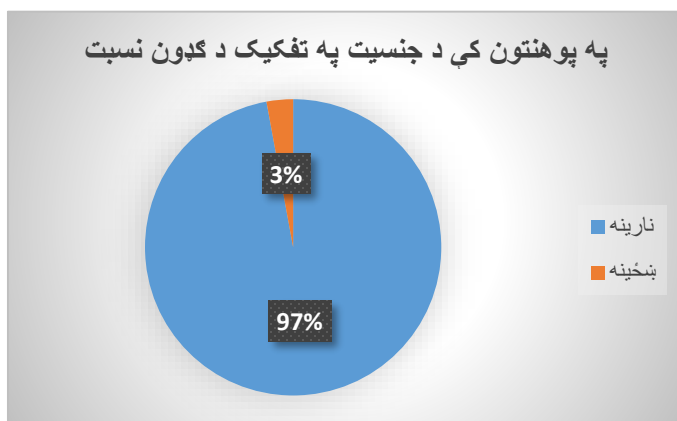
دولتي او خصوصي پوهنتونه:

د زابل ولایت دولتي د لوړو زده کړو موسسه چې د میرویس خان نیکه د لوړو زده کړو موسسې په نوم یادېږي په ۱۳۹۵ کال کې په فعالیت شروع کړی د لوړو زده کړو په دغه موسسه کې تر اوسه یوازې د تعلیم او تربیې پوهنځی شته او نورې فعاله پوهنځي نه لري دغه موسسه تر اوسه خپل د زده کړې تعمیر نه لري او د بلي ادارې په ودانۍ کې خپل فعالیت کوي. په زابل کې تر اوسه کوم خصوصي پوهنتون ندی فعاله شوی تر څو ښوونځیو نوی فارغ کیدونکی زده کوونکی پکې لوړی زده کړی وکړي.

د میرویس خان نیکه زابل د لوړو زده کړو د موسسې د معلوماتو جدول:

کچه	د پوهنځي نوم	دمحصلینون شمیر		د استادانو تعداد		د استادانو د زده کړې کچه			د فارغینو شمیر	
		نارینه	ښځينه	نارینه	نارینه	لیسانس	ماسټر	دوکتورا	نارینه	ښځينه
۱	تعلیم او تربیه	370	11	20	0	17	3	0	0	0

د جنسیت په تفکیک د زده کړیالانو سلنه:

د رښيو فعاليتونه:

رښي په هيواد كې د ولسونو او دولت ترمينځ د يو پل حيثيت لري. دولس غړ تر دولت او حكومت او د حكومت پيغام تر ولسه رسوي په تيرو دوه لسيزو كې رښيو دولسواكي او ډيموكراسي په پلي كولو كې رغنده رول لوبولي، د يادونې وړ ده چې د زابل په مربوطاتو كې ۷ غړيزي او انځوريزي رښي شتون لري چې ټولي رښي د FM په مختلفو فريكوينس يو سره خپروني كوي چې په لاندې جدول كې د رښيو د معلومات به اړه يادونه شوي. د يادونې وړ ده چې د مگري په زابل كې د ملي راډيو تلويزيون په گډون ۷ راډيوگاني د خپرونې په برخه كې فعاليت كوي.

شميره	د رښي نوم	موقعيت	حالت
۱	ملي راډيو تلويزيون	مرکز قلات	فعال
۲	تعليم الاسلام راډيو	مرکز قلات	فعال
۳	قلات غږ راډيو	مرکز قلات	فعال
۴	بنکلا راډيو	مرکز قلات	فعال
۵	ترنک راډيو	مرکز قلات	فعال
۶	سور غږ راډيو	شاه جوي ولسوالي	فعال
۷	شيخ متي راډيو	مرکز قلات	فعال

سپورټ او بدني روزنه

شمېره	د فدراسيون نوم	د فعاله کلوبونو شمېر	په منځني ډول د ورزشکارانو ټولټال شمېر
1	فوتبال	40	640
2	والېبال	20	240
3	سيمه ييز غېږ/کشتي يا بل کورښ	12	600
4	کونک فو	1	60
5	کاراته	3	150
6	ووشو	7	700
7	اندام روزنه	2	400
8	کيک بوکسنگ	3	350
9	جمناسټيک	1	30
10	ځغاسته	1	20

د زابل	70	1	بایسکل چلول	11
ولایت	1365	91	کرکت	12
	60	1	فول رزم	13

دورزش امریت سره د سپورت او المپیک د عمومی کمیټی د اصولو مطابق مختلف ورزشی ریشتی ثبت او راجستر شوی دی چی عملاً دزابل ولایت په مربوطاتو کی دورزش په برخه کی کرنی ترسره کوی چی په لاندی جدولونو کی بی معلومات ثبت شوی

پوهني سکتور انکشافی بودجه، عوايد او پانگونی د فرصتونو تحلیل:

پوهني سکتور د مخکینی کلنی پرمختیایي بودیجې لگښت (لږترلږه د تیرو دریو) کلونو لپاره

کال	اداره	راغلي انکشافی بودجه	مصرف شوې انکشافی بودجه	د مصرف شوې انکشافی بودجې سلنه
1395	د پوهنی ریاست	9288363	9018559	97.09524703%
1396		18145528	16401585	90.38913059%
1397		22665279	22663395	99.99168773%
1398		7318555	6915960	94.49898238%
1396	سپورت امریت	34000000	0	0%
1397	چاپیریال ساتنی ریاست	30000	0	0%
	ټولټال	91447725	54999499	

د پوهني سکتور اړوند پورته ذکر شویو ادارو ته په تیرو څو کلونو کې دغه ذکر شوی انکشافی بودجه راغلی وه چې د هغو د جملی څخه د

پوهنی ریاست خپله راغلی انکشافی بودجه مصرف کړی ده او د سپورت امریت او د چاپیریال ساتنی ریاست نه دی تونیدلی چې خپله ورکړل

شوی بودجه په مصرف ورسوی.

د پوهني سکتور د تیرو څو کلونو عوايد

کال	اداره	را ټول شوی عوايد	دعوايدو سرچینې

د تصدیق نامو فیس	92286	1396	د پوهنی ریاست	څه	۱
دخصوصی ښوونځیو دجوازونو ،تصدیق نامو دبیا راگرځیدو فیس	1760730	1397			
دخصوصی ښوونځیو دجوازونو ،تصدیق نامو دبیا راگرځیدو فیس	677771	1398			
د کلبونو جوازونه	5000	1396	د سپورټ آمریت		
د کلبونو جوازونه	6000	1397			
د کلبونو جوازونه	7000	1398			
ساختمانی او لوجیستکی شرکتونو ته جوازونه ورکول	8000	1398	چاپیریال ساتنی ریاست		
	2556787	ټولټال راټول شوی عواید			

د پوهنی سکتور په برخه کې د پانګونې د فرصتونو تحلیل:

1 - د پوهنی په برخه کې د خصوصی سکتور پانګونه:

په زابل ولایت کې د پوهنی په برخه تر اوسه په هغه اندازه چې لازمه ده او ورته اړتیا ده د خصوصی سکتور لخوا د پوهنی په برخه کې لازمه پانګونه نده شوی او نه هم ورته پاملرنه شوی ده ولې بیا هم اوس فعلاً دوه خصوصی ابتدائیه او یو مخنې ښوونځي په قلات ښار کې فعالیت کوي او ددی تر څنګ یو ابتدائیه ښوونځی په شاجوی ولسوالۍ کې فعالیت کوي دغه ښوونځي چې اوس نوي فعاله شوي دي د ظرفیت، کیفیت او کمیت له اړخه پوره ندي سمبال تر څنګ یو څو د ګوتو په شمار د په تیت کیفیت او ظرفیت سره د انګلیسي ژبي او کمپیوټر مرکزونه د ساینسي مضامینو سنټرونه شته او ددی رت څنګ یو د نیمه عالی زده کړو خصوصی انستیتوت فعاله دی چی هغه هم د ظرفیت، کیفیت او امکاناتو له اړخه په ټیټه سطحه کې قرار لري او ددی ترڅنګ نوري ستونزی هم لري چې د زده کړی ددی مرکزونو د ظرفیت لوړالی کیفیت د ښووالی لپاره باید ددغه ښوونیزو مرکزونو مالکان نور ډیر کار وکړي لکه مسلکی او تجربه لرونکي استادان استخدام کړي د هغوی د ظرفیت لوړ کړی همدارنګه د زده کوونکي لپاره مناسب درسي چاپیریال برابرکړي او زده کوونکو ته ټول درسي امکانات آماده کړي تر څو خلک و هڅول شي چې خپل اولادونه ښځی ښوونیزو مرکزونو ته د زده کړی او تعلیم لپاره ولېږي متاسفانه چې ځینی ددغو ښوونیزو مرکزونو څخه اوس د مالی ستونزو او ننگونو سره مخامخ دي او د هغو د تړلکیدو امکان تردیر شته نو حکومت او نور سوداګر باید د هغوی مرستی ته را ودانګي او دهغوی سره په مالي، تخنیکي

او نورو برخو کې مرسته وکړې تر څو دغه ښوونیز مرکزونه او سنټرونه په خپلو پښو ودیږي او پرمختګ وکړي او نور پانګوال ودی ته وهڅیږي تر څو په دی برخه کې پانګونه وکړي.

2 - د پوهنې په برخه کې د سرمایه گزاری فرصتونه:

زابل یو د افغانستان د وروسته پاتې او جنگ ځپلیو ولایاتو د جملې څخه شمیرل کیږي او ددې ولایت خلکو ته په هغه اندازه چې پکار ده په یوه برخه کې هم کار ندی شوی لکه د کرهڼې، روغتیا، اقتصادي پراختیا او پوهنې په برخه کې، او به یادو برخو کې د دولتي سکتور تر څنګ د خصوصي سکتور لپاره د پانګونې ښه فرصتونه شتون لري د پوهنې په برخه کې ډیره زیاته ښه د پانګونې فرصت شته چې باید ورڅخه استفاده وشي ځکه دلته په هغه اندازه چې پکار ده د دولت لخوا د پوهنې برخي ته لازمه پاملرنه نده شوی لکه په ښوونځیو کې د استادانو او زده کوونکو د ظرفیت ټیټوالي او د پوره امکاناتو تجهیزاتو نشتون او ځیني نوري ننگونې او دی ته په کتو سره ډیر خلګ اوس دی ته لیواله دی تر څو دلته به معیار باندی برابر ښوونځي او د زده کړی مرکزونه فعال شی لکه خصوصي ابتدائیه، منځنې ښوونځي، د کانکور د امدادګي مرکزونه، ساینسي مضامینو، دیني مضامینو سنټرونه، د انگلیسي ژبي او کمپیوټر د زده کړی ښوونیز سنټردرې سنټرونه شخصي نیمه عالی او عالی د لوړو زده کړو موسسې او داسی نور. که په پورته ذکر شویو برخو کې د خصوصي سکتور لخوا پانګونه وشي او ورته توجه وشي نو دلته زیات شمیر خلګ سته چې غواړي اودلادونه یی به لوړ کیفیت سره زده کړی وکړي او د هیواد په راتلونکي خپل رغنده رول ولوبوي.

د عامې روغتیا سکتور

د سکتور په هکله لنډ مالومات

د زابل د عامې روغتیا ریاست چې د افغانستان اسلامي جمهوري دولت د اتو سکتورونو له جملې څخه یو مهم او ارزښت لرونکی سکتور دی ، په نوموړي سکتور کې یواځې او یواځې د عامې روغتیا ریاست شتون لري او نورې ادارې په یاد سکتور کې شتون نلري یواځینې واحد سکتور دی چې په خپله کارې برخه کې روغتیايي خدمات وړاندې کوي چې د زابل د روغتیا ریاست چې له ډیرو کلنو څخه راهیسې د زابل د اوسیدونکو لپاره روغتیايي خدمات وړاندې کوي چې په نمونه ډول د لاندې فعالیتونو نمونه اخیستل کېږي.

- د تغذي حالت ښه کول

- اوليه روغتیايي خدمات په عادلانه او مساوي ډول خلکو ته رسول

- د مور او ماشوم دمړینې کچه کمول

- د پولیو ویروس له منځه وړل

- د معافیت په برخه کې په وړیا ډول د واکسین خدمات عرضه کول

- د معلول کسانو سره مرسته کول

- محبوسینو ته اوليه خدمات عرضه کول

روغتیايي خدمتونو ته لاسرسی

بنسټیزو روغتیايي مرکزونو (BHC) ته د ښځو او نارانو لاسرسی

په زابل ولایت کې ټول (58) روغتیايي مرکزونه شتون لري چې د هغه له جملې 9 بنسټیز روغتیايي مرکزونه، 7 جامع روغتیايي مرکزونه، 35 فرعي روغتیايي مرکزونه، 4 گرځنده روغتیايي ټیمونه، 1 ولایتي روغتون، 1 OPTC او یو هم HCS دی. په ټول ولایت کې تقریباً (۷۰٪) خلک لومړنیو روغتیايي خدمتونو ته لاسرسی لري او یواځې (۳۰٪) وگړي روغتیايي خدماتو ته لاسرسی نلري او یا هم د روغتیايي مرکزونو څخه په لرې واټن کې قرار لري او جغرافیوي موانع لري د تیر کال په جریان کې په زابل ولایت کې د مسلکي قابلو په مرسته په روغتیايي مرکزونو کې (۱۰۸۸۷) زیږونونه ترسره شوي دي همدارنګه (۱۷۴۴۶) میندو د زیږون څخه مخکې خدمتونو ته لاسرسی پیدا کړی دي د عامې روغتیا ریاست د معلوماتو په اساس په تیر کال کې د میندو د مړنې کچه صفر او د ماشومانو د مړینې کچه ۰،۴۶ فیصده وه.

۱- د ولایت په سطحه بنسټیز روغتیايي مرکزونه (BHCs)

دولایت په سطحه د بنسټیزو روغتیایي مرکزونو شمیر په لاندې جدول کې خلاصه شوی ده.

نوم	د روغتیایي مرکز نوم	تر پوښښ لاندې نفوس	تمویل کتنده	تطبیق کتنده	کلی	ولسوالۍ
1	جلدک	6000	WB	SDO	جلدک	ترنک جلدک
2	نوبهار	9458		SDO	نوبهار	نوبهار
3	باغ	8000	WB	SDO	باغ	ارغنداب
4	سایکړ	8000	WB	SDO	سایکړ	ارغنداب
5	خنځیر	10000	WB	SDO	خنځیر	شملزایی
6	دایچوپان	21292	WB	SDO	دایچوپان	دایچوپان
7	ټکیر	1829	WB	SDO	ټکیر	میزان
8	خاکیران	12258	WB	SDO	خاکیران	خاک افغان
9	سولان	9000	WB	SDO	سولان	خاک افغان

۲- د ولایت په سطحه جامع روغتیایي مرکزونه (CHC)

د زابل ولایت په سطحه ټول اووه (۷) بابه جامع روغتیایي مرکزونه فعال دي چې معلومات یې په لاندې جدول کې ترتیب شوي دي.

نوم	د روغتیایي مرکز نوم	تر پوښښ لاندې نفوس	ملاټر کوونکی	تطبیق کوونکی	کلی	ولسوالۍ
1	شهرصفا	7000	WB	SDO	شهرصفا	ترنک جلدک
2	ارغنداب	10373	WB	SDO	ارغنداب	ارغنداب
3	شملزایی	12000	WB	SDO	شملزایی	شملزایی
4	اتغر	7000	WB	SDO	اتغر	اتغر
5	میزان	7000	WB	SDO	میزان	میزان
6	شینکي	8200	WB	SDO	شینکي	شینکي
7	سیوری	8200	WB	SDO	سیوری	سیوری

۳- فرعي روغتیایي مرکزونه (SC):

د زابل ولایت په سطحه د فرعي روغتیایي مرکزونو شمیر په لاندې جدول کې ترتیب شوی ده.

نوم	د روغتیایي مرکز نوم	تر پوښښ لاندې نفوس	تمویل کوونکی	تطبیق کوونکی	کلی	ولسوالۍ

1	اومکی	2000	WB	SDO	اومکی	قالات
2	نوخیز	4500	QRCS	ARCS	نوخیز	قالات
3	باکورزایی	4000	WB	SDO	باکورزایی	قالات
4	سپینه غبرکه	3000	WB	SDO	سپینه غبرکه	قالات
5	شیخ متی	3200	WB	SDO	شیخ متی	قالات
6	سینک	5000	WB	SDO	سینک	قالات
7	قالات	23468	UNICEF	MOPH	قالات	قالات
8	نورک	11709	WB	SDO	نورک	قالات
9	زندان	2000	WB	SDO	زندان	قالات
10	جارو الله	6100	ICRC	SDO	جارو الله	قالات
11	ARCS	25109	WB	SDO	ARCS	قالات
12	DH	25000	WB	SDO	DH	شاجوی
13	چینو	7000	WB	SDO	چینو	شاجوی
14	شوبار	7000	WB	SDO	شوبار	شاجوی
15	برج	4000	WB	SDO	برج	شاجوی
16	زرکران	8000	WHO	WHO	زرکران	شاجوی
17	خاکه	9000	QRCS	SDO	خاکه	شاجوی
18	باغتو	3000	WB	SDO	باغتو	شاجوی
19	شوخلک	2000	WB	SDO	شوخلک	تریک جلدک
20	غشی رباط	2571	WB	SDO	غشی رباط	تریک جلدک
21	لورکی	4729	WB	SDO	لورکی	نوبهار
22	سردره	8000	WB	SDO	سردره	ارغنداب
23	لوی کلی	5016	WB	SDO	لوی کلی	شملازایی
24	مره	10000	WB	SDO	مره	داجوپان
25	چلاکور	10000	WB	SDO	چلاکور	داجوپان
26	بایزی	7000	WB	SDO	بایزی	میزان
27	تاخوم		QRCS	ARCS	تاخوم	میزان
28	ارغسو	1900	WB	SDO	ارغسو	میزان
29	بیتاو	1828	WB	SDO	بیتاو	میزان
30	شینکان	1829	WB	SDO	شینکان	میزان
31	بولان	2000	WB	SDO	بولان	شینکی

شینکی	روغنی	SDO	WB	3154	روغنی	32
شینکی	دیوالک	SDO	WB	2880	دیوالک	33
خاک افغان	ځنکلی	ARCS	QRCS		ځنکلی	34
خاک افغان	کازک	SDO	WB	4000	کازک	35

4- گرځنده روغتيايي ټيمونه (MHT):

گڼه	د روغتيايي مرکز نوم	تر پوښښ لاندې نفوس	تمويل کتنده	تطبيق کتنده	کلی	ولسوالی
1	قلات	8000	WHO	WHO	قلات مرکز	قلات
2	سليمانزي	4456	World bank	SDO	سليمانزي	شاجوی
3	جعفر	4000	WB	SDO	جعفر	شاجوی
4	مخ آب	29893	UNICEF	MOPH	مخ آب	شاجوی

۲- د روغتيايي استياوو لنډيز:

په زابل ولايت کې ټولټال 58 روغتيايي مرکزونه شتون لري چې بشپړ معلومات يې په مخکينۍ جدول کې وړاندې شول ، او لنډ معلومات يې په لاندې ډول دي.

د زابل ولايت اړوند روغتيايي تسهيلاتو لنډيز		
شمار	د روغتيايي اساتيا ډول	نوم
1	ولايټي روغتون	1
1	د ولسوالۍ روغتون (شاجوی)	2
8	بشپړ روغتيايي مرکزونه	3
15	اساسي روغتيايي مرکزونه	4
27	فرعي روغتيايي مرکزونه	5
5	گرځنده روغتيايي گروپونه	6
1	نور روغتيايي مرکزونه	7
58	ټوله روغتيايي مرکزونه	
358	د SDO انجو لخوا روغتيايي پوستي	
0	روغتيايي پوستي د ولايتي روغتون	

3-د روغتیا د سکتور په برخه خصوصی پانگونه:

په زابل ولایت د روغتیا په برخه کې په لږه اندازه خصوصی پانگونه شوی ده چې د نورو لویو ښارونو په نسبت کمه پانگونه ده، په یاد ولایت کې (۹۴) خصوصی درملتونونه، (۵) د دوا عمده پلورنځي، (۳) شخصي سراپا کلینیکونه، (۱۰) طبی لابراتوارونه فعالیت کوي او یو د طبی علومو انستیتوت فعال دی، ددی ترڅنګ د روغتیا په برخه کې (۳) نادولتي مرستندویه موسسې فعالیت کوي او خلکو ته خدمات وړاندې کوي.

په زابل ولایت کې شته فعال شخصي روغتونونه:

په زابل ولایت کې دوه شخصي روغتونونه فعالیت کوي چې معلومات په لاندې جدول کې وړاندې کېږي.

شماره	دخصوصي روغتون نوم	لمړنی پانگونه په افغانیو	متخصص داکتران		عمومي داکتران		تعداد نرس		د قابل شمیر	د بسترونو شمیر	کټلي
			نارینه	ښځینه	نارینه	ښځینه	نارینه	ښځینه			
۱	اعتماد روغتون		۲	۰	۰	۱	۲	۲	۱	۲۰	
۲	مرغوال		۱	۰	۱	۰	۲	۱	۱	۲۰	

د عامې روغتیا سکتور د تیرو کلونو عواید ، انکشافی بودجه او د پانګونې د فرصتونو تحلیل:

۱ - د تیرو کلونو انکشافی بودجه:

گڼه	سکتور	اداره	کال	راغلی بودجه	مصرف شوی بودجه	د مصرف فیصدي
1	د عامی روغتیا سکتور	د عامی روغتیا ریاست	1396	22006939	22006939	100%
			1397	6679750	6679750	100%
			1398	0	0	0
ټولټال				28686689	28686689	

د عامې روغتیا ریاست د گزارش په اساس دغه سکتور په تیرو دوه کلونو کې (۲۸۶۸۶۶۸۹) میلیونه افغانی بودجه مصرف کړې ده

۲ - د عامې روغتیا سکتور د تیرو کلونو عواید:

گڼه	سکتور	اداره	کال	راټول شوی عواید	د عوایدو سرچینې

1	عالمه روغتيا	د عامې روغتيا رياست	1396	0	
			1397	0	
			1398	4183075	د مريضانو څخه د فيس اخيستل

3 - د روغتيا سکتور په برخه کې د پانګونې د فرصتونو تحليل:

په زابل ولايت کې د روغتيا په برخه کې شته فرصتونه او ننگونې:

يو د مهمو او اساسي ضرورتونو په نن عصر کې د انسان لپاره روغتيا او د روغتيا امکانات او اسانتياوې دې چې هر سړی د نړۍ په هر گوټ کې روغتيا او د روغتيا اړوند امکاناتو او اسانتياوو ته ضرورت لري چې بايد ورته آماده شي نو په دې بناً په افغانستان کې بلخصوص په زابل کې دغه اړتيا او ضرورت اوس تر هر وخت ډير زيات محسوسيږي او ورته زيات ضرورت دی چې بايد د نننۍ عصر او امکاناتو او غوښتونو مطابق روغتيايي امکانات خلکو ته د حکومت او همدارنګه د خصوصي سکتور لخوا برابر شي او په دې برخه کې نوره ډيره پانګونه وشي لا زيات کار وشي ځکه په زابل ولايت کې د روغتيا په برخه لکه څرنگه چې لازمه ده نه د حکومت لخوا کار شوی او نه هم خصوصي سکتور په دې برخه کې پانګونه کړي ده بلخصوص د روغتيا د کيفيت د ښووالي او د ددې برخې د ظرفيت د لوړېدو په برخه کې تر څو خلک حد اقل لومړنيو روغتيايي امکاناتو ته لاس رسي ولري.

په زابل ولايت کې د روغتيا په برخه کې د خصوصي سکتور لخوا تر اوسه په هغه اندازه چې ورته اړتيا ده او د خلګو غوښتنه ده پانګونه نده شوی په دې برخه کې په ياد ولايت کې ښه فرصتونه شته چې بايد ورڅخه ګټه واخيستل شي تر څو له يوې خوا د خلګو هغه اساسي ضرورتونه او غوښتنې چې د روغتيا په برخه کې يې لري رفعه شي او همدارنګه سوداګر خپله پانګه دلته په مصرف ورسوي او ګټه يې ترلاسه کړي په زابل کې د روغتيا په برخه کې په دغو لاندې برخو کې د پانګونې فرصتونه شته او ورته اړتيا ده چې ورباندې پانګونه وشي. لکه: د هيواد او سيمې په سطحه د معياري او عصري روغتونو او کلينيکونو جوړول او فعاله کول، د عصري او د نننۍ عصر د غوښتونو مطابق د تشخيصه لابراتوارونو جوړول او په هغو کې د مسلکي اشخاصو په دنده ګمارل، د روغتيايي انستيتونو جوړول او په دې برخه کې د نارينه او ښځينه روغتيا پالانو، نرسانو، قابلو او فارمسيستاتو روزل په دنده ددغه مسلکي روزل شويو کسانو ګمارل او د هغوی د ظرفيت او وړتيا څخه د روغتيا په سکتور کې ګټه اخيستل، داچې په زابل کې د خصوصي سکتور خدمتونه ترډيره حده يوازي تر مرکز قلات پوري محدود دي نو بايد دغه خدمتونه ټولو ولسواليو او د ولايت ليري پرتو سيمو ته غځول شي په ليري پرتو سيمو کې هم روغتيايي خدمتونه خلګو ته وړاندې شي ددې ترڅنګ د هغو درملو کيفيت لوړ شي کوم چې دې ولايت ته واردېږي ځکه خلګ د کيفيت درومل غواړي چې متاسفانه دلته نه راوړل کېږي او د ټيټ کيفيت لرونکي درمل د کيفيت لرونکو درملو په نامه خلګو ته ورکول کېږي او ددې سره په څنګه کې دلته يو بل ښه فرصت او د پانګونې چانس شته چې بايد د زابل پانګوال ورڅخه ګټه واخلي هغه دلته د هغو درملو د جوړولو لپاره د فابريکو پرانيستل دي چې امکان لري دلته جوړ شي او خام مواد ورته آماده کيدلي شي او هم ورته اړتيا ډيره ده.

د زیربنا او طبیی سرچینو سکتور:

د سکتور په اړه لنډ معلومات

د زیربنا او طبیی سرچینو سکتور د هېواد او منطقی په آبادي او بیا رغونه کې رغنده نقش لوبوي ، په دې سکتور کې دسړکونو ساتنې او څارنې ریاست، دترانسپورت مدیریت، دکانونو او پطرولیم آمریت، د اوبو دتنظیم ریاست، دبرښنا ریاست، دمخابراتو ریاست، د ښارجوړونې او ځمکو ریاست او دښاروالی ریاست شامل دی چې د هېواد د لویو لارو ډیزاین او جوړول ، په لویو لارو کې تونلونه ، لوړ او لوی پلونه جوړول یې له اساسي دندو څخه شمیرل کیږي او همدارنګه د ملي اقتصاد د ودې ، کارموندنې ، بې وزلي د کمښت او خلکو د سوکالۍ په موخه له طبیی سرچینو څخه مناسبه ګټه اخیستنه یې هم له دندو څخه شمیرل کیږي.

سړکونه / لارې:

د ترانسپورتي زیربناګانو د حفظ او مراقبت له ریاست څخه ترلاسه شوي اړ قام هغه فعالیتونه ښیي چې د ښار مرکز او ولسوالیو ترمنځ د مواصلاتي لارو په برخه کې ترسره شوي دي چې خلکو او دولت ته یې د ترانسپورتي خدمتونو په برخه کې ګڼ شمیر آسانتیاوې برابرې کړيدي.

د زابل په ولایت کې د سړکونو د حفظ او مراقبت لپاره د فواید عامې په چوکاټ کې درې ډوله میکانیزمونه شتون لري چې په دې کې د لویو لارو ساتنه او څارنه ، د اضطراري او ستراتیژیکو لارو ساتنه او د ولایتي سړکونو ساتنه او څارنه شاملې دي په دې ولایت کې « ۷۰ » سلنه سړکونه په منظم ډول تر ساتنې او څارنې لاندې دي ، خو « ۳۰ » سلنه یې د ناامني او لریوالي له کبله د ساتنې او څارنې څخه بې برخې پاتې دي .د دې ولایت « ۹۰ » سلنه سړکونه د ولسوالیو او ښارونو ترمنځ نښتي دي د زابل ولایت د ښاري او کلیوالي سړکونو مجموعه د کیلو متر په حساب په لاندې ډول ښودل کیږي .

شمیره	سړک	د سړک حالت	اندازه په کیلومتر
۱	د کابل کندهار لویه لار	اسفالټ	۱۷۵ کیلومتر
۲	قلات تر میزاني	اسفالټ	۴۲ کیلومتر
۳	قلات تر شینکۍ	اسفالټ	۶۳ کیلومتر

مجموعه	۲۸۰ کیلومتره

د ځاكي سړكونو مجموعه د كيلومتري په حساب

شميره	سړك	د سړك حالت	اندازه په كيلومتر
۱	شملزايي تر بندره	ځاكي	۶۵ كيلومتر
۲	اتغر تر شملزايي	ځاكي	۱۰۰ كيلومتر
۳	معروف تر اتغر	ځاكي	۴۰ كيلومتر
۴	ار غنډاب تر ميزانه	ځاكي	۴۸ كيلومتر
۵	دايچوپان تر خاك افغان	ځاكي	۷۰ كيلومتر
۶	ار غنډاب تر دايچوپان	ځاكي	۱۰۰ كيلومتر
۷	شينكي تر شملزايي	ځاكي	۴۸ كيلومتر
۸	شاجوي تر ار غنډاب	ځاكي	۳۵ كيلومتر
مجموعه			۴۲۳ كيلومتر

هوايي ډگرونه :

په زابل ولايت كې يو هوايي ډگر شتون لري چې تر اوسه په مكمل ډول ندي رغول شوي خو بيا هم د

نظامي پروازونو لپاره آماده دي او ترينه گټه اخيستل كېږي دايستاف ځواكونو تر مېشتيدا يعنې (۲۰۱۴) كال پوري په زابل كې درې موقتي هوايي ميدانونه وه، چې يو يې دمرکز قلات څخه جنوب لوري ته په (۲۵) كيلومتري كې دسيوري په سيمه كې وو، دوهم يې دمرکز قلات ښار څخه ختيځ لوري ته په يوه څنډه كې دښار څخه په (۵) كيلومتري كې موقعيت درلودی او دريم يې اوسنی رسمي ميدان چې دقلات ښار څخه شمال اړخ ته دښاري احاطي

سره وصل د (۲۰۵) پولي لوا بغل ته پروت دی اوترډیر ه یی امنیت تامین دی او رسیدگی ورته تربل هرځای په ډاډه زړه او امنی فضا کی کیږی دزابل هوایی ډگر تقریبا ټولټال ۴۰۰ جریبه ځمکه کی جوړ شوی دی چی په هغه کی رنوی د ۲ کیلومتره په اوږدوالی ده او آپرون ، ټکسوی وجود لری چی رنوی ، آپرون ، اوټکسوی جغل اندازی شوی او یوازی قیر ته اړتیا لری، دزابل هوایی ډگر دري پوړیزه ودانی لری چی تراوسه یی ابتدایی تسلیمی شوی ده اونهایي تسلیمی یی پاتی ده د یاد هوایی ډگر څلور سره خواوی فینس (سیمي خالدار) سره پوښل شوی دي.

ترانسپورت:

ترانسپورت او ترانزیت چې اصلا د انسانانو او موادو د انتقال لپاره رامنځته شوی د یومملکت په سوکالتیا او آرمیتیا کې مهم رول لري د افغانستان په ملي پرمختیایي تگلاره کې هم یوه منظم او مطلوب ترانسپورت ته رسیدل یو له هغه اهدافو څخه دي چې باید ترلاسه شي. داسې ترانسپورت چې په هغه کې انتقالات او تگ راتگ په ډاډمنه توگه ترسره شي . د ترانسپورت د عمومي مدیریت د معلوماتو له مخې په دې اداره کې د ځمکنی ترانسپورت د تنظیم پخواني قانون شته او په مخکنی کلونو کې د ترانسپورت پالیسي او مقررات ترتیب شوي دي خو اوس په مرکز کې مسلکي او په کار پوه اشخاص په دې مصروف دي چې د ځمکنی ترانسپورت د تنظیم لپاره یو جامع قانون جوړ کړي، خو زابل ولایت په رسمي توگه (۳۷۷۶۴۸) او په حقیقي ډول (۸۰۰۰۰۰) نفوس لرونکی ولایتونو له جملې څخه شمیرل کیږي په مجموعي توگه د مرکز په شمول حتا د لرې ولسوالیو خلک هم ځمکنی ترانسپورت ته لاسرسی لری ، ځکه د پخوا په پرتله په اوسنیو وختونو کې د خلکو اقتصادي وضعیت لږ ښه شوی دی نو ځکه اکثره خلگ په کورونو کې موټر لري.

دزابل په ولایت کې موجوده دمسافربری او باربری اتحادیې په لاندې ډول دي:

شماره	د اتحادیې / شرکت نوم	د فعالیت ډول	آدرس	د خدماتو وړاندې کولو ساحه
۱	احمد شاه ابدالي ترانسپورت	مسافر بري	قلات	کابل عمومي شهراه
۲	یوسفی ترانسپورت	مسافر بري	قلات	د زابل ولایت ولسوالی
۳	ذید کوهی ترانسپورت	مسافر بري	قلات	د زابل ولایت ولسوالی
۴	اعظمي رانسپورت	باربري	قلات	د زابل ولایت ولسوالی
۵	محمدي رانسپورت	باربري	قلات	کابل عمومي شهراه

د ولایت برېښنا:

یواځي د زابل ولایت په مرکز قلات کې 20KV دیزلي برېښنا چې تقریبا ۴۵۰۰ کورنیو ته برېښنا رسیدلې ده . په زابل ولایت کې د برېښنا سب سټېشنونه شتون نلري او د غزني تر کندهار پورې د 220KV برېښنا رسولو چارې په چټکي سره روانې دي چې د زابل ولایت په مربوطاتو کې یې کار عملا جریان لري او هغه ولسوالیو ته چې د برېښنا په مسیر کې راځي د برق د توزیع لپاره دوه سب سټېشنونه د 20KV په ظرفیت سره جوړیږي چې ځمکې ورته مشخص شويدي، کله چې دغه وارداتي برېښنا د غزني له طرفه کندهار ته لاړشي نو په مسیر کې د شاجوی او شهرصفا په ولسوالیو کې ۲۰۰۰۰ نوي مشترکین اضافه کیږي .

مخابرات او معلوماتي تکنالوژۍ:

د مخابراتو او معلوماتي تکنالوژي سکتور په هېواد کې په ځانگړې توگه د ولاياتو په کچه يو له بنسټيزو رياستونو څخه شميرل کېږي چې د اقتصادي ودې په برخه کې حياتي نقش لري ، د همدې اهميت له کبله د سکتور د پرمختيا ستراتيژي په برخه کې د يوه ځانگړي سکتور په توگه په نظر کې نيول شوی ، يو عصري مخابراتي سيستم کولای شي له نوښتونو سره يو ځای د يوې قوي الکترونيکي ادارې گټورتوب او د دولتي سکتور روڼوالی همداشان ټولنيز خدمات خلکو ته وړاندې کړي . د زابل ولايت د مخابراتو رياست اوس فعلا د پستي خدمتونو، د کمپيوټر د زده کړې ، انټرنېټي خدمتونو، پست بکس خدمتونه او پاسپورټ د توزيع په برخه کې خلکو ته خدمات وړاندې کوي چې ددغه خدماتو څخه يې (1573077) پنځلس لکه درو اويا زره وه اويا افغاني عوايد د دولت حساب ته جمع کړي دي.

د پست او پست بکس خدمتونه:

د مخابراتو رياست په زابل ولايت کې د پيريدنکو لپاره (۱۰۰۰) شماری پست بکسونه توزيع او آماده شويدي او يوه پسته خانه فعلا د مخابراتو په رياست کې فعاليت لري

د پاسپورټ خدمتونه:

د ۱۳۹۷ او ۱۳۹۸ کلونو کې د مخابراتو رياست پست مدیریت (۳۸۶۸) جلده پاسپورټونه خلکو ته توزيع کړي دي.

د کمپيوټر د زده کړې مرکز:

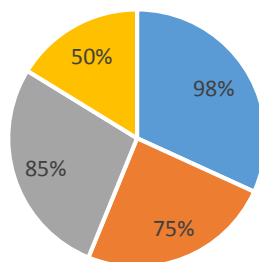
د مخابراتو رياست لخوا خلکو ته د کمپيوټر او انټرنېټ د زده کړې مرکز فعاله شوی چې تر دی مهاله د یاد مرکز څخه (۲۶۴) زده کوونکي فارغ شويدي.

د مخابراتي شبکو خدمتونه:

د زابل ولايت په مرکز قلات او اړونده نژدې ساحو پنځه واړه (سلام، روشن، اتصالات، ام ټي ان، افغان بیسیم) مخابراتي شبکي فعاله دي او او خلکو ته خدمات وړاندې کوي، په مرکز قلات کې د افغان بیسیم 3G، روشن 3G، ام ټي ان 3G، سلام (افغان تیلی کام) 3G او اتصالات مخابراتي شبکه 2G انټرنېټي خدمتونه خلکو ته وړاندې کوي د قلات ۹۵ فیصده خلگ سیار تلیفونو او ۸۵٪ وگړي په ښار کې د انټرنېټي خدمتونو څخه گټه اخلي او ورته لاس رسي لري. د زابل ولايت په نهو(۹) ولسوالیو کې ۷۵٪ وگړي مخابراتي او ۵۰٪ وگړي یې د 2G او 3G انټرنېټي خدمتونو ته لاس رسي لري چې په شاه جوی ولسوالی کې د افغان بیسیم 3G، د روشن، اتصالات، سلام او ام ټي ان 2G انټرنېټي خدمتونه شته، په ترنک او جلدک ولسوالی کې د سلام 3G، اتصالات، روشن ، افغان بیسیم 2G خدمتونه، په شینکي ولسوالی کې د افغان بیسیم او سلام 2G خدمتونه او په سیوری، ارغنداب ، کاکړ خاک فغان، میزانه او شملزایی ولسوالیو کې د افغان بیسیم 2G انټرنېټي او مخابراتي خدمتونه فعاله دي یوازی په اتغر او دایچوپان ولسوالیو کې مخابراتي خدمتونه شتون نه لري، او په زابل ولايت په مربوطاتو کې د افغان تلیکام اړوند د نوری فایبر خدمتونه (۲۴) ساعته فعاله وي. په عمومي ډول د مرکز او ولسوالیو په تفکیک مخابراتي خدمتونو او انټرنېټ ته د خلکو لاسرسی په لاندې ډول سره ښودل شويدي

په مرکز کې مخابراتي	په ولسوالیو کې مخابراتي	کې انټرنېټي خدمتونه ته	ولسوالیو کې انټرنېټي خدمتونه
خدمتونو ته د خلکو لاسري	خدمتونو ته د خلکو لاسري	د خلکو لاسري	ته د خلکو لاسري
98%	75%	85%	50%

د مرکز او ولسوالیو په سطحه مخابراتی او انټرنیټي خدمتونو
ته د خلکو د لاس رسی فیصدی

■ په ولسوالیو کې مخابراتي خدمتونو ته د خلکو لاس رسی
■ په مرکز کې مخابراتي خدمتونو ته د خلکو لاس رسی
■ ولسوالیو کې انټرنیټي خدمتونو ته د خلکو لاس رسی
■ کی انټرنیټي خدمتونو ته د خلکو لاس رسی

صنعتي فابریکې :

د تولیدي صنعتي فابریکو شمیر او د فعالیت ډول

د زابل ولایت په مربوطاتو کې (۲) صنعتي او تولیدي فابریکې په مختلفو برخو کې فعالیتونه کوي چې یادې فابریکې او شرکتونه د زابل ولایت په مرکز قلات ښار کې فعالیتونه کوي. د یادونې وړه چې یادې فابریکې په لاندې جدول کې ذکر شوي فعالیتونه ترسره کوي .

د فعالیت ډول	گڼه
د یخ د تولید فابریکه	۱
د پلاستيکي پیپونو د تولید فابریکه	۲
د چرګانو فارم	۳
د غواګانو فارم	۴
د لبنیاتو د پروسس مرکز	۵

کانونه / زیرمې

د کان کیندنې فعالیت د قانوني کولو ، په دوامداره توګه د کان کیندنې چارو نظارت او کنټرول ، د منرالي سرچینو تثبیت او تشخیص او د محلي پانګونې لپاره د سهولت برابرولو په موخه د زابل ولایت د کانونو اداره د ۱۳۹۱ کال په اخر کې د کانونو او پترولیم وزارت تر چتر لاندې جوړه شوه چې د تشکیلاتي جوړښت له پلوه د کادستر ، جیولوجست او اداري مدیریتونو په درلودلو سره د اته کسانو پرسونل سره فعالیت کوي.

په زابل ولايت کې په لاندې ډول سره کانونه شتون لري خو تر اوسه پدې برخه کې کومه پانگونه نده شوې .

شميره	د طبعي سرچيني نوم	د کان نوعيت	د کان آدرس
۱	د کندلان مس	مس	ميزانه ولسوالي
۲	د کفتر غار مس	مس	ميزانه ولسوالي
۳	شيله سرخ مس	مس	ارغنداب ولسوالي
۴	اپتو شيله المونيم	آلومينيم	ارغنداب ولسوالي
۵	ظواهر معدني سرب و جست لودين	سرب و جست	ارغنداب ولسوالي
۶	ظواهر معدني موليبديم کندلان	موليبديم	ميزانه ولسوالي
۷	ظواهر معدني تنگستن ميدان آهو	تنگستن	دايچوپان ولسوالي
۸	ظواهر قلعي وبرليم ميدان آهو	قح يو برليم	دايچوپان ولسوالي
۹	ظواهر معدني طلا کندلان	طلا	ميزانه ولسوالي
۱۰	ظواهر معدني طلا ليودين	طلا	ارغنداب ولسوالي
۱۱	ظواهر معدني سرپنتين لاجر	سرپنتين	ميزانه ولسوالي
۱۲	آب های منرالي باراس	معدني اوبه	دايچوپان ولسوالي
۱۳	معدن ابرک کاريز	د ابرک ډبره	دايچوپان ولسوالي
۱۴	سنگ های قيمتي بيتامور	ياقوت و زمرد	دايچوپان ولسوالي
۱۵	ظواهر معدني کرومايت الکوز	کرومايت	شهر صفا ولسوالي

د اوبو دتنظیم:

دقلاټ سندیزی حوزې ریاست د اوبو د مدیریت دجبران او شخړو هوارول، د کانالونو د اوبو داسټفاده کوونکو د انجمنو جوړول، د اوبو دسرچینو تثبیت او تقویه کول، دزراعتی ځمکو دتخریب په خاطر د استنادي دیوالونو جوړول او د چک بندونو جوړولو په برخه کې فعالیت کوی

دقلاټ سندیزی حوزی ریاست لخوا 28 کانالونه او 22 استنادی دیوالونه، په شاجوی او ارغنداب ولسوالی کې 2 د برق دبندونو سروې شوی دی اوهمدارنگه 17 استنادی دیوالونه جوړشوی دی.

د زیربنا او طبعی سرچینو د سکتور انکشافی بودجه، عواید او په دغه سکتور کې د پانګونې د فرصتونو تحلیل:

۱ – د تیرو کلونو انکشافی بودجه مصرف:

یاد سکتور د تیرو کلونو د بودجې په هکله هیڅ معلومات ندی ورکړی.

2 - د زیربنا سکتور د تیرو کلونو عواید:

گڼه	سکتور	اداره	کال	راتول شوی عواید	د عوایدو سرچینی
		ترانسپورت مدیریت	1398	۹۴۲۴۰۶۴	د قراردادنو، جریمو او بابرې موټرونه
		د مخابراتو او معلوماتی تکنالوژی ریاست	1396	۲۸۹۸۰۲	دپُستی خدماتو، پُست بکس او د کمپیوټر د زده کړی سنټر
			1397	۷۹۷۲۳۲	دپُستی خدماتو، پُست بکس، د پاسپورټ او د کمپیوټر د زده کړی سنټر
			1398	۴۸۶۰۴۳	دپُستی خدماتو، پُست بکس، د پاسپورټ او د کمپیوټر د زده کړی سنټر
	دسکتور ټولټال عواید			۱۰۹۹۷۱۴۱	

د زیربنا سکتور د اقتصادي او ټولنيزې پراختياي د موجوده سرچينو او پوتنشل تحلیل:

د زیربنا په برخه کې سرمایه گذاری په نسبی توګه اوږدمهاله او زیاتي پانګې ته اړتیا لری

1. د برېښنا او انرژۍ د تولید په برخه کې د پانګونې فرصتونه:

د اوبو څخه د ډکو سیندونو موجودیت چې د زابل ولایت څخه تیرېږي یو ملی ثروت دی چې کولای شی کرهڼی او د انرژۍ تولید ته تحول ورکړي.

زابل دوه لوی سیندونه لری چې د ارغنداب او ترنک سیند دی په دغو سیندونو د برېښنا د بندونو په تړلو سره به ( ) هکتاره زراعتی ځمکې خړوبې شې او هم به ( ) میگا واټه برېښنا برابره شې.

2. د معدنونو داستخراج په برخه کې د سرمایه گذاری فرصتونه:

د کان کیندنې فعالیت د قانوني کولو ، په دوامداره توګه د کان کیندنې چارو نظارت او کنترول ، د منرالي سرچینو تثبیت او تشخیص او د محلي پانګونې لپاره د سهولت برابرولو په موخه د زابل ولایت د کانونو اداره د ۱۳۹۱ کال په اخر کې د کانونو او پترولیم وزارت تر چتر لاندې جوړه شوه

شمیره	د طبیعي سرچینې نوم	د کان ډول	د کان آدرس
۱	د کندلان مس	مس	میزانه ولسوالي
	د کفتر غار مس	مس	میزانه ولسوالي
۳	شيله سرخ مس	مس	ارغنداب ولسوالي
۴	اپتو شيله المونیم	آلومینیم	ارغنداب ولسوالي
	ظواهر معدني سرب و جست لودین	سرب و جست	ارغنداب ولسوالي
۶	ظواهر معدني مولیبدیم کندلان	مولیبدیم	میزانه ولسوالي
۷	ظواهر معدني تنگستن میدان آهو	تنگستن	دایچوپان ولسوالي
۸	ظواهر قلعي وبریلیم میدان آهو	قح یو بریلیم	دایچوپان ولسوالي
۹	ظواهر معدني طلا کندلان	طلا	میزانه ولسوالي
۱۰	ظواهر معدني طلا لیوودین	طلا	ارغنداب ولسوالي
۱۱	ظواهر معدني سرپینتین لاجر	سرپینتین	میزانه ولسوالي
۱۲	آب های منرالي باراس	معدني اوبه	دایچوپان ولسوالي

په زابل	دایچوپان ولسوالي	د ابرک ډبره	معدن ابرک کاریز	۱۳
ولایت	دایچوپان ولسوالي	یاقوت و زمرد	سنگ های قیمتي بیتامور	۱۴
کې په	شهر صفا ولسوالي	کرومایت	ظواهر معدني کرومایت الکوز	۱۵
لاندې				

ډول سره کانونه شتون لري خو تر اوسه پدې برخه کې کومه پانگونه نده شوې .

د معدنو په برخه کې سرمایه گذاری زیاتې پانګونې او تخنیکي ظرفیتونو ته ضرورت لری چې په اوسنی حالت کې دا ظرفیتونه په زابل ولایت او کلی توګه په افغانستان کې موجود نه دی په دې لحاظ د معدنونو په برخه کې باید بهرنی پانګونه جذب او د سرمایه گذاری زمینه ورته برابره شی .

اما تر ټولو مهم داده چې د کانونو او پترولیم وزرات د زابل ولایت د کانونو او معدني زیرمو سروې او د ظرفیت د تشخیص په برخه کې لازم اقدامات تر سره کړی ترڅو د وروسته ګامونه لپاره لاره هواره شی.

د اقتصاد او خصوصي سکتور انکشاف سکتور

د سکتور په هکله لنډ مالومات:

اقتصادي پیاوړتیا او د خصوصي سکتور غښتلی کول د دولت د لویو او مهمو اهدافو څخه دي خصوصي سکتور ته پاملرنه دهیواد آبادی او بیارغونی ته پاملرنه ده، د خصوصي سکتور په شتون کی یو آزاد او سیال بازار رامنځته کیږي او خصوصي سکتوري اداري دباکفیتته خدماتو په عرضه کولو کی یو ډبل څخه دوړاندی تگ په تکل کی وی چی په پایله کی په منطقه کی رغونه او سمسورتیا رامنځته کیږي. د خصوصي سکتور پرمختیا او اقتصادی وده د هوساینی، عامه خوښی، او سوکالۍ کچه لوړه وي او د دیموکراتیک نظام د پایښت لامل گرځي.

د اقتصادي ودې او خصوصي سکتور پرمختیا سکتور په رأس کې د اقتصاد ریاست، د مستوفیت ریاست، دافغانستان بانک، د سوداگری او صنایعو څونه، د احصایی ریاست، د ارزاقو مدیریت، دایسا اداره، دکنترول او تفتیش ریاست، د نورم او ستندرد خپلواکه اداره، د اداري به فساد په وړاندې د مبارزې اداره، د چاپریال ساتنې اداره، کورنې او بهرنې موسسې، د همغږی موسسې UNDP, ACBAR, ANCB شامل دي. په زابل ولایت کې ددغو ادارو له جملې څخه یواځې د اقتصاد ریاست، د مستوفیت ریاست، دافغانستان بانک، د احصایی ریاست، د ارزاقو مدیریت، د چاپریال ساتنې ریاست شتون لری.

قلات چې د ولایت مرکز دی، سیمه ایز سوداگر لری چې لومړنی مواد د گاونډیو ولایتونو او هیوادونو څخه واردوی او هغه بیا په مارکېټ کې خرڅوی او د دی ولایت په شاه جوی ولسوالی کی هم لوی بازار شتون لری چې تقریبا د گڼ شمیر محلی سوداگرو، پلورونکو او وړو لاس پلورونکو څخه تشکیل شوی دی. د یاد دوه (قلات او شاجوی) بازارنو د لاری نورو ولایتونو لکه کندهار، کابل او غزنی ته د سوداگرو لخوا وچی میوی لکه (بادام، کشمش، شکرپاره، انځیر او توره زیره او سپینه زیره...) او تازه میوی لکه (انگور، انار، خټکی، هندوانی، زردالو او داسی نور...) صادیږی. پدی ولایت کې د بوختیا کمښت او د اقتصادی فرصتونو بیا منځ ته راتگ د افغانستان اسلامی جمهوریت لپاره یوه لویه ستونزه بلل کېږی. د زابل ولایت مرکز قلات اکثریت اوسیدونکې د نژدی گاونډیو ولایتونو لکه کندهار، غزنی او میدان وردکو ولایتونو څخه راغلی. د امنیتي ستونزو له امله په خصوصي سکتور کې کمه پانگه اچونه شویده، نو له دی امله اقتصادی پرمختیا د رکود په حالت کې ده. اکثریت خلک ځانگړی کار او بار یا د عایداتو د لاس ته راوړلو لپاره فرصتونه نلری د اکثریت خلکو ورځني عاید د نفر په سره د یو ډالر څخه کم دی؛ پیراوپلور په بهرنیو اسعارو او دهغه له جملی په پاکستانی کالدارو باندی ترسره کېږی اوس مهال د ملی او نړیوالو سازمانونو مرستو پدی ولایت کې ځینی لنډ مهالی معیشتی ستونزی حل کړی دی مگر د ولایت د باثباته او اوږد مهاله ودی لپاره کفایت نه کوی. ددی په خاطر چې دغه ولایت د ښی ودی په لور روان شی نو سرچېنی باید د ملی او نړیوالو ټولنو لخوا په بیا بیا سره نوی او ژوندی شی.

د تیرو ۵ او ۶ کلونو د اقتصادی مداخلی په لړ کې ډیر کوښښ د بازار د سرکونو او د پیاده رونو جوړول او د بزگرانو لپاره د ښو کرهڼیزو عملیاتو ښودل و چې ښه تولید ترسره کړی، شامل وو. د منابعو او ظرفیتونو نه شتون یا کمښت سیمه ایز چارواکي پدی مسیر باندی روان کړی دی. اوس مهال کوښښ کېږی چې د زابل ولایت د نورو ځایونو سره وصل شی. د یوی ښی اقتصادی ودی او پراختیا او ښه تسهیل په موخه اقتصادی تمرکز باید د اړوندو ټولنو سره وصل کړل شی. دا مهال اکثره محصولات چې په زابل ولایت کې تولیدیږی د گاونډیو ولایتونو په مارکېټونو کې په خرڅ رسیږی نو له همدی امله دا یو ډیر مهم لومړیتوب دی چې زابل ولایت د نورو سیمه ایزو مارکېټونه سره وصل شی لدی لاری به اقتصادی وده نوره هم پیاوړی شی سربیره پردی موخه یوازی دا نده چې یوازی غیری پروسس شوی کرهڼیز محصولات په مارکېټ کې وپلورل شی بلکې هغوی ته باید څه ناڅه ارزښت هم ورکړل شي یعنی پروسس شی او بیا په لوړ قیمت سره وپلورل شی.

د اقتصادي ودی لپاره تر ټولو یو ښه فرصت په لنډ او منځ مهاله کې د کرهڼیزو محصولاتو زیاتوالي، د هغوی پلورل او په سیمه ایز ډول پروسس کول چې د پانګې اچونې، زیربنا جوړولو په مرسته په عمومي ډول د خصوصي سکتور د فعالیت سبب کېږي، د زابل ولایت چارواکي به د خپلوګاونډیو ولایتونو لکه قندهار، غزني او ارزگان سره چې د اقتصادي مراکزو درلودونکي دي، خپل اقتصادي فعالیتونه او بازارونه وصل کړي. د مارکېټ پراختیا به په ۳ مهمو ولسوالیو چې د قلات، شاه جوی او شهرصفا کې جوړ شې ځکه د دی ولسوالیو زیربنایي ساختمانونه د مارکېټونو په برخه کې ښه شوی دی او کله چې غوښتنې د موادو او خدمتونو لپاره په سیمه ایزو مارکېټونو کې ډیرې شې نو سوداګر او پلورونکي باید د لویو مارکېټونو سره وصل شې لکه د کندهار او مرکز کابل مارکېټونه.

د اقتصادي ودی زون یا صنعتي پارک عبارت د هغه ځای څخه دی چې په هغه کې ډیر سوداګراو تجارتونه سره یوځای شوي او د ټولو موخه اقتصادي وده وي، د هغه کسانو لپاره چې په داسې ځایونو کې یو سوداګریز فعالیت ترسره کوي د هغوی د تشویق لپاره متعدد کارونه ورکول کېږي. د بیلګې په توګه د مالیې کمول، په ګمرکونو کې د تولیدي وسایلو او د هغوی په پرزه جاتو باندې هیڅ مالیه نه اخیستل، په صادراتو باندې مالیه نه ورکول او د ګمرکونو پروسسونه آسانه کيږي دا فرصتونه به بهرنی سوداګر دی ته وهڅوي چې خپل سوداګریز فعالیتونه پدې پارکونو کې شروع کړي د زابل ولایت صنعتي پارک به د زراعتي محصولاتو د ارزښت د ځنځیر په ښه کولو یعنی د میوو اوسبو پروسس، د یخو خونو یا ذخیرو او سوداګری ترانسپورت او د بزرګانو لپاره د لوژستیکي خدمتونو په برخه کې تمرکز کوي. صنعتي پارک به نه یوازې د دندو د پیدا کېدو سبب شي بلکې د ولایت لپاره به عایداتي منبع هم وي چې د هغه له طریقه کولای شي د نورو اقتصادي خدمتونو ملاتړ وکړي.

د اقتصادي او خصوصي سکتور په وده کې د خصوصي سکتور د پانګونې کچه

د اقتصادي تولید او سوداګرۍ په برخه کې د پانګونې کچه			
ګڼه	د فعالیت ډول	د تشبېث نوع	پانګه
1	تجارتی	شرکت محدود المسؤلیت	۱۵۳۰۰۰۰۰۰
2	خدماتی	شرکت محدود المسؤلیت	۴۰۸۰۰۰۰۰
3	ساختمانی	شرکت محدود المسؤلیت	۳۲۶۴۰۰۰۰۰
4	تجارتی	مالکیت انفرادی	۱۳۶۰۰۰۰۰
5	ساختمانی	مالکیت انفرادی	۱۰۲۰۰۰۰۰۰
6	نور خدماتي فعالیتونه	مالکیت انفرادی	۱۷۰۰۰۰۰۰۰
مجموعه پانګونه			۵۶۱۰۰۰۰۰۰

په زابل ولایت کې د موجوده تولیدي کار خانو په اړه معلومات:

په زابل ولایت کې یوه د پلاستيکي پایپ جوړونې فابریکه، دوه دیخ جوړولو فابریکې د 15 میلیونه افغانیو پانګونې په ارزښت فعالا د زابل په مرکز قلات کې فعالیت لري چې شاوخوا 50 کسانو ته یې د کار زمینه برابره کړې ده چې په لاندې جدول کې یې معلومات خلاصه شوي دي

شماره	د کار خانې نوم	آدرس	د تولید ډول	د کار کوونکو تعداد	کتنې
1	افغان فابریکه	خرواریان	پلاستيکي پایپ جوړونه	28-30	
2	حاجي شاه محمود	خرواریان	یخ جوړونه	5	
3	حاجي اضغر	خرواریان	یخ جوړونه	5	

د تولیدي فابریکو ستونزی:

د صنعتي پارک او برق د نشتون له امله په زابل ولایت کې د صنعت په برخه کې پانگونه بې کچې کمه ده چې یواځې دوه درې کوچنۍ فابریکې فعالیت لري چې د برښنا او صنعتي پارک د نشتون له امله د گڼو ستونزو سره مخ دی ځکه دوی د خپلو ورځنیو چارو دسره رسولو لپاره برښنا ته اړتیا لري چې زابل ولایت د ورځې لخوا هیڅ برښنا نلري چې د تولیدي فابریکو مسولین یې دې ته مجبور کړي چې د برښنا د تولید لپاره په لوړ قیمت ماشینري راوړنسي همدارنګه د ماشینري د تیلولګښت ډیر زیات دی چې ددوی تولید او ګټه یې د خطر سره مخ کړې ده ددغو فابریکو مسولین وایي که چیرته دوی ته لازم سهولتونه لکه ځمکه، برښنا او امنیت برابر شي د دوی ترڅنګ ډیر نور پانگوال دي ته حاضر دی چې په مختلفو برخو کې پانگونه وکړي.

په زابل ولایت کې شته فعال بانکونه:

د بانکونو شمېر د دولتي او خصوصي بانکونو په تفکیک سره.

د زابل په ولایت کې ټول ۴ بانکونه فعالیت لري چې یو دولتي او ۳ خصوصي بانکونه دي

زابل ولایت کی ددولتي اوخصوصي بانکونو فهرست				
ګڼه	دبانک نوم	نوعیت	دڅانګو شمېره	دکار کوونکو تعداد
۱	دافغانستان بانک	دولتي	۱	۱۳
۲	نوی کابل بانک	نیمه دولتي	۱	۱۶
۳	عزیزی بانک	خصوصی	۱	۱۲
۴	دافغانستان اسلامي بانک	خصوصی	۱	۸

د مرغداری په برخه کې سرمایه گذاری:

دچرګانو فارمونه:

دهیواد په سهیل لويديځ کې پروت زابل ولایت هم دهیواد دنورو ولایتونو په شان دمرغداری دفارمونو دصنعت به برخه کې دسرمایه گذاری لپاره ښه فرصتونه لري، فعلا په زابل کې تقریبا ۲۰ کوچنی او متوسط دچرګانو او تخمی فارمونه موجود دي چې په ورځنی توګه د ۲۵۰۰ کیلو ګرامه غوښې دتولید ظرفیت لري چې په دغه برخه کې تقریبا ۶۰ نفرو ته دکار زمینه برابره شوی ده په داسی حال کې چې زابل په ورځنی توګه تقریبا ۳۳۰۰ کیلو ګرامه دچرګ غوښه مصرفوی.

په زابل کې دموجوده مرغداری دفارمنو دتولید ظرفیت:

په زابل کې تقریبا ۲۰ کوچنی او متوسط دچرګانو تخمی او گوشتی فارمونه فعالیت کوي چې مجموعی ورځنی دتولید ظرفیت یې تقریبا ۲۵۰۰ کیلو ګرامه دچرګانو غوښې او ۳۰۰۰ دانې هګی دتولید ظرفیت لري دچرګانو دغوښې او هګیو په برخه کې دزابل ولایت مجموعی اړتیا/تقاضا:

دهغه سروې له مخی چې داقتصاد ریاست له لوری د کرهڼی ریاست په همکار تر سره شوه زابل تقریبا ۳۳۰۰ کیلو ګرامه دچرګانو غوښې ته په ورځنی توګه اړتیا لري او همدارنګه د لس زره څخه تر دولس زره عدد هګیو ته دورځی اړتیا لري.

په زابل کې د موجوده فارمونو ستونزې او مشکلات:

په زابل کې د فارمونو خاوندان د هیواد دنورو ولایتونو په نسبت د زیاتو ستونزو او ننگونو سره مخ دي چې په لاندې ډول دي:

- په زابل کې د چرگانو دخوراکي موادو نشتون
- د چرگانو دناروغیو او واکسینو لپاره د هېڅ سهولت نه موجودیت
- امنیتي مشکلات
- د چرگانو دروزنی او پالنې لپاره د دولت نه همکاري
- د چرگانو د غوښو قراردادونه دنورو ولایتو د شرکتونو سره کول
- د فارمونو د ایجاد او توسعې په برخه کې د دولت نه همکاري
- په زابل ولایت کې په کافی اندازه د حیواني کلینیکونو او حیواني درملتونونو نشتون

وړاندیزونه:

دنویو فارمونو د جوړولو په برخه کې د دولت په ځانگړې توگه د هغو موسساتو همکاري چې د مرغدارۍ د صنعت په برخه کې فعالیت کوي دغه موسسات باید د معیاري فارمونو د جوړیدو لپاره باید د فارمونو د خاوندانو سره هراړخیزه همکاري وکړي (د فارم جوړیدل، د تجهیزاتو برابرول او داسې نور)

د فارمونو خاوندانو ته لنډ مهاله کورسونه دایریدل: څرنگه چې د چرگانو روزنه خورا سخت کار دی او چرگان دناروغیو او محیطي شرایطو په مقابل کې ډیر حساس دی او زر عکس العمل نبیي نو لازمه ده چې د فارمونو خاوندانو ته په دې برخه کې زده کړې ورکړل شي ترڅو دوی د چرگانو دناروغیو، واکسینو، د درملنې، روزنې او پالنې په برخه کې پوره آگاهی ورکړل شي

د فارمونو د وضعیت دښه والی لپاره باید د ولایت په کچه حد اقل یو حیواني کلینک وجود ولري چې د چرگانو ټول درمل، واکسین، او هرڅه چې د چرگانو دروغتیا لپاره اړین وي باید په کې موجود وي

تجاران او پانگې اچوونکي باید وهڅول شي ترڅو په دغه برخه کې سرمایه گذاری وکړي

د کندهار ولایت او زابل ولایت د شرکتونو ترمنځ د همغږۍ او ارتباطاتو ټینګول ترڅو په تخنیکي برخه کې د زابل له شرکتونو سره همکاري وکړي د ولایت په کچه د چرگانو د پالنې او روزنې د یو متخصص گمارنه ترڅو په زابل کې د ټولو فارمونو څخه نظارت وکړي د چرگانو ناروغۍ تشخیص او د درملنې لپاره یې ورته لازمي مشورې او درمل توصیه کړي

د ولایت په کچه د بازار موندنې په برخه کې د شرکتونو سره همکاري

د دولت لخوا د چرگانو د غوښې کوم لوی قرار دادونه چې کیږي باید د لمړیتوب د زابل فارمونه ته ورکړل شي

د چرگانو د فارمونو امنیت ته ځانگړې پاملرنه وشي

چرگانو د وارداتو او بی کیفیتو غوښو په ځای باید داخلي تولید ته لمړیتوب ورکړل شي

د چرگانو دخوراکي (داني) د پروسس او تولید د فابریک جوړیدل په زابل ولایت کې

د چو په کښي د فارمونو د جوړیدو لپاره باید هڅې وشي .

د بیوزلی وضعیت او دکاري ځواک سلنه:

د بی وزلی وضعیت:

د زابل ولایت په سطحه د بی وزلی دکچې ارقام شتون نلری او نه هم کومه سروی ترسره شوی خو دیو شمیر معتبرو راپورونو د ټول افغانستان په کچه د بیوزلی کچه 54٪ ښوودلې او د 1399 مال کال دملی بودجې په مسوده کې د زابل ولایت د بیوزلی کچه 76.9 سلنه ښوودل شوې ده چې دا په دې مانا ده چې د زابل په هرو سلو کې 76 کسانو سرانه میاشتنی عواید له 2060 افغانیو کم دی.

د کاري ځواک سلنه :

په زابل ولایت کې دکاري ځواک(نیرو) د تشخیص په برخه کې کوم سروی نه ده تر سره شوی چې دا په ډاگه کړی چې څومره خلک دکار په شرایطو برابر دی او په کومه اندازه په کار او بیکاره دی اما ویلای شو چې دملکی خدمتونو په ادارو کې ټول 2217 نارینه او 107 ښځینه په دندو بوخت دی، همدارنگه شاوخوا 2000 کسانو ته د موسساتو له طریقه دکار زمینه برابره شوې ده او شاوخوا 3000 کسانو ته د ساختمانی، لوجیستیکي او خدماتی شرکتو نو لخوا د 1398 مالی کال په جریان کې دکار زمینه برابره شوی وه

د اقتصادی ودی د سکتور بودجه، راټول شوی عواید او په دغه سکتور کې دپانگې اچونې د فرصتونو تحلیل:

داچې د زابل مستوفیت یو مالی اداره ده او دنده یی د مالیاتو راټولول او د عوایدو د سطحی لوړول او د ټولو ملکي او نظامي اداراتو معاشات او مصارفاتو د اجرا چارو مسولیت په غاړه لری یاد ریاست ددی چاري لپاره کار اهل کار ته د سپارلو لپاره رغنده گامونه پورته کړي چې د دولت عوایدو کی د تیر کال په پرتله بی ساري لوړوالي راغلی چی په لاندی جدول کې ښوودل کیږی

د زابل ولایت د مستوفیت ریاست لخوا په تیرو دریو کلونو کې د راټولو شویو عوایدو جدول:

گنه	کال	مالیاتی عواید	غیر مالیاتی عواید	مجموعه
۱	1396	74222140	29850776	104072916
۲	1397	86890089	37314474	124204563
۳	1398	79693121	68551697	148244818

1 - د اقتصادي ودې او خصوصي سکتور پرمختیا سکتور د تیرو کلونو انکشافی بودجه:

ګڼه	اداره	کال	ورکړل شوی انکشافی بودجه	د بودجې مصرف فیصدی
۱	د اقتصاد ریاست	1396	0	0
		1397	60,765	98%
		1398	465,624	93%

په تیرو کلونو د اقتصادي ودې سکتور اړوند یوازې د اقتصاد ریاست انکشافی بودجه درلوده چې مصرف شوی ده

2 - د اقتصادي ودې او خصوصي سکتور پرمختیا د تیرو څو کلونو عواید:

د عوایدو مجموعه	کال	اداره	گڼه
104072916	1396	مستوفیت	1
124204563	1397		
148244818	1398		
203200	1395	مدیریت ارزاق	2
365000	1396		
421000	1397		
431000	1398		
185000	1395	د احصایی او معلوماتو ریاست	3
150000	1396		
12500	1397		
105000	1398		
378394997	ټولټال راټول شوی عواید		

د اقتصادي ودې او خصوصي سکتور د انکشاف سکتور په تیرو څلورو کلونو کې د (378394997) میلیونه افغانی مالیاتی او غیر مالیاتی عواید د مختلفو برخو څخه راټول کړي او د دولت حساب ته جمع کړي دي.

3 - د اقتصادي ودې او خصوصي سکتور پرمختیا سکتور کې د خصوصي پانګونې کچه او په دې برخه کې شته فرصتونه:

د زابل ولایت ښځینه د لاسی صنایعو په برخه کې ، ډول ډول قمیصان جوړول ، کمپیوټري غاړې جوړول ، خامک دوزي، سلمه دوزی، چرمه دوزی او داسې نور په لاس جوړشوی توکي جوړیږي چې دښځینه وو د لاسی صنایعو د پلور او تولید لپاره د یو معین ځای او سهولت د نشتون له امله دا لاسی صنایع په پراګنده او عنعنوی توګه تولیدیږي او ددغو لاسی صنایعو د تولیداتو د ودې لپاره هم هیڅ پاملرنه نه ده شوی ترڅو زیات شمیر

ښځو ته په دې برخه کې کار پیداشی، ددوی د اقتصادي پیاوړتیا سبب شی او هم وکولای شی د لاسي صنایعو په برخه کې لږترلږه د ولایت، سیمې او هیواد اړتیاوې پوره کړي.

که څه هم دکار او ټولنیزو چارو ریاست لخوا هر کال یو تعداد ښځې د حرفوي زده کړو څخه فارغیږي مگر د ښځینه وو د لاسي صنایعو د تولید او پلور د بازار د نشتون له امله یی اغیز کم دی.

دښځینه لاسي صنایعو ارزښت په لاندی ډول ده

- ۱- د کورنی اقتصادي پیاوړتیا.
- ۲- دخپلی کورنی لپاره حلال رزق او نفقه پیدا کول.
- ۳- د ښځو لپاره ځانگړی بازار چمتو کول.
- ۴- په ټولنه کی لاسي صنایعو ته دښځو تشویقول.
- ۵- په ټولنه کی دښځو گډون او د غربت او بدبختی له منځه وړل.
- ۶- ښځو ته دکار زمینه برابرول.

د مرغداری په برخه کې سرمایه گذاری:

دچرگانو فارمونه:

دهیواد په سهیل لویديځ کې پروت زابل ولایت هم دهیواد دنورو ولایتونو په شان د مرغداری د فارمونو د صنعت به برخه کې د سرمایه گذاری لپاره ښه فرصتونه لری، فعلا په زابل کې تقریبا ۲۰ کوچنی او متوسط دچرگانو او تخمی فارمونه موجود دی چې په ورځنی توگه د ۲۵۰۰ کیلو گرامه غوښې د تولید ظرفیت لری چې په دغه برخه کې تقریبا ۶۰ نفرو ته دکار زمینه برابره شوی ده په داسی حال کې چې زابل په ورځنی توگه تقریبا ۳۳۰۰ کیلو گرامه دچرگ غوښه مصرفوی.

په زابل کې د موجوده مرغداری د فارمونو د تولید ظرفیت:

په زابل کې تقریبا ۲۰ کوچنی او متوسط دچرگانو تخمی او گوشتی فارمونه فعالیت کوی چې مجموعی ورځنی د تولید ظرفیت یی تقریبا ۲۵۰۰ کیلو گرامه دچرگانو غوښی او ۳۰۰۰ دانې هگی د تولید ظرفیت لری دچرگانو دغوښی او هگیو په برخه کې د زابل ولایت مجموعی اړتیا/تقاضا: دهغه سروې له مخی چې د اقتصاد ریاست له لوری د کرهڼی ریاست په همکار تر سره شوه زابل تقریبا ۳۳۰۰ کیلو گرامه دچرگانو غوښی ته په ورځنی توگه اړتیا لری او همدارنگه د لس زره څخه تر دولس زره عدد هگیو ته دورځی اړتیا لری

د زابل د شملزایی گمرک:

زابل له پاکستان سره ۶۴ کیلو متره فرضی کرښه لری چې ۳۰ کیلو متره یی دکندهار ولایت دپوله ساتونکو ځواکونه لخوا ساتل کیږی او نور پاتې په بشپړه توگه ساتونکی نلری همدا لامل دی چې د تجارتی توکو ترڅنگ ډیری وخت د دولت مخالفان او عام خلک بی کیفیته مواد په قاچاقی او غیر قانونی توگه له دې لاری واردوی او د تجارتی توکو محصول هم د دولت د مخلفانو لاسته لویږی، د زابل ولایت د گمرک رغول به دلاری د لنډوالی،

دقاچاقی او غیر قانونی وارداتو په مخنیوی کې مهم رول ولوبوی او هم هیواد د اقتصادي ودې ، امنیت ټینګښت او د هیواد د ګمرګي عایداتو په زیاتوالي کې به مهم اغیز ولری.

صنعت:

د صنعت په برخه کې البسه، روغنیات، معدني اوبه او گازداره نوشابه باب، پلاستيکي او لاستيکي شيان، نجاري او فرنيچر ديکور، مربا، ملايي او دديگه مساله باب، چاکليت، شيريني، ميتايي، کيک او کلچه، رنگ جوړونه لاسي صنايع لکه ګلدوزي، خياطي، کمپيوټري غاړې، دخامک غاړې او ډول ډول کميسانو دجوړلو پوره امکانات شته چې فعلا دصنعت په برخه کې کاملاً غير فعال دي که ورته پاملرنه وشي د ذکر شويو توکو په توليد سره به نه يواځې ډير شمير خلکو ته دکار زمينه برابره شي بلکه د يادو توکو په توليد سره به ددغو توکو دوارداتو کچه دپام وړ راکمه شي چې دا د هيواد دتادياتو دسيستم په تحکيم کې عمده رول لوبولی شي.

خدمات:

زابل ولايت دخدماتو په برخه کې لاندې اقتصادي فرصتونه لري
پراخه او تش مارکيت دتجارتی توکو دخرڅلاو لپاره

دمشورتی شرکتونو نشتون

دښوونې او روزنې په برخه کې بي مثالې اړتيا چې په ډيره کمه اندازه خصوصي ښوونيز مرکزونه، انستيتيوت، ښوونځي او ليسې، دمخابراتي او تخنيکي خدمتونو په پراخه پيمانه نشتون او په دې برخه کې دکار موقع
دمخابراتي خدماتو رسول دولایت ټولو ولسواليو او کليو ته.

حکومت والی سکتور

د سکتور په هکله لنډ مالومات

ټولنیز اوسپنا جوړښتونه:

د حکومت والی سکتور په رأس کې د عدلیې ریاست او غړي ادارې یې عبارت دي له د محکمې ریاست، د څارنوالی ریاست، د حج اوقاف ریاست، د اداري اصلاحاتو او ملکي خدمتونو خپلواک کمیسیون آمریت، د انتخاباتو خپلواک کمیسیون اداره، ولایت مقام او ولایتي شورا شامل دي

1. د عدلیې ریاست:

د عدلیې ریاست په لاندې برخو کې هیواد والو ته خدمات وړاندې کوي:

- د حقوقو آمریت
- د قضایای دولت آمریت
- د حقوقی مرستو مدیریت
- د سیاسي احزابو دانسجام شعبه

د حقوقو آمریت لاسته راوړنې:

هغه عواید چې د حق الثبت او ده یکی څخه په لاس راغلی 144004 افغانی دي

141 عریضی نوموړی ادارې ته راغلی دی چې له جملې څخه یې 52 املاکي، 73 دیون، 13 فامیلی او 3 کوچنی تجارتي دی

د قضا یای دولت آمریت لاسته راوړنې:

10013 جریبه ځمکه د دولت په نفعه قرارداد صادر شوی له (غصب څخه مخنیوی شوی دی)

د حقوقی مرستو آمریت لاسته راوړنې:

195 قضیې نوموړی ادارې ته راغلی دی چې له جملې یې 242 نفر بیوزله، شکمن او تورن پکې و .

د کوچنیانو د اصلاح او روزنې آمریت لاسته راوړنې:

10 نفر ذکور اطفال په مرکز اصلاح کی ساتل شويدي .

10 نفره کوچنیانر لپاره د سواد زده کړې ، ټولنیزې برنامې او د سپورت په برخه کی کارشويدي .

هغه فرمانونه چې د مجوزینو د عفو او تخفیف په اړه راغلي دي تطبیق شويدي .

دوه نفر د سن د لوړوالی له امله د محبس مدیریت ته انتقال شويدي .

ښه حکومتوالی:

د ښی حکومتوالی تعریف: د ښی حکومتوالی په هکله نړیوالی ادارې لکه د ملگرو ملتونو انکشافی اداره (UNDP)، اروپایی ټولنه، نړیوال

بانک، معاصر (نوو) او قدیم (پخوانی) پوهان، ځانگړی تعریفونه لری. همداشان په اسلامی علومو کی هم د ښی حکومت داری ځانگړی

تعریفونه او بیلگې په ښه شوی دی، چی مخکی یی یادونه وشوه. دلته څو تعریفونه د بیلگې په توکه در سره شریکوو:

۱- شفافیت، برخه اخیستننه، احتساب، موثریت او هماهنگی د حکومت داری په ټولو سطحو کی.

۲- په یو ملک کې د خلکو د ښه ژوند کولو لپاره په ادارو کې د قدرت استعمال.

۳- تفاهم، مساوات، د قانون حاکمیت او په تصمیم گری کې د ټولو پرگټو ونډه اخیستنه.

۴- په عمومي توګه ښه حکومت داری په ټولو رسمي او غیر رسمي ادارو کې د کلتور، روایتونو او اصولو مجموعه ده، چې څنګه دوی خپل قدرت استعمالوي، څنګه د خلکو غوښتنو ته غوږ نیسي او څنګه د خلکو ستونزې د حل په موخه پریکړې کوي.

ناساله حکومتوالی

د بدې یا ناسالې حکومتداری انجام په لاندې ډول دی:

د ناسالې حکومتداری په پایله کې ټولنه د لاندې ناخوالو سره مخامخ کیږي:

۱- د ناسالې حکومتداری لومړنی اغیز اداري فساد، رشوت او بدې اخیستنه ده، له قدرت څخه ناوړه ګټې اخیستنې ته فساد وایي. بدې اخیستنه او بدې ورکونه او تر منځ یې وساطت کول درې واړه په اسلام کې، د افغانستان په قوانینو او هم د ولس په منځ کې ناوړه عمل ګڼل کیږي. ځکه رسول الله صلی الله و علیه وسلم فرمایي: (الراشي و المرتشي و الرايش، الذی یمشی بینهما).

۲- د ناسالې حکومتداری په موجودیت کې همیشې د عامه ښیګڼو لپاره د منابعو کمښت رامنځ ته کیږي خلک پانګونې ته زړه نه ښه کوي، چې په پایله کې اقتصادي پرمختګ له رکود سره مخامخ کیږي او ولس هم ډول ډول ستونزې ګالي.

۳- کله چې اداري فساد عام شي نو د ژوند د هر کار لپاره باید ولس باج یعنی بدې ورکړي.

۴- د دولت مال خپل نه ګڼل د ناسالې حکومتداری مهمه برخه ده. مونږ او تاسې په موجوده حالاتو کې گورو چې دولتي مالونه لکه موټر، ودانۍ، باغونه یا نورو وسایطو نه څنګه ناوړه ګټه اخیستل کیږي، دوی دغه توکي او اموال خپل ملکیت نه ګڼي نو ځکه خو یې په استعمال کې هم له احتیاط نه کار نه اخلي. د دولتي مالونه په ساتنه کې څنګه چې یو تن له خپل مال نه ساتنه کوي هماغه سې ساتنه او پاملرنه باید د دولتي مالونو نه هم وشي.

۵- د ناسالې حکومت داری په پایله کې بی باوري زیاتیري او اجتماعي بی اعتمادی رامنځته کیږي اوس مونږ گورو چې دولت په خپل ولس او ولس په دولت باور نه لري او د هري ورځ په تیریدو سره د ولس او دولت تر منځ واټن زیاتیري.

۶- د ناسالې حکومتداری په موجودیت کې اجتماعي شخړې زیاتیري، مونږ گورو چې زمونږ په سیمو کې کورنۍ او اجتماعي شخړې زیاتې شوي، چې نه د حکومت ددې توان لري چې دا شخړې حل کړي او نه پری د ولس توان رسیږي، چې ښه بیلګه یې د شینوارو شخړه ده چې په لسګونو کسان په خالي داګ باندې ووژل شول او اوس هم لا حل شوی نه ده.

۷- کله چې ناسالې حکومتداری اوج ته رسیږي، نو په دولتي ادارو (حکومت، پارلمان او قضا) باندې اعتماد نه کیږي. نه یواځې د دی ادارو فعالیت او هلې ځلې په تپه درېږي، بلکه دغه ادارې د خپل تر منځ د یو بل فعالیتونو د خنثي کولو هڅې کوي چې په موجوده حالت کې موږ دا وضعیت په افغانستان کې گورو. د دی پر ځای چې د دولت درې ګوني قوا وي یو بل حمایه وکړي پر یو بل تورونه لګوي او د کارونو د پرمختګ په مخ کې خنډونه راپورته کوي، چې دی کار د حکومت اثر ته دیر زیان اړولی دی.

۸- بالاخره د ناسالې ادارې په شتون کې د ولس د اقتصادي وضعیت خرابیږي، بشري او مدني حقوق تر پښو لاندې کیږي او امنیتي وضعیت دومره خرابیږي، چې د دولت د سقوط سبب هم ګرځي.

د ښې حکومتوالی اړخونه:

۱- سیاسي

۲- اقتصادي

۳- دولتي موسساتو ته احترام

اول - سیاسي اړخ:

د ښې حکومتداری سیاسي اړخ د قدرت نیولو او د انتخاب پروسه ده چې په یو ملک کې منتخب یا انتصابي دولتي چارواکي څنګه د خدمت لپاره ټاکل کیږي. که په یو هیواد کې دولتي چارواکي د یوې سالمې او شفافه پروسه له لارې وټاکل شي، نو د ښې حکومتداری او ښې والي ښې د همدې پروسې نه پیل کیږي. په سیاسي پروسو کې د خلک رول ډیر مهم دی چې څنګه خپله رایه یو پوه، امانت گر او د ولس خدمتګار شخص ته ورکړي. ځکه پوهه، امانت داری او خدمت درې واړه سره تړلي دي. که یو شخص پوه وي خو امانتداره نه وي بیا هم د ولس په درد نه خوري او که یو شخص پوه او امانت داره هم وي خو د خدمت جوګه نه وي نو بیا هم د ولس درد نه پرې دوا کیږي. یو شخص باید هم عقل ولري او هم احساس که یو څوک عقل ولري خو احساس د خدمت کولو ونه لري نو دا ډول کسان هم د ټولنې لپاره ګټور نشي ثابت کیدای.

دویم - اقتصادي اړخ:

په اقتصادي اړخ کې د یو دولت په دی پورې تړلي دي څنګه خپله منابع او عایدات راټول او هغه په سمه توګه د یو صحیح پلان او پالیسي له لارې مصرف کړي. مونږ ګورو چې په تیرو درې لسیزو کې افغانستان ته ده شرق او غرب او هم د عربو او عجمو په سلګونو میلیارده ډالره، روبل، ریال او کلداری راغلي خو دا چې زموږ د وخت حکومتونو او زوراکانو سالمه اداره او سمې پالیسي د دی مرستو د لګښت لپاره نه درلودې نو سمه ګټه تری وا نه خيستل شوه او افغانستان اوس هم د نړۍ د فقیرو هیوادونو په لړ کې دی. په اقتصادي او انکشافی بحث کې ویل کیږي، چې د یو ملک پرمختګ یواځې په دی پورې اړه نه لري چې زیاتي طبیعي زیرمی او منابع ولري ځکه ډیر داسې هیوادونه شته چې ډیرې طبیعي زیرمی لري خو د دنیا فقیر او وروسته پاتو هیوادونه دي او د نا امنه هیوادونو په لړ کې راځي چې ښې بیلګې یې د کانګو، سودان او نایجیریا هیوادونه دي، اما ډیر داسې هیوادونه شته چې طبیعي زیرمی نه لري خو د نړۍ د پرمختللو هیوادونو له ډلې څخه دي لکه جاپان او دبی که موږ اسلامي تاریخ ته نظر واچوو کله چې بیت المال کی خیانت نه کیده او مالیه (زکات او عشر) ورکول کیده او بیرته د ولس د ښیګڼې لپاره مصرفیده یعنی حکومتداری ښه وه نو اسلامي نړۍ مخ په پرمختګ روانه وه او اسلامي علماءو به نوی ایجادونه کول خو کله چې په بیت المال کی خیانت پیل شو، حکومتداری ناسالمه شوه او د مالیه ورکړې نه ډډه وشوه نو اسلامي هیوادونه مخ په تنزل شول.

درېیم - دولتي موسساتو او قوانینو ته د احترام په سترګه کتل

درېیم مهم اړخ ښه حکومتداری د دولتي ارګانونو او هم د ولس لخوا دولتي موسساتو او قوانینو ته د احترام په سترګه کتل او د هغی منل خورا مهم ده. د افغانستان د اساسي قانون په اساس د دولت د درې ګونو قواو مسئولیتونه او صلاحیتونه په ګوته شوي دي. که پارلمان کوم تصمیم نیسي باید اجرائیه قوه هغه ومنی او ده مقننی قوی فیصلی باید تطبیق کړي همداسی مقننه قوه هم باید د اجرائیه قوی نظارت وکړي نه چې د اجرائیه قوی په چارو کې مداخله وکړي. د مقننه قوی صلاحیت دی چې وزیرانو او قاضیانو ته د اعتماد رایه ورکړي او یا دوی صلب اعتماد کړي خو د وکیلانو فیصلی او رایې باید د تنظیمي، قومي او یا شخصي ګټو په بنیاد نه وي بلکه د اهلیت، خدمت او صداقت پر بنیاد وي. په زابل ولایت کې هغه سیاسي حزبونه او مدني ټولنې چې ثبت او راجستر لري او د هغوی له جملې څخه فعال او غیرفعال په جدول کې مل ددی مکتوب سره مل تاسو ته درلیرل کیږي.

سیاسي ګوندونه

په زابل ولایت کې یواځې یو سیاسي حزب (د سولې د غورځنګ) تر عنوان لاندی فعالیت لري.

قومي شوراګانې :

دهغه قومي شورا ګانو لېست چې د عدليې رياست سره ثبت او راجسټر دي :

نوم	د قومي شورا نوم	شهرت		موقف	ملاحظات
		نوم	د پلار نوم		
1	د وردگو قومي شورا	حاجي نقيب الله	شيرمحمد	رئيس	

هغه مدني ټولنې چې د عدلي رياست سره ثبت دي:

شماره	د مدني ټولنې نوم	رئيس	معاون	منشي	عضوه	د اړيکې شميره
1	نوبت مدني ټولنه	ناصر جمال	نصير احمد	خالد داد صميم	عصمت الله، محمد نبی، عسی محمد، ورمه توخي، جنت گل، حکمت الله، عصمت الله	070099396
2	خوان زابل مدني ټولنه	فيض محمد	غلام دستگیر	پښتونمل		0700902080

هغه عوايد چې درهنمايي معاملات او عريضه نويسانو څخه په 1398 کال کې لاسته را غلي او د دولت عوايدو حساب ته جمع شوي 106020 افغانۍ دي.

مذهبي او ديني چارې:

د زابل د حج اوقافو رياست 129 تنه تشکيل لري چې دهغې له جملې 42 تنه اداري پرسونل او 87 تنه د علمای کرامو تشکيل دي.

د زابل د حج اوقاف رياست ۴ برنامې لري چې په لاندې ډول دي

دارشاد او مساجدو برنامه

د حج او زيارت برنامه

داوقافو، عشر او ذکات برنامه

د ارشاد او مساجدو برنامه:

د ارشاد او مساجدو برنامه د مساجدو او مدارسو د ثبت او کنټرول په برخه کې فعاليت کوي او هغه مساجدو ته چې د دولت سره ثبت او رسمي دي هغه خطبې چې د وزارت مقام له لوري را ليږل شوي ملا امامانو او خطيبانو باندې ویشل شوي تر څو د ټاکل شويو موضوعاتو سره سم د جمعې د ورځې خطبې بيان کړي او همدارنگه د مختلفو موضوعاتو په هکله د علمای کرامو نظر د اسلامي فقهې مطابق اخلي او نشر کوي او د هغوی شرعي فتوايي اخلي، ددی ترڅنگ د قبلي تعينول د مساجدو اعمار او ترميم عرايض اخيستل او مربوطه مرجع ته استول، د امامانو او حکومت ترمنځ هما هنگي رامنځته کول او د ولس او حکومت ترمنځ واټن ختمول يې مهمې دندې دي.

د زابل ولایت په سطحه د ارشاد حج او اوقافو ریاست سره تقریباً (۲۳۷۰) محرابه جامع او غیر جامع مساجد ثبت او راجسټر شوی چې لدی جملی څخه (۹۸) مساجد دولت سره رسمی او متباقي غیر رسمی دی چې (۴۴) محرابه جامع او (۵۴) محرابه غیر جامع او متباقي ۲۲۷۲ محرابه مساجد غیر رسمی دي، دارشاد حج او اوقافو ریاست سره تقریباً (۵۴) په تعداد مدارس، حلقات او دارلحفاظونه ثبت او راجسټر دی. د ارشاد او مساجدو د برنامی دلاری په مرکز قلات کی د ارشاد حج او اوقافو وزارت مقام د حفظ او مراقبت په عادی بودیجی (۲) دوه محرابه مساجد ترمیم شوی.

په مرکز قلات ښار کې د جمهوري ریاست د عالی مقام له لوری یو محراب نمونوی مسجد او یو فاتحی لپاره سالون جوړیږي، چې (۹۰) سلنه کار یی پوره شوی دی.

د زابل ولایت په (۱۱) ولسوالیو کی د ریاست جمهوري عالی مقام له لوری مساجد جوړیږي چې د یادو مساجدو لپاره ځمکی د اهالی خلکو له لوری وقف شوی په لنډ وخت کی به یی تعمیراتی کارونه هم پیل شی.

د زابل د ارشاد حج او اوقافو ریاست د دینی زده کړو د مدیریت له لوری وخت په وخت د خصوصی مدارسو ترمینځ د حسن قرائت او سیرت نبی (ص) سیالی جوړیږي.

په روان کال کی ۵ محرابه مساجد د زابل ولایت په مرکز قلات، ارغنداب، شاه جوی، شهرصفا او میزانی ولسوالیو کی ترمیم شوی دي. د ارشاد حج او اوقافو ریاست پخپل تشکیل کی د احتساب مدیریت لری چې ټولی د امر بالمعروف او نهی عن المنکر چاري پر مخ وړي چې پخپل ټول توان سره یی غیر شرعی تعویزنویسان، کف شناسان، کاهنان او ساحران له ښار څخه ورک کړی دي.

د حج او زیارت برنامه:

دغه برنامه د حج او زیارت چاری پرمخ وړی او د حج او عمری په برخه کې خلگو ته خدمات وړاندی کوی

د زابل ولایت دارشاد حج او اوقافو ریاست (۲۸۰) تنه د حج سهم لری چې په ۱۳۹۸ کال کی (۳۴۷) تنه حجاج کرام فرضی حج لپاره سعودی عربستان ته تللی چې لدی جملی څخه (۶۷) تنه د اداراتو او پارلمان په سهم کی تللی متباقي (۲۸۰) تنه د ریاست خپل سهم کی تللی اوبیرته خپل هیواد ته راستانه شوی چې الحمدالله ډیر په ارامه فضاء کی یی خپل د فرضی حج مراسم ترسره کړی چې هغوی د حج اوقافو د لخوا د استول شویو استادانو لخوا د حج د مراسمو په دوران کې لارښوونی شوی ترڅو د د شریعت او احکامو مطابق خپل حج وکړی. د اوقافو، عشر او زکات برنامه:

دغه برنامه د اقای ځمکو کنټرول او نظارت کوی او همدارنگه د عشر او زکات د تعیین او راټولولو مسولیت په غاړه لری ددی ترڅنگ د هدیری د ځمکو د تعیین او کنټرول مسولیت لری

د ارشاد حج او اوقافو ریاست له ځان سره وقفی ملکیتونه ثبتوی او د هغی څخه نظارت او کنترول کوی چې په ولسوالیو او مرکز مختلفو ځایونو کی وقفی ملکیتونه لری چې عواید یی رسماً دولت حساب ته انتقالیږي.

د زابل ولایت د ارشاد حج و اوقاف ریاست په وړاندیز د وزیرانو شورا د ۱ شمیری مصوبی د ۲۰/۱/۱۳۹۸ نیټی په اساس ۶۰ جریبه ځمکه د قلات ښار د عمومی هدیری لپاره د ۹ میلیونه افغانیو په بدل کی د قلات په گرم آب په سیمه کی ځانگړی شویده.

د حج اوقافو ریاست ۷۰ جریبه اوقافی ځمکه په قلات ښار غصب شوی.

په قلات ښار کی ۸ بابه اوقافی دوکانونو اود یوی موقتی غرفی کلنی کرایي عواید د اوقافو خاص بانکي حساب ته انتقالیږي.

د حکومتوالی او قانون د حاکمیت د سکتور انکشافی بودجه، عواید:

۱ - د تیرو کلونو د انکشافی بودجه مصرف:

گڼه	سکتور	اداره	کال	راغلی بودجه	مصرف شوی بودجه	د مصرف فیصدی
	حکومتوالی سکتور	حج اوقاف	1396	3993559	3993559	100%
		ریاست	1397	0	0	
			1398	0	0	
		ټولټال		3993559	3993559	100%

د حکومتوالی او د قانون د حاکمیت سکتور کې یوازی د حج اوقافو ریاست په ۱۳۹۶ کال کې انکشافی بودجه درلوده او مصرف کړی یی ده.

2 - حکومتوالی سکتور د تیرو کلونو عواید:

گڼه	سکتور	اداره	کال	راتول شوی عواید	د عوایدو سرچینې	
1	حکومتوالی او د قانون حاکمیت	عدلیې ریاست	1396	109272	توزیع جوازها، تمدید جوازها رهنمایی معاملات، و عریضه نویسان	
			1397	192680	توزیع جوازها، تمدید جوازها رهنمایی معاملات، و عریضه نویسان	
			1398	250024	حق الثبت، ده یکی او رهنمایی معاملات	
		حج اوقافو ریاست	1396	1335483	د اته بابه اوقافی دوکانو کرایه	
			1397	142614	د اته بابه اوقافی دوکانو کرایه	
			1398	150120	د اته بابه اوقافی دوکانو کرایه	
		د سکتور ټولټال عواید			980193	

د ټولنیز خوندیتوب سکتور

د سکتور په هکله معلومات:

- په تیره یوه نیمه لسیزه کې، د ټولنې پیاوړي کولو، ثبات او خوندي کولو لپاره د ډیری هڅو سربیره، په بیلابیلو سکتورونو کې اوسیدونکي د دوی د ژوند په بیلابیلو برخو کې بشپړ معافیت نلري.
- په دې سکتور کې دکار او ټولنیز چارو ریاست کار کوي چې زیان منونکي کم کړي او له بیوزلو او اړمنو سره مرسته وکړي ترڅو له غربت څخه یې وژغوري، د کورنیو اقتصاد ته وده ورکړي، او په ټول هیواد کې د اسلامي ارزښتونو او افغاني دودونو پراساس ټولنیز عدالت رامینځته کړي.
- د بې وزلو او اړمنو لپاره د ټاکل شوي برنامو پر اساس د پانګونې پیاوړتیا، د افغانانو، راستنیدونکو او داخلي بې ځایه شویو خلکو لپاره د دوامدار میشته کیدنې زمینه برابروي، او د دوی حقونو خوندي کول چې غواړي بیرته خپل ټاټوبي او لویو سیمو ته راستون شي. د کوچیانو وضعیت ته پاملرنه او د هیواد د سرحدي اوسیدونکو ملاتړ د دې سکتور هدفونو کې دي.
- د ټولنیز خوندیتوب سکتور د ادرې د پایداری پراختیایي موخو د تارګیتونو او شاخصونو په تطبیق سره به له بلې خوا، د دې برنامې په پلي کولو سره به د ښځو وضعیت په مختلفو برخو لکه تعلیمي، اقتصادي، سیاسي او ټولنیزو فعالیتونو بهېدو پيدا کړي او په سیاسي او مدیریتي موقفونو کې به د ښځو مشارکت زیاتوالی پیدا کړي د ښځو په وړاندې به تبعیض کم او دکار قانونی چوکاټونه به تطبیق شي له بلې خوا بې وزله او زیان منونکو خلکو ډیری برخه به د ټولنیز امنیت سیستمونو او اقداماتو پلي کولو له لارې وپوښل شي او د سخت اقلیم پېښو او نورو اقتصادي او ټولنیزو پېښو او زیانونو سره به قوي شي. او همدارنګه د پایداری پراختیایي موخو دسند په تطبیق سره به مناسب کاری فرصتونه برابر شي ترڅو افغانان وکولای شي په خپلو سیمو کې مناسبو کارونو ته لاس رسي ولري او کورنۍ او بهرنۍ کډوالۍ ته ضرورت پیدا نشي.
- د ټولنیز خوندیتوب سکتور کې (6) اداري (د کډوالو او راستنیدونکو چارو وزارت، د سرحدونو او قبایلو چارو وزارت، پېښو ته درسیدو په چارو کې د دولت وزارت، د مهاجرینو او راستنیدونکو چارو وزارت، د ښځو چارو وزارت، او د کار او ټولنیزو چارو وزارت) شامل دي.
- دزابل ولایت جغرافیوی موقعیت، اوسنی امنیتي وضعیت، کډوال، دوامداره وچکالۍ، وزګارتیا، اقلیمي بدلونونه، دڅرخایونو غصب او د دکرینزو ځمکو له منځه تلل او یا داستوګنۍ په کورونو او مارکیتونو بدلیل، داوبو او هوا ککړتیا، دښاری نفوسو زیاتوالی، فقر او بی وزلی هغه عمده لاملونه دي چې په ټوله د ولایت په کچه چاپیریالي ژوند، روغتیا او خوندیتوب اغیزمنوي د خوندي او سالم چاپیریال دمنځته راتلو مخنیوی کوي، لکه څرنگه چې په پورته ډول هغه لاملونه څخه یادونه وشوه چې تقریباً د ولایت ډیری وګړي له نوموړو چاپیریالي ستونزو اومشکلاتو سره مخامخ دي.
- روغ چاپیرل یواځې په اوبو او هوا پوری تړاو نلري بلکه دژوند نور معیشتي اړتیاوی دچاپیریال مهمه برخه تشکیلوي چې په همدې اساس کولای ددی ښار اوسیدونکي په دوه برخه وویشو.
- هغه خلک چې اقتصادي وضعیت یې ښه او یانښه ته نږدې دی دامکان ترحده یې خپل ژوند په ځانګړي ډول خوندي کړی او په نسبي ډول یې ځانته چاپیریالي شرایط برابرکړي دی چې دیادی ګټګوري سلنه ډیره کمه ده.
  - پاتې نور وګړي چې په پورته کټګوري کی شامل ندي او اقتصادي وضعیت یې خراب او کمزوری دی او دژوند ستونزی او مشکلات یې کاملاً دکتني او پام وړ دی، پرته له هغه چاپیریالي امکاناتو څخه چې په ټوله کی ددولت له خوا دټولنی لپاره اماده شويدي لکه امنیت، روغتیا، پوهنی، کړنۍ، او مالدارۍ، بیا رغاوونې او دپته ورته نور ښاري خدماتو څخه برخه مند دي.

1 - د کار او ټولنیزو چارو ریاست:

د کار، ټولنیزو چارو ریاست د دولت د کلیدي ریاستونو څخه دی چې په اقتصادي ودې او ټولنیزو مصونیت کې د یو فعال او خدمت گار ارگان په صفت یتیمو او بی بضاعته ماشومانو، بی وزله کورنیو کونډو، شهیدانو ورثه و او معلولینو، متقاعدینو او بی روزگاره ځوانانو ته خدمات وړاندې کوي چې په عمومي توګه لاندې اهدافو د لاس ته تحقق ل لپاره فعالیتونه تر سره کوي چې موخي په لاندې ډول تشریح کیږي:

➤ په حرفوي اومسلکي زده کړوکی دکونډو، معلولينواو بی روزگاره ځوانانو روزل.

➤ د بشري قوې تنظیم او د کار مارکیټ تفتیش

➤ کار څخه د راپیدا شوو مشکلاتو حلول.

➤ متقاعدینوته خدمات عرضه کول.

➤ د یتیمانو ښوونې - اوروزنه کی خدمات وړاندې کول.

➤ یتیمو ماشومانو ته س پانسر برابرول.

➤ دبی بضاعته کورنیو ماشومانو ته دورکتون خدمات وړاندې کول.

➤ د ماشومانو محافظت او ساتنې او هغوی ته ټولنیزو خدمات وړاندې کول.

➤ یو فیصد جبران خساری جمع کول

پورته اهدافو ته درسیډولو لپاره نوموړی ریاست په دوه عمده کاری ساحو کی خدمات وړاندې کوي

۱- د کار چارو سمون

۲- ټولنیز مصونیت

دکار د چارو امریت:

- دبشري ځواک تنظیم او دکار دبازار ارزونه ترڅو دکار دبازار اړتیاوي په گوته شې او داړتیا مطابق دفنی او حرفوي زده کړو پروگرامونه دپلی کیدو په موخه په نظر کې ورته ونیول شی ترڅو ماهر کارکوونکي په اړونده برخو کې وروزل شې له یوی خوا به دکار دبازار اړیتا پوره کړی او له بله اړخه به په ځان دبسیانې جوګه شې ترڅو خپله یو مسلکی متشبت شی.
- په دولتي او غیر دولتي ادارو کې نویوګمارل شویو کارکوونکو دکار دجواز صدور دکاردقانون او اړونده کړنلارو مطابق ۱: دمسلکی زده کړو (لیسانس) دکارجوازونه ۲: دمسلکی زده کړو (څوارلسم پاس) دکارجوازونه ۳: دعمومي زده کړو (دولسم پاس) دکارجوازونه ۴: دموسساتو او خصوصی شرکتونو دکارجوازونه ۵: دخدماتی او قراردادی کارکوونکو دکارجوازونه او یادو جوازو له صدورڅخه په لاس راغلی مبلغ ددولت عوایدوته لیږدول کیږي.
- له کارڅخه دراپیداشویو شخړو دحل کمیسیون جوړول ترڅو په کاری ساحه کې دکارفرما او کارمند ترمنځ راپیداشوی شخړې داړونده قوانینو او کړنلاروپه رڼاکې کې وخیل شي او حل شي.
- دکار دبازار دتقاضا مطابق دفنی او حرفوي زده کړو دپروگرامونو پلی کول.

- دکاري رژيم له تطبيق څخه څارنه.
- دولایت په کچه له هغو ددولتي، غیردولتي ادارو اوموسساتو کوم چې دفني او حرفوي زده کړو پروگرامونه پلي کوي دفني اوحرفوي زده کړو دپروگرامونه دپلي کيدو له بهيرڅخه څارنه او اروزونه کول.

دټولنيزوچارو امریت:

- دماشومانو ساتنه او ټولنيزخدمتونه ورته وړاندې کول.
- هغه خطرونه چې ماشومانوته راجع وي له هغوی څخه نظارت اومخنيوی کول لکه له ماشومانو څخه دنشه یی توکو په قاچاق کې کار اخیستل،جنسی ځورونی، شاقه کارونه، په امنیتي لیکوکې جذب..
- هغه کسان چې په مواد مخدرورود وی صحتی مراکزوته معرفي کول ترڅو یې په ژوند کې بدلونونه راشی او له روغتیا وروسته دفني او حرفوي زده کړو په مرکزونو کې روزنه ورکول.
- ددولتي اویصوصی وړکتونواوروزنتونوڅخه نظارت کول او هم بی بضاعته ماشومانو روزنتونوته ورپیژندل او یادو ماشومانو په روزنتونو کې رسمی زده کړی ورکول او ترڅنگ ساتنه کول.
- د کار اړوند د جبران خساری د تثبیت د پروسې کنترول د جبران خساری د تطبیق به موخه.
- دولایت په کچه دماشومانو دساتنې (CPAN) دشبکې غونډې له اړوند ارگانونو سره دایرول او د متضرزو ماشومانو په گوته کول.

ټولنیزو خدمتونو ته لاسرسی په ځانگړې توگه بیا د ښځو لپاره

دښځو لپاره زیاتره د فنی او حرفوي زده کړو مرکز یواځی یو مرکز په قلات او شهرصفا ولسوالی کی د لنډ مهاله حرفوي زده کړو لپاره پرانیستل شوی دی چی د پروژي په شکل تطبیق کیږی.

2 - دکډوالو چارو امریت

دکډوالو چارو امریت یو مهم او کلیدی امریت دی چې دداخلی بیځایه شوی کورنیو او کډوالو کورنیو ته دغذایی او غیر غذایی موادو دویش ترڅنگ دځمکی دتوزیع پروگرام هم لری چې دقلات ښار په جنوب کی دشیخ متی بابا په نامه ښارگوټی لری او د (۱۰۰۰) دخالی بیځایه شویو او کډوالو کورنیو ته ځمکی توزیع شوی همدارنگه دکډوالو چارو امریت دبیرته داستنیدونکو کورنیو لپاره د حقوقی سلا مشورو ترڅنگ د هغو کورنیو سره هم مرسته کوی دکومو چې اولادونه دتعلیم له حق څخه بی برخی پاتی شوی دی چې په لاندی ډول تشریح کیږی:

بیرته راستنیدونکو او د کورني بی ځایه شویو کسانو لپاره د سرپټونې او کور شتون

زابل ولایت ته د ۱۳۹۶ کال څخه تر ۱۳۹۷ کالونو په موده کی (۳۵۰۰) بی اسناده کډوالی کورنی راستنی شوی، چی دهغی له جملی څخه (۲۱۵۰) راجسترشوی کورنی دی.

دزابل ولایت دمهاجرینو چارو امریت لخوا د ۱۳۹۶ لمریز کال څخه تر اوسه پوری د (۱۰۰۰) د راستنیدونکو کډوالو کورنیو سره دسرپنا په برخه کې مرسته کړی ده.

دزابل ولایت دمهاجرینو امریت لخوا ۱۳۹۶ لمریز کال څخه تر اوسه پوری (۱۳۹) داستندونکو کډوالو سره دسرپنا یا شلټر کمک کړی

دزابل ولایت دکډوالو چارو امریت د ۱۳۹۷ کال څخه تر ۱۳۹۸ کال پوری د ۳۵۵۹ دخالی بیځایه شویو کورنیو سره دغذایی او غیر غذایی او نغدی مرستی کړی او د ۱۶۵ بیرته راستنا شویو کورنیو سره د نغدی او د سولرونو مرسته کړی

په روان ۱۳۹۹ کال ۳۸۴ کورنیو دخالی بیځایه شویو او بیرته راستانه شویو کډوالو سره د غذایی او غیر غذایی توکو او نغدی مرسته شوی

د کډوالو چارو امریت سره د داخلې بیځایه شویو او کډوالو کورنیو سره د کمک او همکارۍ په خاطر لاندې موسسات فعالیتونه ترسره کوي

HAPA, UNICEF, ACTTID, HRDA, NRC, DRC, WFP, UNOCHA, UNHCR

پورته موسساتو د نقدې، غذايي، غیر غذايي موادو مرستې ترسره کړې او د UNOCHA په مرسته کمکونه هماهنگ شوي.

او زابل ته راستانه شوي کورني په لاندې برخو کې ستونزې لري:

۱- د ښارگوټو کمبود

۲- د کار نشتون

۳- د امنیت نشتون او شته ښارگوټو کې د اسانتیاوو نه موجودیت

3- د پېښو په وړاندې د چمتووالي ریاست

د پېښو په وړاندې د چمتووالي ریاست د لمړي ځل لپاره د ولایاتو په سطحه په کال ۱۳۸۸ کې تاسیس او په کار پیل وکړ. د پېښو په وړاندې د چمتووالي ادارې ترمنځه راټگ مخکې په زابل ولایت کې داسې مشخصه اداره چې د پېښو زیانمن شوو کورنیو سره مرسته وکړي وجود نه درلود. د زابل ولایت د پېښو په وړاندې د چمتووالي ریاست د کار د لمړۍ ورځې څخه تل هڅه کړېده چې پروخت د زیانمن شوو ولسونو تر مشکلاتو پورې ځان ورسوي. د ټولو دولتي او غیردولتي ادارو، مدني ټولنو او عامه خلکو سره ښه روابط ساتل د پېښو سره د مبارزې د چمتووالي ریاست له لمریتوبونو څخه دي.

کاري پروسیجر:

د پېښو په وړاندې د چمتووالي ولایتي ریاست په ولایت کې د خپلې مرکزي ادارې نمائنده گي کوي.

د پېښو په وړاندې د چمتووالي ریاست پېښو ته د رسیدو په چارو کې د دولت وزارت مقام، معاونینو او ولایت محترم مقام په رهبري او هدایت خپل کارونه مخته وړي.

د پېښو په وړاندې د چمتووالي د قانون د ۱۱ مادې مطابق د پېښو سره د مبارزې د ریاست اجرایوي امورات د پېښو سره د مبارزې د ولایتي کمیسیون له لارې تطبیق کيږي.

شمیره	ولسوالۍ	د پېښې څرنگوالي	مرسته شوی توکې	مرسته کوونکي
۱	مرکز قلات	اورښتونه او سیلابونه	غنم	د هندوستان هیواد
۲	شاه جوی	اورښتونه او سیلابونه	غنم	د هندوستان هیواد
۳	شهرصفا	اورښتونه او سیلابونه	غنم	د هندوستان هیواد
۴	شینکۍ	اورښتونه او سیلابونه	غنم	د هندوستان هیواد
۵	نوبهار	اورښتونه او سیلابونه	غنم	د هندوستان هیواد
۶	اتغر	اورښتونه او سیلابونه	غنم	د هندوستان هیواد

۷	شملازی	اوربستونه او سیلابونه	غنم	د هندوستان هیواد
۸	میزانه	اوربستونه او سیلابونه	غنم	د هندوستان هیواد
۹	ارغنداب	اوربستونه او سیلابونه	غنم	د هندوستان هیواد
۱۰	دایچوپان	اوربستونه او سیلابونه	غنم	د هندوستان هیواد
۱۱	خاک افغان	اوربستونه او سیلابونه	غنم	د هندوستان هیواد

د زیان منوونکو ډلو په تیره بیا د ښځو او ماشومانو خونديتوب

کله چې یوه پېښه رامنځ ته شي نو دولايت په کچه بېرني کمیته چې تقریباً ۱۸ کلیدی ریاستونه دولايت مقام په مشرتوب ناسته ترسره کوي، هره اداره دخپلي لايحي مطابق متضررو او يا خپل شويو خلکو ته کړنې ترسره کوي چې په ياده کمیته کې دولتي او غير دولتي موسسات شامل دي چې دپيښې درامنځ ته کيدو په وخت کې پيښو ته دچمتووالي ریاست، ملی اردو، ملی پولیس، او ټولنه دپيښې دساحی څخه متضرر خلک خوندي ساحو ته چې عبارت له ښوونځي، مسجدونو او نور دولتي تاسیساتو ته انتقالوي او عملاً د ژغورنې کمیټې چې په ولسوالی او مرکز کې شتون لري.

4 - د ښځو چارو ریاست

د دغه ریاست اصلي موخه د ښځو په وضعیت کې د بدلون راوستل دي چې دې موخې ته د رسېدو لپاره، د ښځو په برخه کې د دولت پالیسي او پلانونه تسویدوي، پراختیا ورکوي او د هغو له پلي کېدو څخه څارنه کوي. په افغانستان کې د جنډر د ملي او نړیوالو پالیسیو له پلي کېدو څخه څارنه په ولایاتو کې د دغه ریاست اصلي نقش دی.

د زابل ولایت د ښځو چارو ریاست د ولایت په سطحه د ښځو لپاره په لاندې بخشونو کې فعالیتونه ترسره کوي :

۱: اقتصادي بخش

۲: فرهنگي بخش

۳: د ارتقای ظرفیت بخش

۴: اجتماعي او صحتي بخش

۵: د حقوقي خدمتونو بخش

۶: د کاريابي بخش

اقتصادي بخش :

په اقتصادي برخه کې د موسساتو را جلوبول او لاندې فعالیتونه ترسره کول

- د گلدوزي پروژه
- مالداري پروژه

- باغداری پروژه
- مربع سازی پروژه
- سوزن دوزی و غیره

فرهنگی بخش :

په فرهنگی برخه کی لاندی فعالیتونه ترسره کیږی

- د سواد زده کړی پروژې
- د قرآن کریم زده کړې پروژې
- د انگلیسی او کمپیوتر زدکړې پروژې
- د ورزش زدکړې پروژې

د ارتقای ظرفیت بخش:

د ارتقای ظرفیت برخه کی لاندی فعالیتونه ترسره کیږی

- د ورکشاپونو دایرول
- گردی میز دایرول
- د ښځو د عامه پوهاوی کمپاینونه دایرول

اجتماعی او صحی بخش:

اجتماعی او صحی برخه کی لاندی فعالیتونه ترسره کیږی

- ښځینه مریضــان په صحی مراکزو کی حمایه کول
- د غــریبــو او بیـوزلو ښځو څخه لیـدنه
- د ښځینه ښـځـه ښـځـه لیـدنه کول
- د ښځینه تعلیمي مراکزو څخه لیـدنه کول

د حقوقی خدمتونو بخش :

د حقوقی خدمتونو برخه کی لاندی فعالیتونه ترسره کیږی

- د متضریرونو ښځینو سره په حقوقی برخو کی مرسته او حمایت
- د متضریرو ښځینو قضیې د حل او فصل په موخه عدلی او قضایی ارگانو ته معرفی کول او د هغوی څخه برسی او حمایت

د کاربایی بخش :

کاربایی برخه کی لاندی فعالیتونه ترسره کیږی

د ښځو معرفی کول دولتي او غیري ادارو ته.

په زابل ولايت کې د کوچيانو ژوند ته کتنه:

د کوچيانو حالت

د زابل په ولايت کې کوچيان د اوږي او ژمي په موسم کې په ټولو ۱۱ ولسواليو کې او سپري په ځينو سيمو کې يواځې ژمی تيروي او په ځينو سيمو کې اوږی او ژمی اوسپري چې په مجموعي ډول ځمونږ د راټولو شوو معلوماتو له مخې ۲۳۰۰۰ شاوخوا کې کوچي کورنۍ په زابل ولايت کې ژوند کوي چې د يادې شمېرې ۶۰٪ سلنه کوچيان د اوږي په موسم سپرو سيمو او ايلبندونو ته ځي (لکه کابل، لوگر، کاپيسا، پروان، غوربند، شيبړ، ميدان ښار، غزني، هزاره جات،) او ۴۰٪ يې اوږی او ژمی همدلته اوسپري ځکه چې مالونه نه لري او دلته په زابل کې ور مزدوري او ياهم پوله پټي کې بزگري کوي، او کمه برخه يې چې اقتصادي وضعه يې ښه ده تجارتونه کوي او ياهم بارداره ترانس پورتونه لري.

په زابل ولايت کې د کوچيانو وضعیت د پخوا په پرتله ډير خراب دی ځکه چې د تگ راتگ په مهال لارې گودرې او پړاونه د امنيتي ستونزو او ياهم داچې ولسي آبادی زياته شوي نو دوی په ډيره سختی له يوې سيمي بلې سيمي ته ليردي او ياهم مالونه په موټرو کې انتقالوي، او بله داچې هغه پراخي دشتي، غرونه، مالچرونه، ټاپوگان او ياهم د کابل سيند دواړه غاړې چې کوچيانو به پکې مالونه څرول او پخپله به هم پکې اوسيدل د ولس، حکومت او ياهم اشخاصو له لوري نيول شوي قانوني اويا غير قانوني شهرکونه او آبادی پکې شروع دي او غرونه د نش ته بارانونو او ياهم نه مسؤنيت له امله چې هميشه د جنگونو احتمال وي کوچيان نه شي کولای چې په خلاص مټ مالونه پکې و څروي نو له همدې امله يې مالونه د گياه او څرولو له ستونزو سره مخ دي. او داڅو ولسوالی چې جنگونو ځپلې کوچيان يې هم لکه د ميش تو ولسونو غوندې په نورو سيمو کې اوسپري چې ددوي په ټولنيز ژوند يې بدې اغيزي کړي او هميشه د مالچرو او ياهم اوبه خوړ په سر جنجالونه رامنځته کوي ځکه چې سيمه تنگه او کمه وي او مالداري گټه وي.

د کوچيانو ستونزې (دصحت، ژوند، پوهنې، امنيت) په برخه کې

دصحت په برخه کې

په زابل ولايت کې په ټولو ولسواليو کې دميشو کوچيانو لپاره هيڅ ډول صحي تيمونه يا مراکز شتون نلری.

د ژوند په برخه کې

د هيواد په کچه د فقر ۵۴٪ کچه مخامخ د کوچيانو په ژوندانه تاثير لري، او بله داچې کوچيانو د وچکالۍ، مهاجرتونو، نش ته مالچرونو، هزاره جات ته د نه تگ او نه پريښودلو او نورو ټولنيزو او اقتصادي لاملونو له امله ډيره فيصدي کوچيان د ژوند په ډيره ټيټه کچه کې ژوند لري، سرپناه او کورونه نه لري، د بيکارۍ کچه پکې ډيره لوړه ده، له ۶۰٪ ډير کوچيان د فقر له کچې په ټيټه پيمانه کې قرار لري، دولتي ادارو، خصوصي سکتور او مؤسساتو کې ورته د کارزمينه نه برابرېږي، حرفوي زده کړو او کسبونو زده کولو زمينه نه ورته برابرېږي داخلي بي ځايه شوو، يتيمانو، کونډو، معلولينو او معذورو کوچيانو ته حقوق نه رسپري.

د پوهنې په برخه کې

د زابل په ولايت کې کوچيان تر اوسه پوری کومه مشخص تعليم بنسټ نلری.

امنیت په برخه کی

لکه څنگه چې امنیت یوه ملي مسئله ده او ناامني دټول ولس لپاره یوه غټه ستونزه ده ولي د کوچیانو لپاره ترټولو سخته ستونزه ده ځکه چې کوچیان دخپلو مالونو دپوولو او مړولو په موخه په لروپرتوسیمو ، غرونو ، دش تو و رشوگانو ، مالچرونو او دغرونوپه لمنوکې اوسېږي . د کوچي سرخیلانو د معلوماتو له مخې ځای په ځای کوچیان د ځمکنیو ماینونو ، جنگونو ، بمباریو او نږدو مرمیو ښکار کېږي او هیڅ ډول مصونیت نه لري ، او په مختلفو حالتونو کې زورېږي او د باج په شکل مالونه ترې اخیستل کېږي . او اوسنیو شرایطو ته په کتو سره دوی هیڅ داسې دفاعي اسلحه له ځان سره نشي گرځولای چې په غرو رغونو او یا هم لارو کې پرې د غل غدوی او یا هم د غره د څېړونکو ځناورو لکه پړانگ او لیونه پرې ځان او خپل مالونه وژغوري .

د کوچیانو محصولات

لبنیات ، شیدي ، مستي ، کوچ ، پنیر ، تروي ، وړی ، غوښې له خپلو اهلي مالونو څخه تولیدوی چی همدا تولیدات او غوښی د خرڅلاو لپاره مارکیټ ته په خپل وخت نه رسیږي .

د ټولنيز خونديتوب د سکتور انکشافی بودجه، عوايد:

۱ - د تيرو کلونو انکشافی بودجه مصرف:

گڼه	سکتور	اداره	کال	راغلی بودجه	مصرف شوی بودجه	د مصرف فیصدی
		د کار او ټولنیزو	1397	8073663	6842145	84%
		چارو ریاست	1398	8163569	7710669	94%
		د ښځو چارو	1397	88000	88000	100%
		ریاست	1398	384850	384850	100%
		ټولټال			20954285	18803415

د ټولنيز خونديتوب سکتور نورو ادارو په تيرو کلونو کې انکشافی بودجه نده مصرف کړی.

۲- ټولنيز خونديتوب سکتور د تيرو کلونو عوايد:

گڼه	سکتور	اداره	کال	راټول شوی عواید	د عوایدو سرچینې
1	ټولنیز خوندیتوب	کار او ټولنیزو چارو ریاست	1396	37800	د کار جوازونه توضیح کول
			1397	89550	د کار جوازونه توضیح کول
			1398	69300	د کار جوازونه توضیح کول
		د شهیدانو او معلولینو آمریت	1396	2800	شهیدانو او معلولینو ته کارټونه ورکول
			1397	2950	شهیدانو او معلولینو ته کارټونه ورکول
			1398	3200	شهیدانو او معلولینو ته کارټونه ورکول
دسکتور ټولټال عواید			205600		

درېم څپرکي

د پراختيايي بودجې د مصرف د اغيزمنتوب اقتصادي تحليل:

۱/۳ په تيرو دوه کلونو کې د تطبيق شويو پروژو د اغيزمنتوب اقتصادي تحليل:

په تيرو دوه کلونو کې يعني د ۱۳۹۷ او ۱۳۹۸ مالي کلونو په دوران کې د زابل په ولايت کې ټولټال ۹۴ انکشافی پروژې تطبيق شوي دي چې اقتصادي تحليل يې په لاندې ډول دی.

د زابل ولايت په سطحه د ۱۳۹۷ او ۱۳۹۸ مالي کلونو په جريان کې د ټولو سکتورونو لخوا (۵۸) انکشافی ساختمانی او (۳۶) خدماتي او د تجهيزاتو پروژې تطبيق شوي دي، چې په اقتصادي لحاظ تقريباً (۲۳۰۱) نفرو ته د کار زمينه برابره شوي ده چې ورسره د خلگو د بيکارۍ سطحه ټيټه شوي او د بيوزلي کچه يې ټيټه شوي ده، که چيرته هر کاريگر په اوسط ډول دکورنۍ د ۵ نفرو د نفقي مسئول وي نو (۱۱۵۰۵) نفرو ته به په غير مستقيم ډول د يادو پروژو په دوران کې کټه رسيدلي وي او دنفقي درسولو زمينه به ورته برابره شوي وي، او د يادو پروژو څخه به په اوسط ډول دمختليفو لارو (۳۷۱۴۱) نور نفرو هم په غيرمستقيم ډول گټه اخستي وي. چې د يادو پروژو په طبق او عملي کيدو سره د هغو خلگو د فقر او غربت په کچه کې چې د مياشتې د ۲۶۴۰ افغانۍ څخه کم عايد لري تقريباً (۴،۷٪) فيصده کموالي راغلي وي چې په دې سره کولای شو په راتلونکي د ډير موثريت سره د زيادو انکشافی پروژو په عملي کولو سره زياتو خلگو ته د کار زمينه برابره او ورسره د غربت په کچه نور هم کمښت راولو.

۲/۳ د انکشافی پروژو جدول

د هغو پروژو جدول چې د ۱۳۹۷ او ۱۳۹۸ مالي کلونو په دوران کې په زابل کې تطبيق شوي د مالي کال په ترتيب سره په لاندې جدولونو کې ښودل کيږي.

۱ - د ۱۳۹۷ مالی کال د انکشافی پروژو جدول:

شماره	نام پروژه	ولایت	بودجه سال ۱۳۹۷ به افغانی	مصرف بودجه به افغانی	فیصدي مصرف بودجه به افغانی	فیصدي پیشرفت کارفرمایی	کارایی در پروژه های ساختمانی	مستند شونده کارایی مستقیم، مستند شونده کارایی مستقیم	کارایی در پروژه های ساختمانی	مستند شونده کارایی مستقیم، مستند شونده کارایی مستقیم	کارایی در پروژه های ساختمانی	مستند شونده کارایی مستقیم، مستند شونده کارایی مستقیم	مجموعه کارایی مستقیم، مستند شونده کارایی مستقیم	ملاحظات
1	دبوال احاطه مکتب نمبر هفت	زابل	14,200,848	13,764,696	97%	97%	25	125	150	0	0	0	150	
2	مکتب چهل دختران ۴ مکتب (مکتب عظمت، مکتب باغ، مکتب هولان رباط و مکتب بولان)	زابل	16,362,636	16,362,636	77%	100%	28	140	168	0	0	0	168	
3	انکشاف وثوبت برنامه های سواد آموزی	زابل	34,078,200	30,838,204	90%	75%	80	400	480	0	0	0	480	
4	انستیتوت حساب داری استخدام معلین انات	زابل	192,236	189,992	99%	100%	0	0	0	130	125	5	130	
5	سواد آموزی	زابل	6,083,552	6,052,204	99%	100%	28	900	928	0	0	0	928	
6	همانگی و تطبیق پلان کاری ملی برای زنان افغانستان	زابل	2,929,508	2,825,468	96%	100%	0	0	0	2310	2225	85	2310	
7	احیا مجدد کارپزها (۴ کارپز و کانال ۴۸۰ متر)	زابل	3,204,704	3,714,444	99%	100%	0	0	0	432	410	22	432	
8	پروژه ولایت کمتر انکشاف یافته	زابل	87,584	87,584	100%	100%	0	0	0	70	65	5	70	
9	۹۴۲ کیلومتره سرک وچاه آب شودنی	زابل	198,844,016	14,548,056	73%	70%	50	250	300	0	0	0	300	
10	حفظ و مراقبت سرک قریه سینک	زابل	17,430,848	15,957,084	92%	30%	0	0	0	270	225	45	270	
11	کانال کاکران ۱۲۵۰ متره و کانال ۷۵۰ متر	زابل	714,748	714,748	100%	100%	120	2635	2755	0	0	0	2755	
12	۷ باب شبکه آب پارک زنانه	زابل	6,348,000		0%	90%	35	175	210	0	0	0	210	
13	میدان گرگیت	زابل	14,545,880	22,180,104	66%	100%	64	2120	2184	0	0	0	2184	
14	کنفرانس ۵ جانبیه واکاهي	زابل	3,800,384	3,794,944	100%	100%	35	1375	1410	0	0	0	1410	
15	پروژه ملی باغ داری ومالداری (NHLP)	زابل	14,775,312	16,765,332	88%	100%	38	730	768	0	0	0	768	
16	تهیه و توزیع تخم های پزری.	زابل	18,507,628	18,375,096	99%	50%	38	190	228	0	0	0	228	
17	مبارزه علیه امراض وافات نباتی.	زابل	69,632	69,632	100%	100%	0	0	0	150	125	25	150	
18	توسعه کشت پخته وز غفران	زابل	10,577,536	10,814,924	98%	60%	45	225	270	0	0	0	270	
19	ایجاد باغچه های خانگی.	زابل	8,358,832	8,358,832	87%	60%	0	0	0	90	75	15	90	
20	باب کلینیک های ۳ حیوانی در ولسوالی های سرحدی	زابل	145,656	145,656	100%	100%	0	0	0	568	560	8	568	
21	کنفرانس حال ولایت	زابل	1,541,900	1,574,132	98%	100%	0	0	0	650	645	5	650	
22	جوبچه های داخلی شاروا	زابل	802,468	802,468	100%	100%	0	0	0	708	696	12	708	
23	تعمیر آمریت کوچیها .	زابل	270,640	270,640	100%	100%	0	0	0	1812	1785	27	1812	
24	برنامه انکشاف مهارتهای فنی و حرفوی.	زابل	25,373,928	25,373,928	100%	100%	0	0	0	168	140	28	168	
25	ارتقای ظرفیت موتز کرایه برای نظارت پروژه های HICDP	زابل	10,348,240	10,348,240	100%	100%	40	200	240	0	0	0	240	
26	ترمیم تعمیر اقتصاد	زابل	8,254,452	8,254,452	100%	60%	25	125	150	0	0	0	150	
27	تعمیر سرحداث	زابل	7,010,120	7,010,120	100%	100%	0	0	0	282	270	12	282	
28	مجموعه	زابل	15,624	15,624	100%	100%	0	0	0	6	5	1	6	
29		زابل	422,892	334,356	100%	100%	0	0	0	13	12	1	13	
30		زابل	2,826,964	2,826,964	100%	100%	22	640	662	0	0	0	662	
31		زابل	3,450,252	3,450,252	100%	100%	25	505	530	0	0	0	530	
			442,681,320	235,932,388			698	10735	11433	7659	7363	296	19092	

۲- د هغو پروژو جدول چې په ۱۳۹۸ مالی کال کې تطبیق شوی دی:

شماره	نام پروژه	ولایت	بودجه سال ۱۳۹۸ به افغانی	مصرف بودجه به افغانی	فیصدی مصرف بودجه به افغانی	فیصدی پیشرفت کارفرمی	کاریابی درپروژه های ساختمانی			کاریابی درپروژه های خدماتی			مجموعه کاریابی ها مستقیم، و مستند شونده گان غیرمستقیم درپروژه ها ساختمانی وخدماتی	ملاحظات
							کاریابی درپروژه های ساختمانی مستقیم	مستند شونده گان غیر مستقیم درپروژه های ساختمانی	مجموعه کاریابی مستقیم، و مستند شونده گان غیرمستقیم درپروژه ها ساختمانی	کاریابی درپروژه های خدماتی مستقیم	مستند شونده گان غیرمستقیم درپروژه های خدماتی	مجموعه کاریابی مستقیم، و مستند شونده گان غیرمستقیم درپروژه ها خدماتی		
1	برنامه ملی انکشاف مالداري وصحت حیوانی	زابل	1,185,102	1,185,102	100%	100%	0	0	0	12	410	422	422	
2	توسع کشت پخته وز غفران	زابل	685,050	685,050	100%	100%	0	0	0	9	325	334	334	
3	توزیع تخم های اصلاح شده بذری	زابل	715,400	715,400	100%	100%	0	0	0	14	1270	1284	1284	
4	پروژه ملی مالداري وباغ داری	زابل	10,000,000	9,781,860	100%	100%	0	0	0	8	450	458	458	
5	مبارزه علیه امراض و آفات نباتی	زابل	150,400	150,400	100%	100%	0	0	0	12	480	492	492	
6	پروژه آبیاری و ذخایر آب	زابل	9,804,533	9,803,925	100%	38%	22	110	132	0	0	0	132	
7	خریداری ۵ قلم اجناس اطاق جلسه(میتینگ اروم)	زابل	369,100	369,100	100%	100%	0	0	0	6	80	86	86	
8	دسینک 20 کیلو متره سرک حفظ و مراقبت	زابل	4,406,724	4,398,748	100%	100%	35	1675	1710	0	0	0	1710	
9	دپوهنتو لپاره داوېو رسول شبکه	زابل	2,006,252	2,006,252	100%	20%	18	90	108	0	0	0	108	
10	سرک قیر	زابل	32,463,234	32,463,234	100%	93%	28	140	168	0	0	0	168	
11	احیایی مجدد کارز ها	زابل					25	125	0	0	0	0	0	
12	دکاریزونو چک دېمونو رغونه	زابل					38	190	228	0	0	0	228	
13	دکوچیانو لپاره داوېو دوه ریشتی شبکه جوړول	زابل	2,662,000	2,662,000	100%	100%	13	185	198	0	0	0	198	
14	دکریکت میدان	زابل	173,401,078	173,401,078	92%	92%	38	190	228	0	0	0	228	
15	تفریحی پارک	زابل	4,373,264	2,995,253	68%	100%	21	715	736	0	0	0	736	
16	مکتب بولان	زابل	8,109,337	8,109,337	100%	84%	14	70	84	0	0	0	84	
17	مکتب عظمت	زابل					12	60	72	0	0	0	72	
18	مکتب باغ	زابل					16	80	96	0	0	0	96	
19	مکتب هولان رباط	زابل					14	70	84	0	0	0	84	
20	اوم نمبر مکتب احاطه	زابل	28,717	28,717	100%	100%	18	1290	1308	0	0	0	1308	
21	شیخمتی 284 نفری لیلیه	زابل	5,000,000	5,000,000	100%	21%	35	175	210	0	0	0	210	
22	کورسهای سواد آموزی از طریق ملا امامان	زابل	243,000	243,000	100%	100%	0	0	0	25	685	710	710	

	2610	2610	2475	135	0	0	0	100%	100%	7,075,555	7,083,330	زابل	استخدام 135 معلمين اناث در رستا ها	23
	572	572	560	12	0	0	0	100%	100%	384,850	384,850	زابل	دسياسي مشاركت اوانتخاباتوپه اړه عامه پوهاوی.	24
	650	0	0	0	650	625	25	50%	50%	3,343,800	3,343,800	زابل	پارک زنانه	25
	2650	0	0	0	2650	2625	25	70%	70%	6,205,881	6,205,881	زابل	دولایت مقام سرک	26
	490	0	0	0	490	475	15	100%	100%	4,906,685	4,906,685	زابل	دآزادی پارک ترمیم او په داخل کې حوض جوړول	27
	290	0	0	0	290	275	15	100%	100%	29,200,772	29,200,772	زابل	اعمار کنفرانس حال ولایت	28
	108	0	0	0	108	90	18	5%	5%	1,955,854	1,955,854	زابل	اعمار دیوال احاطوی پوهنتون زابل	29
	108	0	0	0	108	90	18	60%	60%	13,278,227	13,278,227	زابل	اعمار مکتب نسوان سینک	30
	90	0	0	0	90	75	15	56%	56%	12,402,195	12,402,195	زابل	اعمار مکتب نسوان رساله	31
	120	0	0	0	120	100	20	52%	52%	1,151,632	1,151,632	زابل	اعمار مکتب سرخسنگ	32
	84	0	0	0	84	70	14	25%	25%	2,149,746	2,149,746	زابل	اعمار مکتب باره خیل	33
	90	0	0	0	90	75	15	70%	70%	10,466,890	10,466,890	زابل	اعمار مکتب خاله	34
	90	0	0	0	90	75	15	20%	20%	3,459,781	3,459,781	زابل	BHC صحی کلینیک په مرکز قلات سینک کلی کې	35
	150	0	0	0	150	125	25	25%	25%	10,482,275	10,482,275	زابل	کامپلکس دارامعلمین	36
	0	0	0	0	0	0	0	52%	52%	82,737,812	82,737,812	زابل	شفا خانه 100 بستریز	37
	1584	0	0	0	1584	1570	14	100%	91%	23,411,733	25,659,131	زابل	لوړگی مانده کاریز	38
	2410	0	0	0	2410	2375	35					زابل	16 بابه پلچکان	39
	950	0	0	0	950	925	25					زابل	حاجی گرانی مانده	40
	753	0	0	0	753	735	18					زابل	شنکی مانده	41
	0	0	0	0	0	0	0					زابل	5 بابه پلچکان دقلات او شهر صفا په سرک	42
	0	0	0	0	0	0	0					زابل	روغنیات	43

	1770	0	0	0	1770	1725	45	100%	100%	18,802,108	18,802,108	زابل	سرپند و دیوار استنادی کانال لیک	44
	1425	0	0	0	1425	1400	25	100%	100%	1,913,216	1,916,250	زابل	تحکیمات سواحل باکرزایی	45
	72	0	0	0	72	60	12	63%	100%	2775704	7,733,026	زابل	تحکیمات سواحل لالیان	46
	90	0	0	0	90	75	15					زابل	تحکیمات سواحل سینک	47
	108	0	0	0	108	90	18					زابل	تحکیمات سواحل میچن خیل	48
	78	0	0	0	78	65	13					زابل	تحکیمات سواحل کانال لندی	49
تراوسه سام	54	0	0	0	54	45	9					زابل	نصت استیشن هایدرو لوژ	50
	0	0	0	0	0	0	0					زابل	نصت استیشن هایدرو لوژ	51
	0	0	0	0	0	0	0	70%	100%	65,995,725	6,000,000	زابل	اعمار تعمیر کلینیک CHC	52
	0	0	0	0	0	0	0					زابل	عمار تعمیر کلینیک CHC	53
	0	0	0	0	0	0	0					زابل	عمار تعمیر کلینیک CHC	54
	0	0	0	0	0	0	0					زابل	عمار تعمیر کلینیک CHC	55
	1569	0	0	0	1569	1556	13	100%	100%	9,301,243	9,301,243	زابل	اعمار تعمیر کلینیک CHC	56
	54	0	0	0	54	45	9	100%	100%	6,679,750	6,679,750	زابل	اعمار کلینیک BHC	57
	291	291	276	15	0	0	0	100%	100%	207,000	207,000	زابل	حمایت از فعالیت های حقوقی، پلانگذاری وادغام مجدد	58
	3060	3060	2850	210	0	0	0	35%	100%	4,467,794	4,467,794	زابل	نفرو ته دفنی او 210 حرفوی زده کری ورکول	59
	90	0	0	0	90	75	15	35%	100%	3,695,775	3,695,775	زابل	تعمیر روزنتون	60
	84	0	0	0	84	70	14	100%	88%	4,889,510	5,530,474	زابل	تعمیر امریت کوچیان	61
	6	6	5	1	0	0	0	100%	100%	15,624	15,624	زابل	ارتقا ظرفیت برای کارمندان وزارت اقتصاد	62
	12	12	11	1	0	0	0	100%	93%	418,985	450,000	زابل	کرایه گیری ۱ عراده موتر	63
	31710	10337	9877	460	21373	20676	847			585,774,578	535,271,096	مجموعه		

څلورم څپرکی

په زابل ولايت کې د غير دولتي موسساتو د انکشافی فعالیتونو د موثریت اقتصادی تحلیل:

د غیر دولتی موسساتو په اړه معلومات:

هغه غیر دولتی موسسات چې په ۱۳۹۹ کال کې په زابل کې فعالیت کوي:

په ۱۳۹۹ کال کې په زابل ولایت کښې د دوویشټ ۲۲ په شاوخوا کې غیر دولتي بهرنی او داخلي موسسی او انجوغانی چې د بیلابیلو هیوادونو لخوا یی ملاتړ کیږی په مختلفو برخو کی لکه دکرهڼې،پوهنې،روغتیا، ټولنیز خوندیتوب او داسی نورو برخوکی فعالیتونه کوی او خلکو ته په مختلفو برخو کې اسانتیاوی او د کار زمینه برابروی چې د هغوی دغه فعالیتونه تر یو حده د زابل په اقتصادی او ټولنیز وضعیت مثبت تاثیر اچولی او ددی لاری خلگو ته د کار فرصتونه برابر شوی چې ورسره د خلگو د ژوند سطحه او وضعیت د ښووالی طرف ته تللی.

په دغو موسساتو کې (۱۰) بهرنې او (۱۲) کورنی موسسی او انجوغانی دی چې فعلاً په زابل ولایت کې فعالیت کوی.

د ملگرو ملتونو د اړونده ادارو جدول په لاندی ډول دی.

د UN ادارو جدول		
کتنه	د UN اداری نوم	کڼه
	UNICEF	۱
	UNWFP	۲
	UN WHO	۳
	UNHCR	۴

ټولو داخلي او بهرنیو موسساتو معلومات په لاندی جدول کې خلاصه شوی دی.

شماره	دموسسي بشپړنوم	لنډ نوم	مسئول	دموسسي د فعالیت ساحه	آدرس	د تلیفون شمیره
۱	ادبشری خدمتونو موسسه	HAPA	مد تر / نصیر احمد	دکډولو او بی ځای شوی کورنیوسره دخوراکي اوغیرخوراکي توکو په برخه کی مرستی کوی	دمهاجرینوریاست	۰۷۰۸۶۸۶۳۳۱ ۰۷۰۰۳۳۰۳۳۸
۲	دبشری قواو دانکشاف موسسه	HRDA	هدایت الله فیضی	دداخلي اوله بهرڅخه راغلی بی ځایه شوی سره دغیرخوراکي توکو په برخه مرسته کوی	هواشنا سي	۰۷۰۸۴۱۸۴۲۴
۳	دکډوالوپه برخه کی موسسه	UNHCR	شاهنواز	په اړوند ولایت کی دخپلو پروژو څخه د نظارت په برخه کی فعالیتونه ترسره کوی	دمهاجرینوریاست	۰۷۰۳۶۶۲۳۵۵
۴	نړیوال غذای پروگرام	WFP	شریف الله	دغریبو او بیوزولو کورنیوسره دخوراکي توکو په برخه کی مرستی کوی	دبی بی خاله لیبی څنګ ته	۰۷۰۵۰۹۶۷۹۴

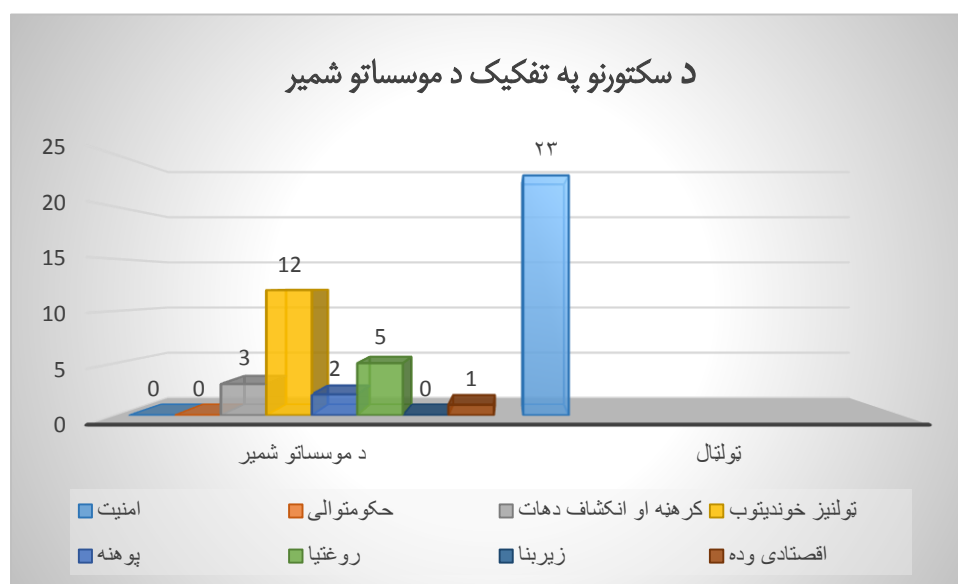
۵	نړیوال روغتيايي موسسه	WHO	ډاکټر عمر	د بوليو له منځه وړلو په برخه کې فعاليت کوي	د صحت عامه په رياست کې	۰۷۰۷۶۱۶۱۳۵
۶	يونسيف موسسه	UNICEF	جانکېرشاه شمول	د محلي زده کړو په برخه کې فعاليت کوي	د پوهنې په رياست کې	۰۷۰۰۳۳۶۵۱۳
۷	د مالدارۍ اوباغدارۍ موسسه	NHLP	جان اغا / اسلام الدين	د کرهڼې دسکتور اړوند د مالدارۍ اوباغدارۍ په برخه کې فعاليت کوي	د کرهڼې رياست	۰۷۰۸۹۴۳۸۳۰
۸	ولسي تړون	SDO	نور افغان	په انکشافی برخه کې فعاليت کوي	د کاراوتولنيزو چاروړی است ترڅنګ	۰۷۰۷۶۷۲۲۷۷ ۰۷۰۷۸۰۶۶۲۳
۹	کندهار دمها جرينو موسسه	KRO	فيض محمد	له هغه غريبو کورنيو سره دخوراکي توکو په برخه کې مرسته کوي چې دکرونا له امله ورته زيان رسيدلی وي	د بناروالی محترم رياست	۰۷۰۳۰۱۵۰۵۸
۱۰	سره مياشت	ARCS	نورالله	کلينيکونو ته د درملو د پيشلو په برخه کې فعاليت کوي	د اعتماد روغتون څنګ ته	۰۷۰۸۸۹۳۸۰۹
۱۱	ماين پاڅی	MCPA	انجنير نيازگل	د ماين پاکي په برخه کې فعاليتونه ترسره کوي	د معارف ته مخامخ	۰۷۰۰۴۴۹۹۱۹
۱۲	له جکره ځپلوملکي وګروسره د مرستې پروګرام	COMA C	عبدالله سعادت	د هغو ملګري وګروسره مرسته کوي چې د جکره ايزو پيښواله امله ورته مالي اوځاني زيان رسيدلی وي	د شهيد انوارمريت	۰۷۰۸۲۷۲۱۶۴ ۰۷۰۴۳۹۲۷۴۵
۱۳	د بشري قواو د انکشاف موسسه	HRDA	حاجي هدايت الله فيضي	د کرونا ناروغۍ په مقابل کې د بېړني روغتيايي اوحفظ الصحة اړوند د لاسونو مينځلو په برخه کې فعاليت کوي	د هواشناسي	۰۷۰۸۴۱۸۴۲۴
۱۴	ايس دي او	SDO	عبدالله روان	د صحت په برخه کې فعاليتونه ترسره کوي	د دولتي روغتون ترڅنګ	۰۷۰۰۹۳۶۰۷۳ ۰۷۴۹۲۲۶۱۹
۱۵	اکتيد	ACTED	همت الله	په مرکز او ولسواليو کې له خلکو سره د سرپنا او تعليم اړوند مرکي کوي	د مرکزي جامع ته څېرمه	۰۷۰۰۸۰۰۹۶۰
۱۶	د بليو داس	WDOSS	محمد عمر	د غريبو کورنيو سره د مرګدارۍ په برخه کې فعاليت کوي	د کرهڼې رياست	۰۷۰۶۱۹۱۸۲۲
۱۷	د افغان معيوني د لاسرسي موسسه	AOAD	کمال احمد	د مصنوعي اعضاو د جوړولو په برخه کې فعاليت کوي	د درسي کلي	۰۷۰۰۳۷۰۲۵۱
۱۸	د افغان ملت د جوړونې موسسه	ANBO	سردار ولي سرحدي	په ښوونځيو او مدرسو کې د چاپوې پروګرام تطبيق اود زده کوونکو د عامه سويه لوړول په برخه کې فعاليت کوي	د ولايت مقام جادي ته څېرمه	۰۷۰۰۹۳۹۳۰۰
۱۹	د پښتياڼي غذايي فصلي	ANRCC	روح الله پښتون	د موسمي مرستو په برخه کې فعاليتونه کوي	د دسيوري ادي ته څېرمه	۰۷۰۵۳۹۹۳۳۴
۲۰	افغان تعليمي موسسه	AEAO	دوست محمد	د غذايي او غير غذايي موادو د توزيع په برخه کې فعاليت کوي		۰۷۰۷۳۸۸۲۲۱
۲۱	افغان پرمختيايي موسسه	ADA	عبدالصبور	د کليوالي اقتصاد د پياوړتيا په برخه کې فعاليتونه کوي	د سري مياشت ته مخامخ	۰۷۰۵۳۲۸۶۹۲

۲۲	موسسه ماین پاک	MCPA	عصمت الله	په ولسوالیو کې د ماین پاکي اړوند د تخنیکي سروی په برخه کې فعالیت کوی	معارف ته څیرمه	۰۷۰۰۰۶۹۳۶۵
۲۳	موسسه انترساس	INTERS OS	محب الله (بارک)	په مرکزلات کې د صحت په برخه کې فعالیت کوی		۰۷۰۰۳۴۲۷۹۸
۲۴	اسلا	ISLA	عبد الوهاب	د محلی ادارتو د تقوی په برخه کې فعالیتونه کوی	ولایت مقام	۰۷۰۰۰۸۲۳۸۱
۲۵	دی آر سی	DRC	فرید الله	د نړیدلو کورنو د جوړولو په برخه کې فعالیت کوی	د زری شفاخانې عمومی جادی ته څیرمه	۰۷۰۷۲۰۶۴۱۵

د سکتورونو په تفکیک د موسساتو شمیر:

د سکتورونو په تفکیک د موسساتو شمیر په لاندې ډول دی.

د سکتور نوم	امنیت	حکومتوالی	کرهڼه او انکشاف د هات	ټولنیز خوندیتوب	پوهنه	روغتیا	زیربنا	اقتصادی وده
د موسساتو شمیر	0	0	3	12	2	5	0	1
ټولټال	۲۳							

د موسساتو مصرف شوی بودجه:

په تیر یو کال کې دغه پورته ذکر شویو موسساتو او انجورانو په مختلفو برخو کې خلگو ته د خدمتونو د وړاندې کولو په برخه کې ( ) میلیونه بودجه مصرف کړې ده چې ددغې بودجې د مصرف د لاری یې خلگو ته په مختلفو برخو کې خدمات رسولی دی لکه د کار او حرفی زمینه برابرول د لومړنیو روغتیا یې او خوراکي توکو توزیع کول اړمنو او زیانمنو شویو کورنیو ته، د زده کړې زمینه مساعده وول هلاکونو او نجونو، ځینې انکشافی پروژې تطبیق کول او داسې نور.

کاری فرصتونه اغیزمنتوب:

په دغه موسساتو او انجوانو کې تقریباً د دوه زره ۲۰۰۰ په شاوخوا کې کسانو ته د کار زمینه برابر شوی ده او د یادو موسساتو سره په مختلفو برخو کې په کار بوخت دی.

همدارنگه د یادو موسساتو د فعالیتونو څخه په تخمینی ډول د (۶۸۲۰۰۰) په شاوخوا کې کسانو په مستقیم او غیر مستقیم ډول په ۲۰۱۹ میلادی کال کې ګټه اخیستی او ددغو موسساتو د خدمتونو څخه خلګ اغیزمن شوی او ورڅخه یې ګټه اخیستی ده چې دغه اغیزمنتوب او ددوی د خدمتونو څخه د خلګو ګټه اخیستنه په مسقیم ډول د خلګو په ژوند باندې مثبت تاثیر کړی او د هغوی ژوند یې مثبت لور ته بولی او موسساتو دغه خدمتونه د خلګو د ژوند په تغیر او د ځان بسیانې په برخه کې تر یو حده مرسته کولای شی.

دغه موسسات او انجوانی هره یوه یې د خپل قرارداد او ترتیب شوی کاری پلان مطابق خپل فعالیتونه ترسره کوی او د اقتصاد ریاست ددوی له کړنو څخه نظارت کوی. چې په لاند ډول دیوشمیر موسساتو د فعالیت په اړه لنډه یاداوری شویده.

لومړی برخه :

هغه موسسات چې په دوهمه ربعه کې یې په زابل ولایت کې فعالیت شروع کړیده. په لاندی ډول دی.

په دوهمه ربعه کې HRDA، INTERSOS، KRO موسسات د اقتصاد وزارت په انلاین سیستم کې ثبت شوی چې د ټولنیز خوندیتوب روغتیا په برخه کې فعالیتونه ترسره کوی او دغه دوه سکتوری کې خلګو ته خدمات وړاندی کوی چې په لنډی د فعالیتونو څخه په لاندی ډول یادونه کیږی.

KRO-۱: نوموړی موسسې یوه اضطراری پروژۀ درلوده چې په زابل ولایت کې یې ددوهمی ربعی په جریان کې په مرکز قلات کې د هغه پنځه زره ۵۰۰۰ غریبو، بیوزله، فقیری کورنیو سروی دناحیو دوکیلانو، مدنی فعالانو په همکاری ترسره کړه چې دنړیوال ناوړین له کبله ورته مالی اوځانی زیانونه رسیدلی وو ورته کارتونه توزیع شوی چې وروسته د نوموړی موسسی دغه لاندی ذکر شوی مواد په یادو پنځه زره کورنیو وویشل شول.

چې په مرسته شویو موادو کې دغه خوراکی توکی شامل وو ۱-۳ پارسله اوږه ۲۰-۳ ډبی ۵ لیتره غوړی ۳-۱۰ کیلو دال ۴-۲ کیلو مالګه اوداسی نور .

INTERSOS-۲: نوموړی موسسه ددوهمی ربعی په جریان کې په زابل ولایت کې دصحت دسکتور اړوند نوی فعالیتونه ترسره کوی چې تردامها له یې په زابل ولایت کې دخپلی پروژی دتطبيق لپاره دهغه کسانو لپاره ۲۴ بستونه اعلان ته سپارلی دی چې ددوی پر شرایطو برابر وو.

۳-HRDA: نوموړی موسسه د UNHCR په مالي ملاتړ دوه پروژې په زابل ولایت کې په ۱۳۹۹ کال کې عملی کوی اوله د لاس مینځولو (دواش پروژه) پروژه ده چی د کرونا ناروغی سره د مبارزی برخی ته ځانگړی شوی ده او په دغه برخه کی فعالیت کوی دا پروژه د مرکز په دری هغونقطو کی چی هلته گڼه گونه زیاته وی (دموتروتم ځایونوکی) یوه یوه ټانکی نصبوی چی داهره ټانکی ددوه کسانوله خوا څخه دورځی په جریان کی کنترولیری اوپه نوموړی پروژه کی ۶ کسانوته دکارزمینه هم برابرشویده

دوهمه پروژه (PSN) چی دځانگړو اړتیا لرونکو کسانو سره په مختلفو برخو کی مرسته کوی لکه دخیاطی دماشین، د کالو مینځلو ماشین، لاسی کراچی، پرچون، نجاری سامان، اوداسی نورو یو شمیر برخو کی کومک کوی چی تر دامهاله یی د ۹۰ کورنیوسروی دموثلف هیئت په حضور کی ترسره کړیده چی له دی جملی څخه یی ۲۳ کورنیوته پورته ذکر شوی توکی توزیع کړی اود پاتی کورنیو اسناد تر پروسیس لاندی دی چی د ۲۰۲۰ کال لپاره په زابل ولایت کی د ۶۰۰ کورنیو سره د مرستی پلان لری.

۴-ACTED: دغه موسسی په ۱۳۹۹ کال کې په زابل ولایت کی د کرونا ناروغی سره د مبارزی په برخه کې د اقتصاد ریاست سره په همغږی څلور زره ۴۰۰۰ ماسکونه د ځینو سکتوری ریاستونو سره مرسته کړی دغه ماسکونه درسینو په حضور کی هغه سکتورونو ته توزیع شول چی له بیوزله او فقیرو کسانو سره سر اوکارلری لکه دپښو پروړاندی دچمتوالی ریاست، د قلات ښاروالی، دمهاجرینو آمریت، دعامی روغتیا او د اقتصاد ریاستونو ته چی د اقتصاد ریاست سره مرسته شوی ماسکونه د دوه فابریکو کارکوونکو ته توزیع شوی.

دوهمه برخه !

په دی برخه کی دهغه موسساتود فعالیتونو څخه یادونه شویده د کال د شروع څخه یی فعالیتونه شروع کړی.

HAPA: نوموړی موسسه له څه وخت راهیسی په زابل ولایت کی دکډوالو اوبی ځایه شویو غریبو کورنیوسره په مختلو برخو کی لکه د بیړنیو واقعاتو په وخت کې د متاثره شویو کورنیو سروی ماتورینگ او د غیرغذایی موادو توزیع، دبیرته راستنیدونکو کډوالو کورنیو سروی، ثبت اوراجستر، او دطبیعی افاتو څخه دمتاثر شویو کورنیوسروی اودغذایی موادو په مقابل کی دنددی پیسو دتوزیع په برخه کی فعالیت کوی چی تر دامهاله دنوموړی موسسی دمسئولینو په وینا د ۱۳۷۱ غریبو اوبیوزلو کسانو سره د UNICEF موسسی په مرسته دغیرخوراکی توکو کومک کړی ده او د ۱۵۳۹ کسانوسره یی WFP موسسی لخوا دخوراکی توکو په برخه کی مرسته کړیده اوله ۶۵ غریبو کورنیوسره د WFP موسسی لخوا دنددی کومک شویده البته په ۲۰۱۹ کال کی په ۲۰۲۰ کال کی ۵۵۸ کورنیوسره د WFP موسسی لخوا دخوراکی توکو کومک شویده اود ۳۴۸ کورنیوسره د UNICEF موسسی لخوا دغیرخوراکی توکو مرسته شویده.

HRDA: نوموړی موسسه هم یوه داخلی انجوده چی له څه مودی راهیسی په زابل ولایت کی دځانگړو اړتیا لرونکو کسانو سره په مختلفو برخو کی لکه دخیاطی، دکالو مینځلو، چرگانو، لاسی کراچی، دکارتونو اوالماری اوداسی یوشمیر نورو برخو کی فعالیتونه ترسره

کوی چی تردامهاله یی دنوموړی موسسی دمستول په وینا په زابل ولایت کی په ۲۰۱۹ کال کی ۳۵۰ کورنیوسره کومک شویده اود ۲۰۰ کورنیوسروی یی اوس ترجریان لاندی ده چی ددی کیسونو (Cases) ارزښت له ۵۰۰۰ څخه بیا تر ۲۵۰۰۰ افغانیوپوری رسیږی. **NHLP**: دغه برنامه چی دکرهڼی وزارت په همکاری دافغانستان په یو شمیر ولایتونو کی په دوه برخو کی فعالیت کوی چی یوه یی د مالدارۍ بله یی د اوباغدارۍ برخه ده چی داهر یوه یی په مختلفو برخوکی لکه کشمش خانو جوړول، چک ډیمونه اومختلف ډمیو وباغونه جوړول لکه دانارودباغ جوړونه، دبادامو دباغونو جوړول، دانگوردباغونو جوړول، دپستی دباغونو جوړول اوداسی یوشمیرنورو برخو کی فعالیت کوی چی تردامهاله یی دنوموړی برنامی دمستولینو په وینا په زابل ولایت کی ۷۵۴ جریبه باغونه نهه (۹)دانی کشمش خانی او ۵۱۰ جریبه قوریه جات جوړکړیدی او ۱۵۰ بابه یی دهقانانوته زینی ددواپاشی اوشاخبری لپاره توزیع کړیدی اودمالدارۍ په برخه کی ۷۵۰ کسانوته دمختلفو امراضو په برخه کی لکه دواکسین په برخه کی دساری ناروغیوپه برخه کی دامراضو دکنترول په برخه کی مختلف تیرینینگونه ورکول شویده همدارنگه په دی کی مختلف صحی کیتونه ورکول اودکنجوړی دجوړولوطریقۍ هم ورته ښودل شویده دغوجلودترمیم په برخه همکاری ورسره شویده دشیدودمارکیتینگ په برخه کی همکاری ورسره شویده اوله هغوبښخوسره چی شیدی خرڅوی ۵۰ دانی غړکی ورکول شویده اوهمدارنگه تراوسه دزابل ولایت په ټولو ولسوالیوکی ۸۵۰۰۰ پسونوته برسلیوزواکسین ورکول شویده او ۱۵۰۰۰ پسونوته PPR واکسین ورکول شویدي .

SDO: نوموړی موسسه په مختلفو برخوکی لکه دواش په برخه کی، انکشافی برخه کی په قلات مرکز اوشهرصفاولسولیوکی فعالیتونه ترسره کوی دنوموړی موسسی دمستولینو په وینا په زابل ولایت قلات مرکز کی ۱۸۴ شورراگانی او شهرصفاولسوالی ۱۱۳ شورراگانی په مختلفو برخو کی فعالیتونه ترسره کوی چی له دی جملی څخه د ۲۰ شوراگانو کارونه په مرکز او د ۱۰ شوراگانو کارونه یی هم په شهرصفاولسوالی کی پاتی دی دنورو ټولو شوراگانو کارونه اوس فعلا دجریان په حالت کی دی اونوموړی برنامه یوه دواش په نامه پروژه هم په ۲۰۱۹ کال کی درلو ده چی په شاه جوی اوقلات مرکز کی په تعداد ۴۵ دانی ۱۱ انچ برمی وهلی دی چی له دی جملی څخه ۲۲ په مرکز او ۲۳ دانی هم په شاجوی ولسوالی کی ددوی په ویناچی ۸ دانی مونوری په شاه جوی ولسوالی کی جوړی کړیده او ۱۲۰۰ دانی مو صحی کیتان ورته توزیع کړیدی .

ARCS: نوموړی برنامه چی دسره صلیب په همکاری فعالیتونه ترسره کوی دمستولینو په وینایی په دوه عمده برخو کی فعالیتونه ترسره کوی اول شدیده سوختگی دوهم دزړه دسوری په برخه کی نوموړی موسسه دولایت په سطحه څلورکلینیکونه لری چی عبارت دی د خاک افغان ولسوالی کلینیک ،شاه جوی ولسوالی کلینیک ، میزانی ولسوالی کلینیک ،اونوخیزکلینیک چی دورځی په جریان کی له ۷۰-۸۰ مریضان گوری او یوهم په قلات مرکز کی چی داهم دورځی په جریان کی له ۸۰-۹۰ مریضان گوری اویوبل تیم لري چی هغه په میاشت کی ۲۰ ورځی په ساحه کی اولس ورځی په کلینیک کوی وی یعنی په هغو ساحو کی چی هلته کلینیک ته لاسرسی نه لری ددوی په وینا دزابل ولایت په مختلو ولسوالیوکی یی دسوی تغذی موادتوزیع کړیدی لکه په شاه جوی ،شهرصفا ، اوسیوری ولسوالی اوداسی نورو

MCPA: دغه موسسه دماښ پکای په برخه کې په زابل ولایت کی فعالیت کوی دنوموړی موسسی دمستولینو په وینا د ۲۰۱۹ کال له شروع څخه بیا تر ۳۱/۵/۲۰۲۰ نیټی پوری ۸۸۶۳۲۶۹ مترمربع ساحه له ماینونو او ناچاودتوکو څخه پاکه کړیده او ۵۴۷۳۵۰۴ مترمربع ساحه پاتی ده چی له ماینونو څخه پاکیدوته اشد ضرورت لری دنوموړی موسسی کاری تیم دکار په جریان کی په لاندی تعداد ناچاودتوکی خنثی کړیدی ۱۸ حلقی دوسایلو ضد ماینونه ، ۲۴ حلقی ضد پرسونل ماینونه ، یو حلقه ناچاودتوکی نوموړی موسسه ۲۶ کاری تیمونه او ۸ تیمونه دماشینری لری چی په مختلفو ساحوکی فعالیتونه ترسره کوی نوموړی موسسه

۲۰۱۹ کال له شروع څخه بیا تر ۳۱/۵/۲۰۲۰ نېټې پورې دمختلفو لاملونو له امله ۵ میاشتې کارونه دریدلي وو لکه د کرونا ناروغۍ، د پښتو، اوولایتی چالشونو له امله اوداسی نور .

COMAC: دغه موسسه د افغانستان په یو شمیر ولایتونو کې په مختلفو برخو کې فعالیت کوي دنوموړې موسسې دمسئولينو په وینا چې په زابل ولایت کې یې لاندې فعالیتونه ترسره کړيدي ۲۹۵ نوی پېښي ثبت کړيدي، ۳۴۳ کورنیوسره ۵۱۷ کیتونه اولیه مرسته کړيده، ۶۰ کورنیوسره یې اوردمهاله مرسته کړيده، ۲۰ کورنیوسره طبی مرسته شويده ۳ کورنیوسره روانی مرسته شويده یعنې بل کلینیک ته مو تبدیل کړيدي، دولت ۹۲ کسانو ته یې دظرفیت سازی ترپنښگونه، ۲۵ نورو کسانوته یې د حیواناتو دناروغیو په هکله ترپنښگونه ورکړيدي .

SDO: دغه انجو دصحت په برخه کې فعالیت کوي او دولايت په سطحه یې په ۳۱ کلینیکونو کې خوراکي توکي توزیع کړي او څلور پروژې لري

۱- دملاریا پروژه: داپروژه هغه کلینیکونوته دملاریا دواورکوي چې لابراتوارولري او ۳۳ نورو کلینیکونوته یو قسم دملاریا دواورکوي
۲- گوی پروژه: داپروژه دولايت په سطحه ۲۲ کلینیکونو کې واکساتوران لري په هغه مربوطه کلینیک کې خلگو ته واکسین ورکوي
۳- دوهمه دگوي پروژه: داپروژه په هغه ساحو کې علمي کيږي چې کلینیکونوته لاسرسی نه وي (سپنی ساحې) سپارټیمونه ورځي اولهته واکسین ورکوي .

۴- دملاریا پروژه: چې په دی پروژه کې دزابل ولایت په یو شمیر ولسوالیو کې لکه شملزی، اطغر، شینکی، او قلات مرکز کې هغه زنانو ووته پشه خانې توزیع کوي چې حمل ولري چې تر دامهاله یې دنوموړې موسسې دمسئولينو په وینا ۱۱۰۰۰ پشه خانې توزیع کړيدي .

ACTED: دغې موسسې دداخلی بی ځایه شویو اومهاجرینو دحالت دمعلوماتو لپاره دوه ځلې په زابل ولایت کې دSample سرویگانو په برخه کې فعالیت کړيده چې یو ځل یې د OHW اودوهم ځل یې په خپله ACTED موسسې دزابل ولایت په یو شمیر ولسوالیو کې سروگاني ترسره کړيدي .

WDOSS: داچې نوموړې موسسې د زابل ولایت په څلورو ولسوالیو کې دمرغداری په برخه کې قلات مرکز، شهرصفا، شاه جوی، اوشینکی ولسوالیو کې په فعالیت شروع کړيده دنوموړې موسسې دمسئولينو په وینا چې دهرې ولسوالی سهمیه ۲۵۰ کورنۍ ده لومړۍ ۱۰۰۰ غریبو اوبیوزلي کورنیو سروی کيږي اوروسته له هغه څخه هری کورنۍ ته ۳۰ دانې چرگان سره له نقشی ورکول کيږي اودنوموړې ادارې دتیم خوا څخه په میاشت کې څو ځلې نظارت ترسره کيږي .

AOAD: نوموړې موسسې اوس په زابل ولایت کې په فعالیت شروع کړيده او دمیوېو کسانو دفریقي جوړښت په برخه کې کار کوي دمسئولينو په وینا چې تر دامهاله ۵۰۰ کسانو سره دفریقي بیارغونی په برخه کې همکاري شويده ۱۵۰ کسانوته یې حرکي وسایل لکه لکړې اوداسی نوروبرخو کې کومک کړيدي ده ۱۳۰ کسانو ته دصحت عامې پرسونل ته دمعلومات اوفریقي بیارغونی په برخه کې ترپنښگونه ورکړل شويده ۱۰۰ کسانوته یې د کرونا سره دمبارزی اومخنیو په اړه عامه پوهاوی ورکړيده دمعلومات اړوند پېښو په اړه دقلات مرکز اړوند سیموته سیار سفرونه کړيدي .

ANBO: دغه موسسه د زابل په ولایت کې د کوچنیانو د پوهې او د ښوونځیو او مدرسو د زده کوونو تعلیمي ظرفیت لوړونی په برخه کې فعالیت کوي، نوموړې موسسې په زابل ولایت کې د ښوونځیو اومدرسو زده کوونکو دظرفیت لوړونی په برخه تردی مهاله دغه لاندې فعالیتونه ترسره کړيدي .

۱- زر ۱۰۰۰ کسانوته دانگلوسی اوکمپیوټر دزده کړی زمینه برابرول .

۲- اووه سوه ۷۰۰ کسانوته ددینی زدکړه زمینه برابرول ،

۳- ۱۲۰ کسانو ته له کمپیوټر زده کړی د فراغت زمینه برابرول .

۴- ۲۵ دانی سمنارونه دعامه پو هاوی په برخه په لاره اچول .

۵- دیو باب مجهز کتابتون جوړول .

۶- دکرونا ناروغی په جریان کی ددری راډیو گانی له لاری دانلاین زده کړی پروگرام مخته وړل .

۷- په لومړی ځل په زابل ولایت کی په دری ژبه ددری زبانو لپاره په خپله مورنی ژبه دوه صنفو جوړول .

ANCC: دافغانستان دبیادانولو ملی موسسی د ۴۰۳۰ غریبو اوبیوزلو کورنیو سره یی د زابل ولایت په شاه جوی ،ارغنداب ،شملزی ،شینکی ،نوبهار کی دلاندی خوراکی توکو په برخه کی مرسته کړی او دغه لاندی توکی یی هری کورنی ته توزیع کړی دی لکه ۳پارسله اوږه ،۳بی غوړی ۵لیتره ،۲کیلومالگه ،۱۴کیلودال اوداسی نو چی دهری ولسوالی سهمیه په لاندی ډول ده

AEAO: افغان تعلیمی موسسی په زابل ولایت کی د ۳۵۰ غریبو اوبیوزلو کورنیو د سروی د ترسره کولو وروسته د خوراکی او

غیرخوراکی توکو مرسته کړی ده چی په توکو کې ۲۵کیلو اوږه ،۵ لیتره غوړی ،۳ دانی طوسان ،یومن بوره ،یو من لوبیا اوداسی نور

ADA: دغه موسسه په زابل ولایت کی دښځو سره دافتصادی پیاوړتیا په برخه فعالیت کوی چی دافعالیت دقلات مرکز اړوند په

۹۵کلیو کی ترسره کیری ددی پروژی په پلی کیدو سره به په زابل ولایت کی ښځی په دی وتوانیری چی په څه ډول دوی وکولای شی

چی له بانکونو څخه راکړه ورکړه او قرضه ترلاسه کړی اود خپل ژوند ورځنی چاری مخته یوسی اوداسی نور .

UNHCR: د ملگرو ملتونو د مهاجرینو نړیواله ده دغه موسسه یو ډونر ده اوپه دوه برخو کی سرویگانی ترسره کوی چی یوه دجگړه

خپلو په برخه کی چی ورسره دغیرغذایی موادو په برخه کی مرسته کیری اوبله یی هم دطبعی افاتو په برخه کی سرویگانی ترسریږی

چی په عین حال کی له دواړو سره کومک کوی اوعده فعالیتونه یی په لاندی ډول دی .دخیمو په برخه کی ،دخوندیتوب په برخه کی

د،۲۰۰ کورنیوسره د سولر په برخه کی ۳۵۰ کورنیوسره دمختلفو کیسونو په برخه کی دکروناسره دمبارزی په برخه کی په قلات مرکزی

په دری ځایونو کی دپانکی نصبول له معارف سره د۳۷صنفی خیمو مرسته کول ،په قلات مرکز اوشهر صفا ولسوالیو کی عامه پوهاوی

پروگرامونه ،اود ۶۰۰ نورو کورنیوسره په زابل ولایت کی په مختلفو برخو کی مرسته کوی البته په ۲۰۲۰ کال کی چی اوس جریان لری

په نوموړی کال کی ۹۰ کورنی سروی شوی او ۲۰ کورنیوته مواد توزیع شوی دی اوپاتی یی جریان لری

:WFP

WHO: داچی نوموړی یو نړیوال صحی سازمان دی اود زابل ولایت په ټولو ولسوالیو کی د صحت په برخه کی پروگرامونه مخته وړی

اونوموړی سازمان په اړوندولایت کی ساحوی دفترونه نه لری نوموړی سازمان یوازی دخپلو فعالیتونو څخه دنظارت په برخه کی ،

دواکسین په برخه کی او عاجلو واقعاتو په برخه کی عمده فعالیتونه ترسره کوی .

UNICEF: نوموړی موسسه دمعارف په همغږۍ دچټکو اومحلی زده کړو په برخه کې فعالیت کوي دمسئولينو په وينا يې چې ترډامهاله يې دزابل ولايت دټولو ښونځيو دشاگردانو احصايه راتپوله کړېده او وروسته موورته قرطاسيه، کتابونه ،قلمونه ،خيمې ويشلې دي اوزياتره مووالسواليوته هم انتقال کړېده دقرطاسي دانتقال لپاره مومالي لگښت هم ورکړېده ټول ۲۷۰ ټو لگي مو رسمي مکاتبوته تسليم کړېدي .

پنځم څپرکي

د افغانستان د سولې او پرمختيا ملي چوکاټ او د ملي لومړيتوبونو پروگرامونه

(ANPDF/ NPPs)

۱. د خصوصي سکتور د پراختيا پروگرام

د خصوصي سکتور د پرمختيا پروگرام د هيواد د اقتصادي پياوړتيا لپاره د يو مناسب چاپيريال ايجادول دي، د صلحي او امن راوستل، د پانگي اچونې لپاره د يو مناسب سوکاله چاپيريال رامنځ ته کول، د اعتماد وړ بنسټونه رامنځته کول دا ټول کولای شي چې هغه شخصي پانگي چې په خليج او نورو هيوادونو کې وجود لري را جلب کړي، دولت حکومتی بېروکراسي راکمه کړي، د ملکيت حقوق واضح يي کړي، د صادراتو پروسه يي اسانه کړي، برق ته د لاس رسې موقع يي مساعده کړي، ترانسپورت سهولتونه رامنځ ته کړي. اوس د سوداگرو ژوند تر ډیره بريده خوندي ده، بغير د نظامي توکو د وارداتو څخه په اوسني وخت کې د افغانستان واردات لس برابره د صادراتو دي، په وارداتو او صادراتو کې دغه ناپيداري يو تعداد زيات محصولات په داخل د هيواد کې يا بهر د هيواد چې پانگي اچونې ته يوه ډيره ښه فضا رامنځته کوي، په هيواد واړه او لوی سوداگر په ډيرو سوداگريو باندې بوخت دي چې د بي شميره دندو موقع مساعدوي، د کوچنيو او متوسطو سوداگريو لپاره پالیسي دداخلی تضاد پرېنا د وارداتو د زياتوالی تغير په هغو ساحو کې چې افغانستان هلته نسبي گټې وي تمرکز لري، د بېروکراسي له امله د ستونزو کمول کېدی شي په ډيرو مواردو کې، دولت د پانگې اچونې هڅولو او د کارونو د رامينځته کولو لپاره د تمويل فنډ ته اړتيا ونلري، او په ډيرو مواردو کې دولت کولای شي د نظارتی صلاحیتونو او قانون څخه په استفادې او د پانگوالو هڅونه پانگي اچونې ته او ناامنيو او خطراتو کمول کولای شي چې په هيواد کې د پانگي اچونې لپاره موقع مساعده کړي. په ځينو حالاتو کې، افغانستان د پانگې اچونې د ښه کولو لپاره قوانين کارولي دي کوم چې واقعا گټور تمام شوي او په تنظيماتي قواعدو کې بدلونونه د پانگې اچونې په برخه کې د ليرد او خوځښت سبب گرځيدلی او د خدمتونو وړاندې کولو کې ښه والی رامنځ ته شوی. د مثال په توگه د مخابراتو په خصوصي سکتور کې اصلاحات لکه د مخابراتي جواز ورکولو سيس ټم بيا کتنه، په هيواد کې د مخابراتي تکنالوژي سکتور چټکتيا دوده سبب شوی.

د حکومت د څارنې په بهيرونه کې معمولا هغه قواعد او مقررات شامل دي کوم چې منل کېږي مگر د دې قواعدو پلي کول په مختلف پړاوونو کې شامل دي، حکومت ژمن دی چې د سوداگرۍ په بهير کې اصلاحات راوستلو او اداري مسلو ساده کول او په مهمو وزارتونو کې د آسانتياوو په گډون د خدمتونو چټو کولو او د خدمتونو چټکولو آسانتياوې، د بيلابيلو خدمتونو سره چې په يو ځای کې چټو شوي دي، د نظرو اصلاحاتو پلي کولو له لارې د سوداگرۍ پروسې آسانول او په اليکټرونکي حکومتدارۍ سره به بهتروالی پيداکړي. د دولت د څارنې په مقرراتو او قوانينو کې اصلاحاتو راوس تل د بيزولو لپاره د پانگوني فرصتونه چټو کوي، دولت په لويو او کوچنيو ښارونو کې د بي وزله ښاري خلکو لپاره موقع مساعدوي چې دخپل ملکيت سند ترلاسه کړي او په خپلو ملکيتونو کې کوچنی او يالويي پانگوني وکړي، په راتلونکې کې، د گرځنده تليفونونو له لارې د اليکټرونیکي اسانتياوو پراختيا او د بي وزله او غريبانو لپاره برقي تاديات او لرې پرته سيمې چې د هيواد مالي سيس ټم ته لاسرسي نلري د پيسو د راټيټولو او د پيسو ليرد لگښت کمولو سره دهغوی لپاره د هيواد مالي سيس ټم ته د لاسرسي موقع چټو کوي چې د خصوصي سکتور په واسطه د دندو رامنځته کولو موخې عبارت دي له:

- د اغیزمنو او رقابتي بازارونو جوړول
  - د کوچنیو او لویو سوداګریو ملاتړ کول په ځنګړۍ توګه د دافغانۍ توکو د صادره کوونکو شرکتونو
  - د داخلی او بهرنی پانګوالو تشویق کول
  - د خصوصي سکتور د پیاوړتیا لپاره د پانګوالو او سوداګرو لپاره یو مناسب چاپیریال رامنځ ته کول
- هر ډول بریالی پرمختیا د یو باثباته مالي سکتور ته اړتیا لري حکومت د مالي سکتور د سمون لپاره دوه اړخیز ستراتیژي لري؛ اول: د خلکو باور لاسه راوړل، د تشبثونو له لرې کولو سره د مالي سکتور پیاوړتیا، او د بانکونو تنظیم کولو لپاره د اعتبار وړ سیستم چټکول. داډول کړنو د بانکدارۍ په پراختیا کې مرسته کوي او د تشویق له لارې به په دې سکتور دنوښتونو موقع مساعده شي.
- زموږ تمرکز د ثبات او دوام په تلپاتې ساتلو کې دی او خدماتو ته د لاسرسی اسانتیا او د تنظیم کونکي کاري چوکاټ لوړولو له لارې او د مالي سکتور لپاره ثبات راوستلو نظارت ده. د خطرونو پر بنسټ د پلټنې موډلونو کارول؛ د حکومتي بانکونو د خطرونو نظارت کولو لپاره د واحدنو جوړول؛ د تکراري مواردو د لرې کولو لپاره قواعد او مقررات باندې بیا کتنه او اغیزمنتیا او موثریت په اړه ډاډ تر لاسه کول؛ تر ۲۰۱۷ کال پورې د افغانستان بانک په اړه بشپړه بیا کتنه؛ خصوصي شرکتونو ته د پور ورکولو لپاره د خصوصي بانکونو ته هڅ ونه؛ بانکي خدماتو ته د ښاریانو لاس رسي د ۲۰۱۷ زیږدیز کال تر پای پورې.

۲. د ولسي تړون پروګرام

دولسي تړون پروګرام دوزارتونو ترمینځ یو نوی دولتي پروګرام ده چی تر راتلونکو لسو کلونو لپاره به دافغانستان ولس ته په اساس توګه خدمتونه وړاندې کوي، دغه پروګرام د ملي پیوستون د پروګرام څوارلس کلنې تجربې په نظر کی نیولی سره او دټولو نورو پروګرامونو ځای ناس تی ټاکل شوی ده

دغه پروګرام دلسو کلونو لپاره (۲۰۱۶ تر ۲۰۲۶) په کلیو او ښارونو کی دمعیاری خدمتونو د وړاندې کولو لپاره طرحه شوی؛ دیادونی وړ ده چی دافغانستان حکومت او نړیوال بانک ددی پروګرام بسپنه ورکوونکی دی چی په دریو مرحلو کی به پلی کیږی. اوله مرحله د اکتوبر ۲۰۱۶ څخه شروع تر ۲۰۲۰ پوری به ۳۴ د ولایتو د ۱۱۷ ولسوالیو په ۱۲۰۰۰ کلیو کی به پلی کیږی، دوهمه مرحله د ۲۰۲۱ تر ۲۰۲۳ دوام ولری چی تر ۱۲۰۰۰ کلیو زیات به تر پوښښ لاندی راوولی، او په دریمه مرحله تر ۲۰۲۶ پوری دوام ولری چی اولی او دوهمی مرحلی په ګډون به ۳۶۰۰۰ کلی دهیواد په سطحه تر پوښښه لاندی ونیسی.

دولسي تړون دپروګرام اصلی موخه او اهداف عبارت دی له:

- د کلیو، او ښارونو تر مینځ د یووالي په رامنځته کولو کې مرسته
- دحکومت او خلکو په مینځ کی داریکو غښ تلی کیدل.
- د فقر کمولو لپاره اساسي خدماتو چټو کول
- دکلی پرمختیایی شورا درهبری لاندی دپرمختیایی کارونو ترسره کول

■ په پرمختیایی کارونو کې د کلی دخلکو د گډون څخه ډاډ ترلاسه کول په ځانگړې توگه د متضرره قشرونو څخه.

د ولسي تړون د اقرا برنامي انکشافی پروژي:

د ولسي تړون ملي پروگرام لخوا تر اوسه د زابل ولایت د مرکز قلات په گډون په نهه ولسوالیو کې ۷۱ پروژې د (۳۵۰۸۴۳۰۰۰) میلیونه افغانیو په ارزښت انکشافی پروژې چې په هغو کښی ۶۱ ښوونځي او ۱۰ تشنابونه شامل چي ځینی یی تکمیل شوی او یا هم اوس تر کار لاندی دی.

کارموندنه:

د ولسي تړون د اقرا برنامی د تطبیق کیدونکو پروژو په جریان کې د ۱۵۰۰ تنو په شاوخوا کې خلگو ته د کار زمینه برابره وشي ده.

د ولسي تړون ملي پروگرام په زابل ولایت کی اوس مهال په (۹) ولسوالیو کی فعالیت کوی.

گڼه	ولایت	ولسوالی	د پروژو شمیر	شوراگانو شمیر
۱	زابل	مرکز قلات		۱۸۷
۲	زابل	شاه جوی	۲۹	۰
۳	زابل	شهر صفا	۹	۱۲۹
۴	زابل	شینکي	۹	۰
۵	زابل	نوبهار	۱	۰
۶	زابل	اتغر	۴	۰
۷	زابل	شملازی	۸	۰
۸	زابل	میزانه	۳	۰
۹	زابل	ارغنداب	۸	۰
۱۰	زابل	دایچوپان		۰
۱۱	زابل	خاک افغان		۰
جمله			۷۱	۳۱۶

دولسی تړون پروگرام د شروع څخه تر اوسه فعالیتونه او لاسته راوړنی د زابل ولایت په سطحه

- د اړینا مطابق د اداري او تخنیکي پرسونل اس تخدامول.
- دولسوالی په سطحه د کارکوونکو استخدام
- دفترونه په انترنیت سمبالول
- دولسی تړون پروگرام د کارکوونکو د اجتماعی کارکوونکو روزل

- دولسي تړون پروگرام د انجيرانو لپاره رو نريز ورکشاپونه دايږول
- د انکشافی شورگانو ترمنيځ رامنځته کول
- دانکشافی شورگانو لپاره دپلان چټو کول
- دعامه پوهاوی لپاره مو دانشکافي شورا کارکوونکو لپاره ورکشاپونه دايږيدل
- د انکشافی پروژو لپاره د ډيزاين چاری تمکيليدل کړی
- په ولسواليو کی دپروژو چاری عملاً جريان لری

۳. د اغيزمنی حکومت والی پروگرام

په افغانستان کې ناامنی او بې ثباتي په غیر متمرکز ډول د پراختیا پروسې سره تړاو لري. په دی اړه دنظام مشروعیت او په خپله دحکومت اغیزمنتیا یوه مهمه موخه ده. مشروع او با ثباته حکومت لرلو ته پاملرنه، د سولې خبرو د پرمختګ اهمیت، د سیاسي موافقې پیاوړتیا او په هیواد کې د با ثباته امنیت تضمین، دمالکیت په حقوقو کی وضاحت، په ځانګړې توګه د ځمکې مالکیت، چې ډیرو افغانانو اوسیدونکو لپاره دلویو فزیکي شتمنیو څخه دی چی د ځانګړې ارزښت څخه شمیرل کیږی. داراضی خپلواکه اداره د داډول ننگونو سره دمخامخ کیدو په اړوند د دځمکو دنومولو یا تشخیص کولو په پروگرام باندی کار کوی. د موجوده لاسته راوړنو ساتنه دخدمتونو دوړاندی کولو په برخه کی دبیلګي په توګه، دروغتیا او پوهنی په برخه کی په ځانګړې توګه د ښځینو لپاره، خلک اړتیا لري چې خوندي احساس وکړي، په خپلو ټاکل شویو خلکو باور وکړی او وکولای شی چی دخپلي کورنی دسمبالښت لپاره کافی عواید لاس ته راوړي.

الف-) دعامه سکتور اصلاح کول: دملی وحدت دحکومت په دوره کی دعامه سکتور په اصلاح کولو باندی کار دوام لری. په افغانستان کی دزیاتو پالیسیو دشتون په صورت کی قواعد او مقرراتو دنه تطبیق له وجی دستومانی احساس کیږی. دپالیس یو او مقرراتو د ښه تطبیق لپاره دولت تغیراتو راوستلو ته اړتیا لری ترڅو دښه نظارت زمینه برابره شی داجراتو دمدیریت سمون په راتلونکی دری کلونو کی هغه وزارتونو ته چی لوړترین عواید لری معرفی کیږی.

د ملکي خدمتونو سمون او عامه ادارې اصلاحات دعالی رتیه کارکوونکو دکاری کیفیت په موخه دتطبیق په حال کی ده تر څو یو ځوابوویونکی او با مسؤولیته اداره رامنځ ته شی . په افغانستان کی باید یو داسی عامه اداره رامنځته شی چی ددی هیواد پرمختیایی اړتیاوو ته ځواب ویونکی واوسی او په اقتصادی، سیاسی، اجتماعی او فرهنگی برخو کی نارینوو او ښځینوو دورورولی په فضا کی د گډون موقع مساعده شی. دی هدف ته درسیدو لپاره باید هغه په میراث پاتی اداری فساد او د دزورواکانو نفوذ چی په اداراتو کی دظرفیت د ټیټیدا سبب شوی غلبه پیدا شی. اصلاحات باید داداری ناوړه ریښی له مینله یوسی او زورواکو ته باید قناعت ورکړل دعامی او مسلکی اداری رامنځته کیدل ددی هیواد دټولو وګړو په ګټه ده. په هرصورت پورتنی هدف ته درسیدلو لپاره لاندی کړنی باید په نظر کی ونیول شی.

■ دنوی قوانینو او مقرراتو په تصویب سره دملکی خدمتونو اصلاح کول، دموجوده قوانینو او مقرراتو او دملکی خدماتو دقانون

په شمول بیا کتنه

■ دمسلكي كولو دپروسه رامینځته كول، ساتل او غښی تلی كول

■ د كړنو پربنسټ دمديريت د طریقی څخه استفاده كول

■ د حساب ور كولو او روڼتیا

■ د جسا زاتواو مكافاتو دلارښود ترتیبول.

☒

ب(-) د دولت دهیواد په کچه داداری فساد له مینځه وړلو ته ژمنتیا ده

دافغانستان اسلامي جمهوریت کاری پلان داداری فساد سره دمبارزی لپاره یو غښتلی پروگرام ده، داداری فساد سره دمبارزی لپاره دستری محکمی او لویی څا نروالی په سالمی رهبری دبښنی فرهنگ ته یی دپای ټکی ایښی او په فساد ککړ اشخاص به د قانون منگلو ته سپارل کیږی.

په حکومت باندی دخلکو دباور زیاتوالی لپاره حکومت کولای شی په مختلفو برخو کی خپلو خلکو ته خدمات وړاندی کړی او دخلکو ملاتړ لاس ته راوړی

داداری فساد سره دمبارزی دپلان مهمی نکتی په امنیتي، مدیریتي، اقتصادی او په حقوقی ادارو دی چی په لاندی ډول تری یادونه شوی:

دعامه تدراکاتو بیا جوړونه چی تقریبا. ۲۱ سلنه ټول لگښتونه تشکیلوی؛ دقانون دحاکمیت دعالی شورا رامنځته کول او اداری فساد سره مبارزه؛ داداری فساد سره دمبارزی دپلان چټکول چی دمالی وزارت ،

کانونو او پترولیم وزارت، دسوداگری او صنایعو وزارت؛ دمخابراتو او معلوماتی تکنالوژی وزارت او دترانسپورت وزارت څخه یی پیل کیږی؛ د عدلی او قضایی مرکز څخه دلویو اداری فسادونو دپلټنی، تعقیب په موخه ملاتړ کول؛ دهیواد په کچه دقاضیانو او څا نروالانو لپاره دازموینی او گډون دپروسی معرفی کول؛ دهیواد په ۲۲ ولایتونو کی دقاضیانو بدلول او دپیسو تادیاتو او د تدراکاتو دچارو لپاره دالیکترونیکی سیس تم څخه گټه پورته کول.

ج(-) دمحللی حکومتداری پیاوړی کول؛ کله چی دولت ضعیف اجرات کوی خلک دخپل ځان دساتنی لپاره په نورو طریقو لکه دهیواد سره خیانت، د مسلحو ملیشو او نورو ش بکو سره یوځای کیدلو مه مخ اړوی. حکومت دخلکو دساتنی او امنیت په موخه دامنیتی وضعیت ، حقوقی او اجتماعی خدماتو نظارت په ټولو ولایتونو او ولسوالیو کی دخپلو بانفوده ادارو نظارت په واسطه ترسره کړی، هغه پانگونې چې کولی شي په ټولو ولایتونو او ولسوالیو کې د حکومت مستقل تلپاتې ارزښت زیات کړي. د محلی حکومت له لاری د لگښتونو برخه زیاته کړی او دټاکنو ترسره کول لکه تر ۲۰۱۹ کال پوری دښاروالی انتخابات، ابه محلی حکومتداری پیاوړی کړی نو پدې برخه کې د محلی حکومتداری ملاتړ او پیاوړتیا لپاره د حکومت هڅې په لاندی نکتو کی په ډاگه کولای شو.

دملی سطحی څخه تر محلی سطحی پوری دحکومت په ټولو سطحو کی داپیکو دتقویت پیاوړتیا؛ ملاتړ ، دبودجی په جوړونه کی همغږی او اړتیاو، پلان جوړونه او دهغی پلی کول، دعوايدو دټولو او دخدمتونو دعرضه کولو لپاره دښاروالیو ظرفیت لوړول او په ولسوالیو کی دحکومت دحاکمیت ساحه پراخول او حضور.

د) دمخدره توکو سره مبارزه:

په افغانستان کې د مخدره توکو موضوع دامنیتي سکتورونو سره په درشل کې ددی هیواد پرمختیا کې ځای نیولی. د مخدره توکه غیر قانونو سوداګری د ترهګری د زیاتیدلو او د دولت د کمزورتیا سبب ګرځیدلی. د نشه یي توکو کاروونکو لخوا دوامداره غوښتنه او په عین حال کې، د ترانزیتي هیوادونو لخوا ناکافي اقدامات، د مخدره توکو دلیردل بشپړ مخنیوی، د مخدره موادو ضد ستراتیژي اغیزه یی محدوده کړی. د ۲۰۱۵ له څخه را په دیخوا حکومت د مخدره موادو سره د مبارزې په موخه د پلان د تطبیق په حال کې د. دا پلان به د پلي کونکو ادارو ترمنځ همغږي وکړي، پوهنه او روغتیا به رامنځته کړی. دې ته په پام سره چې دا بریالی اصلاحات اوږدمهاله تعهداتو ته اړتیا لري، په راتلونکې پنله کلونو کې دولت به د خپلو کروندګرو لپاره د بدیل معیشت د برابرولو لپاره خپلو هڅو ته دوام ورکړي، له بل پلوه، حکومت به د پیسو مینللو او مخدره موادو قاچاق په وړاندې د مبارزې قوانین پلي کړي.

۴. د عدلي سکتور د رغولو پروګرام

بېې له شکه، اقتصادي او سیاسي ثبات ډیر مهم دی مګر دا د ټولنیزو پانګونو د بیا جوړولو لپاره هم مهم دی افغانستان تان په تیرو ۱۲ کلونو کې له دوامداره کورنۍ جګړو سره مخ شوي په خو دا ټولنیزې او سیاسي ستونزې کومه ساده حل ش تون نلري مګر دا چوکاټ د ملت جوړونې درې اساسي عناصرو باندې تمرکز کوي

اول: ښاريان باید د هیواد په قضایي سیس تم پوره باور ولري او په دې باور وي چې د قانون حاکمیت د ټولنیزو شخړو حل کولو لپاره بېې طرفه عمل کوي.

دوم: دولت اوپه حکومت کې مسئولین باید په پراخه پیمانه په محلي سطحه د خدماتو په وړاندې کولو کې د دوی وړتیا مثبت انځور رامنځ ته کړي.

درېم: هیواد د س یمه ییزو تضادونو د له مینله وړلو لپاره او د ملي پیژندنې لپاره یو بل تفاهم او د خپلو بډایه (غنی) میراث داس تفادی احساس وکړی .

الف) زموږ خلک د قضایي سکتور اصلاح کول باید احساس کړ

چې دولت دقانون په بی پړیتوب او عدالت پلی کوي. افغانستان تان دولت باید دقانون دحاکمیت او دتطبیق څخه دډاډ لپاره چې دهغه په نه ش تون کې قراردادونه او دملیکت تضمین وجود ونلری او هېڅ ډول توپیر به د قانوني پروسې او عدالت له لارې حل نشي خپل سیس نمونه له سره جوړوی.

ستره محکمه و دفتر لوی څا نروالی در حال تهیه پلان های وسیع اصلاحات در آن ادارات هستند تا خدمات خویش را مسلکی نموده و امکان دسترسی به قانون را برای مردم فراهم سازد. دسترسی همه افغانها به سکتور عدلی و قضاام افغانستان تان سیس تم عدلی و قضاام و حاکمیت قانون به طور عادلانه را که توانام ارائه خدمات عدلی بیطرفانه را مطابق به قوانین بین المللی دارا باشد، ایجاد خواهد نمود.

ستره محکمه اودلوی څا نروالی دفتر داصلاحاتو لپاره په لویو پلانونو باندې کار کوی په دی پلان کې هغه ادارې دی چې خپل خدمتونه یی معیاری کړی او خلکو ته د قانون لاسرسی اسانتیاوی برابروی. د ټولو افغانان عدلي او قضایي سکتور ته لاس رسی چې د بین المللی قوانینو مطابق به ایجادیري. د قانون دغه سیس تم د عادلانه او بېې طرفه ټولنی د هر غړي په وړاندې د تبعیض پرته پلي کیږي. او دا ډول سیس تم به دخلکو په مابین کې دباور فضا رامنځ ته کړی.

د پورته موخو د پوره کولو لپاره، لاندې اقدامات ترسره کیږي

د افغان نارینه وو او ښځو لپاره عدالت ته د لاسرسی تضمین کول، د اساسي قانون او د بشر د حقوقو نړیوالو قوانینو د پلي کولو لپاره د شفاف او بې طرفه قانوني سیس تم رامنځته کول، په ټولو کچو کې د عدالت او د قانون پلي کونکو چارواکو مسلکي او مسلکي ظرفیت ته وده ورکول، په عدلی او قضایي ارگانونو او د قانون پلي کونکو ادارو کې د ښځینه کارکونکو شمیر زیاتوالی، د قضایه قوې او د قانون پلي کونکو ادارو ترمنځ همغږی، د سترې محکمې څخه دعراضی خپلواکۍ ادارې ته د صلاحیت او مسولیت انتقال، د عدلی او قضایي ارگانونو د جوړښت بیاکتنې له لارې اغیزمنتوب او حساب ورکونه، او د قضایي الیکټرونیکي مدیریتي سیس تم اجراکول، د بشري حقونو د ساتنې او د ښځو په وړاندې د تاوتریخوالی سره د مبارزې لپاره جدي تدابیر نیول.

ب) د افغان ملي هویت پیاوړتیا: افغانس تان اړتیا لري چې خپل ملي هویت بیرته جوړ کړي ترڅو د منفي خواوو اغیزو پ ښو سره مبارزه وکړي کوم چې په ټولنه کې د تلپاتې شخړو لامل کیږي. د خلکو او ولسونو یو ځای کوی سره یوځای د سولې یوه مهمه برخه ده، والیان، ښاروالان او نور مشران به وهڅول شي چې د تاریخی سرچینو او ش ته دودونو څخه په اس تفادی د پرمختګ لپاره دملی ه ویت په چوکاټ کی ورڅخه کار واخلي.

۵. د کرهڼي د پراختیا هر اړخیز پروګرام

افغانستان په یو داسی جغرافیوی موقیعت کی قرار لری کوم گاونډی هیوادونه نه یوازې د شخړو او شخړو له کبله متاثره شوي لیکن هغوی په تولید او دتوکو په خرڅلاو کی د ټیټ نرخ د یوی ښی سیالی درلودونکی دی. دیو سیال اقتصاد درامنځته کیدلو لپاره، افغانستان اړتیا لري چی سیمه ایز تغیرات رامنځته، حکومتداري بهتر کول، تولیدونکي سکیتورونه په داسې طریقه بدل کړي چې په کې اصلاحات او پانګه اچونه د اقتصادي ودې لپاره فرصت برابروي. په بازارونو کې د کورني محصولاتو بدیل مخه نیولو لپاره دولت باید پالیسی او ملاتړیز پ پروګرامونه، په ځانګړې توګه د کرهڼیزو او پروسس شوو محصولاتو تولید دکار لاندی ونیسی او دنړیوال تجارتی سازمان مخه ونیسی چې له قواعدو سره سم عمل وکړي او د وارد شویو توکو د ټیټ لګښت له امله د مارکیټونو کورني سرچینو کارولو ته زمینه سازی وکړی.

ستری اقتصادي شورا په ترتیب سره د پانګې اچونې او ټولنیزو خدمتونو سکتورونو کې د پانګې اچونې د برخې ترمنځ توپیر په ترتیب سره 71٪ او 21٪ ته تایید کړ، پدې معنا چې په بودیجه کې ډیری پرمختیایی فنډونه به هغه سکتورونو ته ځانګړي شي چې ورسره به د تولید او اقتصادي ودې زیاتوالی ومومي. د خدماتو په سکتور کې به پانګونه کمه نشي مګر د ځینو وختونو لپاره یا په موجوده کچه نږدې بودیجه برخه به خوندي وي، زموږ اقتصاد لنډ مهالو ستراتیژیو ته اړتیا لري کوم چې د "پل" په څیر کار کوي او ډیری کارې فرصت ونه رامینځته کوي. په اوږدمهال کې، افغانستان د پانګونې زیربناوو په جوړولو کې د ټولنیزو کاري سکتورونه په خپلو اړیکو کې تمرکز کوي او د مهارت لرونکي کاري ځواک چې د ارزښت چینل چلوي، په افغانس تان کې د اقتصادي ودې د لاس ته راوړنې په اسانۍ سره نشي کولی د لوړ احتمالي سکتورونو لپاره بسپنی تخصیص کړي.

د افغانستان اقتصادي ودې امکانات نه یوازې د بې ثباتي او نا امنۍ له امله محدود شوي، بلکې د کمزورو پالیسیو، فساد او بدمرغۍ له کبله اقتصادي وده محدوده شوی. د بودیجې د مدیریت څخه د منلو وړ پایلې ترلاسه کولو لپاره د حکومت تګلاره به هغه سکتور ته راوړل شی چې د پانګونې ښه فرصت لري او ښه تاریخ ولری او کولی شي د حکومتدارۍ له اصلاحاتو سره نور ثمره تولید کړي د فنډونو ترټولو لویه برخه به هغوی ته ځانګړې شوې وي

د خان بساینه په وړاندې یو گام :

د ملي پروگرامونو څخه گټه اخیستل د ملي بشپړتیا د لوړولو لپاره لومړیتوب وړکړل شوی د کار موندنې د ودې لپاره د افغانستان ماډیول په ټولو ملي برنامو کې لومړنی انعکاس وړکړل شوی. ددی سکتورونو له ډلې څخه لومړیتوب وړکول، دا د کابینې د وړاندیز شوي پایلو سره سم او د مالي سرچینو پر بنسټ د پانگوني پلان وړاندې کوي چې د کلنۍ بودیجې پروسې برخې په توگه لیدل کیږي. کابینه او اقتصادي عالي شورا ته به وړاندیز وشي چې د ملي لومړیتوبونو ډیری بشپړ پرمختګ چې پدې چوکاټ کې قرارلري دا به د پنځو کلونو څخه زیات دوام وکړي په دې پلان کې د تطبیق او کار کولو امکاناتو اندازه کولو سره، حکومت کولی شي د اړتیا وړ مالي او سازماني سرچینې په گوته کړي. د تسلسل لپاره یو چوکاټ جوړول، او د لگښتونو د باوري ارزونې پر بنسټ، د لومړیتوبونو ټاکنه. او اړونده وزارتونه چې د دوی د لگښتونو ډیزاین او اندازه کولو لپاره اړین وسایل لري.

الف: د کرهڼیز پرمختیا پراخ پروگرام د افغانستان خالص داخلي تولید زیاتوالی یا کمول د کرهڼې سکتور په فعالیت باندې تکیه کوي. لږترلږه 21٪ وگړو ته په هیواد کې کار کولو ته موقع برابرې اولد هیواد صادراتو لویه برخه جوړوي. زموږ د هیواد کرهڼه په حقیقت کې، یو بی ثباته سکتور دی اوس مهال د اوبو د سرچینو په پراختیا کې د پانگوني کمښت شتون لري، د اړتیا وړ موادو بی کیفیتي لکه د تخم او کیمیاوي سري، ټیټې طبیعي سرچینې او د داخلي او بهرنیو بازار موندنې کمزورې سیس ټمونه دا د کرهڼې د سکتور خنډ ګرځیدلی.

داقلیم بدول ددی سبب شوی چې ژمنی یخونه دپخوا په پرتله درې اونی وړاندې ویلی شي او دا دپسرلی په موسم کې دزیاتو بارانونو سبب شوی نه دواوړی چې په پایله کې دس یلابونو خطرات زیات شوی او په اوړی کې داوبو دکچې دتیتوالی سبب شوی. په هرصورت دنورو وختونو څخه ډیره اړینه ده چې د اوبو زیرمې / د اوبو لویې څاګانې او د س یلابونو کنټرول باید وشي. د جگړو په جریان کې، کرهڼیزو ځمکو دزیاتو ماینونو له وجی زیات زیان رس یدلی او خطرناکی شوی دی. نو په ک نریزو ځمکو کې د ځمکې دماینونو دله مینله وړلو لپاره ملاتړ ته اړتیا لیدل کیږی نو په ضمن کې به کرهڼیزو ځمکو ته د بزگرانو لاس رسی زیات شي او د هیواد په بیوزلو س یمو کې د دماینونو په واسطه به د مړینې خطر راکم کړي. د زراعتي تولیداتو زیاتیدل په ډیری سکتیورونو کې د پانگوني غوښتنه کوي، لکه اوبه لگولو، د اوبو مدیریت او پراختیا، د پرمختیا کښت او د کار او ارزښت زنجیر، چې د کلیوالو تولیدونکو لپاره د پانگوني لپاره خورا لویه هڅونه ده. د ښارونو او کلیو په ارتباط کې ښه والی چې د کرهڼیز محصولاتو خرڅلاوو، پروسس او ذخیره کولو لپاره زمینه برابروي او ورسره به ښارونه او کلی پرمختیا او ښارونه به بدلون ومومي.

د دولت سکتورونو په واسطه پانگونه د دې سکتیور په برخو کې چې د اقتصادي ودې لپاره د پام وړ امکانات لري تمرکز به پری وشي. اصلاح شوی تخمونه، ښه کرهڼیزه ټیکنالوژي او د کرهڼیزو محصولاتو د ساتلو لپاره نا چیزه اسانتیاوې د خوړو خوندیتوب زیاتولو کې مرس ته کوي او بزگران په اضافي فصلونو کې د معیشت د ودې په برخه کې هم مرس ته کوي. د کرنې په صنعت کې، د کیفیت کنټرول ښه کول او ښه بس ته بندي چې د محصول ضایع کولو مخه نیسی لری نده چې افغانستان د وارداتي هیواد څخه د ک نریزو محصولاتو څخه د صادراتو هیواد ته باندی بدل کړي. دا قوت او پوتانیش یل به به په اوږد مهال وخت کې رامنځته شي.

۶. د اړیکو او زیربنا پروگرام

د سیمه ییزې یووالي پروسې پراختیا:

د افغانستان موقعیت د ختیځ، سویلي، مرکزي او لویدیځ آسیا ترمنځ د ترانزیتی مرکز په توګه، دا یوه لویه اقتصادي سرچینه کیدای شي د کورنۍ جګړې کچه د مدیریت وړ اندازې کچې ته راټیټه شوې ده. لومړۍ پانګې اچونې د به نړۍ انرژۍ لېږد په سکتور کې موږ د لرې پرتو سیمو ته د توکو لېږد لپاره وچ بندرونه چټو کړي دي. په دې وروستیو کې، نړیوالې سوداګرۍ سازمان ته د افغانستان لاسرسي د سیمه ییزې سوداګرۍ د پراختیا لپاره د سرحدونو پروژو او پالیسۍ یو اصلاحاتو لپاره اړینې اسانتیاوې برابرې کړي دي. موږ د پیسو نړیوال صندوق سره، داسې یو پراختیایی او نړیوال بانک سره د موډل ډیزاین کولو لپاره چې نه یوازې د نړیوال پانګونې جذب کولی شي، بلکې په دې سکتور کې کورني پانګونه او سیمه ایز خصوصي سکتور تمویل کولی شي په شریکه کار کوو. سیمه ییزه اقتصادي همکارۍ خورا لوی قوت لري د منځنۍ اس یا ډیجیټل لویې لارې پانګه اچونه د سیمه ییزو همکاريو نوې ساحې په سیمه کې د انرژۍ سیمه ییزې پروژې، رېل پټلۍ او سیمه ییز سرکونه دي.

د افغان ریل پټلۍ د سوداګریز ملکیت او معدني توکو لېږد پالنه کوي کوم چې د شمال له لارې مرکزي اسیا او دجنوب له لارې ایران ته لېږدول کېږي او شپږ لوجیستيکي بندرونه د افغانستان صادراتي سیمې سره نښلوي او تقریباً ۳۵۰ کیلومتره لین ډیزاین په شمول، پرمختګ شوي دي.

موږ همداراز تصمیم ل رو چې د ګاونډیو هیوادونو سره د همکارۍ کچه پراخه کړو د مثال په توګه، د جنوبي اسیا د چاپیریال همکارۍ پروګرام (SACEP) او د غرونو د قواوو پراختیا لپاره نړیوال مرکز او موږ په ګډه د همالایا په سیمه کې د اقلیم بدلون بدلول منفي اغیز کمولو لپاره کار کوو

د سیمه ییزه سوداګرۍ له لارې اقتصادي وده او امنیت موخه عبارت دی له:

○ افغانستان د اسیا او نورو هېوادونو ترمنځ د تجارتي توکو لپاره د ترانزیت مرکز ته بدلول.

○ دهیواد دصادراتو د لارې بدلول.

○ د دوه اړخیزو سوداګرۍ، ګټو او اعتماد دسطحې لوړولو له لارې دامنیت ښه کول

د سیمه ییزې سوداګرۍ د پوهیدو څخه زموږ د عواید زیاتولو لپاره، موږ به لاندې توګه ګامونه پورته کړو

➤ دسیمه ییزو پروژو تړل دکمر بندۍ په شکل (یو کمر بند یو سرک- OBOR)

➤ د عامه او خصوصي سکتور ګډون PPP (او د زیربنا پراختیا کې خصوصي سکتور هڅول

➤ د کاسا 1000s او ټاپې پروژو په شمول د پروژو لپاره اړین اړتیاوې او فنډونه باوري کول

د سیمه ایزو ادارو سره د همکارۍ پراختیا

په بهر کې زموږ سفارتونه او سوداګرديز کاروبارۍ ماموریت پیاوړی کول

۷. د ښاري پراختیا پروګرام

په ډیری هیوادونو کې، ښارونه د نفوس او جغرافیایي موقعیت لپاره اقتصادي ودې فرصتونه چټو کوي. د افغانستان ښارونه اوږده تاریخ لري، مګر اوس مهال، دا ښارونه باید د ودې او پرمختګ چلوونکي واوسي. زموږ ښارونه د ژوند کولو مرکزونه دي مګر د نویو اتباعو، داخلي بېې ځایه شویو او راستنیدونکو د جذبولو لپاره اقتصادي اساسات نلري. برسیره پردې، په 2019 کې د ښاروالانو د مستقیم انتخاب لپاره پلان سره سم، دا ښارونه به ښاري مدیریت ظرفیت ته اړتیا ولري.

دمتحرك او مناسبه ښارونه په پار د دې سکتور اصلي موخه په لاندې ډول ده

- د ښاري مرکزونو فعاله، خوندي او دوامداره شبکه جوړول.
- ښاري مرکزونه اقتصادي ودې، کلتوري او ټولنیزو مرکزونو ته بدلول.
- د ښاري پلا جوړونې پروسې توضیح کول، او د ښاري حکومتوالي میکانیزم رامینځته کول.

د پورته اهدافو د لاس ته راوړلو لپاره، د ملي لومړیتوب پروګرام به لاندې اړخونو ته پام وکړي

- په قانوني او حقوقي چوکاټ کې د پام وړ پرمختګ، د ځواکمن کولو پلي کول او په ښارونو کې د قانون حاکمیت پیاوړتیا
- د ښاري زیربناوو جوړول، په ځانګړې توګه د ترانس پورت او کانالیزیسون د ښاري پراختیایي پروګرام سره د کلتوري میراث یوځای کول او همغږۍ
- د ښاري اس توګنلایونو ښه والی، د زونونو مقرراتو چټو کول او تطبیق، او د ټولو لپاره د اس توګنې او د پیروودونکو د سیمو زیاتوالي.
- د ځمکې مالکیت حقونه منل او ساتنه، د بېوزلو لپاره ښاري خدمتونه ښه کول او د کارونو ته لاسرسی زیاتول.
- لویو اقتصادونو ته هڅونه، د ښاري اقتصادي زونونو رامینځ ته کول او د ښاري داخلي ښارونو جوړول د لویو ښارونو په پراختیا کې.

۸. د انرژۍ پروګرام

د اقتصادي ودې ستراتیژي د تولیدوونکو د وړتیا لوړولو پر بنسټ د ښارونو او نړیوالو بازارونو ته د لاسرسی لپاره کارول کیږي. د ترانسپورتي دهلیز پراختیا د کورنۍ جګړو له امله اغیزمن شوی، کمزروی او ضعیفی طرحی چی ډیری وختونه د Google له مخی ترتیب او د قراردادبانو کمزوری مدیریت مساوي ننگونې دي چی په ټیټ کیفیت سره په ساختمانی

سکتور کی دلوړو لگښت تونو لامل ګرځیدلی دی. په راتلونکي کې د داسې قضیود بیا تکرارولو لپاره، د سړکونو د جوړولو لپاره د شرکتونو ساختماني پروژو کیفیت ارزونه پیلېږي.

حکومت د سیستمونو د رامینځته کولو له لارې د هیواد د مخ پر ودې اړتیاوو سره سم د ترانسپورت موسسو د ښه کولو لپاره جدي ګامونه پورته کړي. چي پدې کې د سړکونو د خپلواکو ادارې، د سړکونو فنډ او د ترانسپورت انستیتیوت جوړول شامل دي همدارنګه افغانستان د بریښنا تولید او انتقال لپاره د اوږدې مودې لپاره پروګرام پیل کړی، د کاسا پروژې، 1000 او د ترکمنستان 500 کیلو واته بریښنا نا تار چي پایله کې 4000 میګاواټه بریښنا لیږدوي .

او د پایپ لین TAPI تاپی پروژه چې طبیعي ګاز له ترکمنستان څخه سویلي اسیا ته لیږدوي چي په دی سکتور کی د لویو اوغټو پروژو څخه ګڼل کیږي. د سلما بند جوړونه یوه ستره لاس ته راوړنه ګڼل کیږي. دا پروژې، په داسې حال کې چې د بریښنا نا صادرولو څخه عاید تولیدوي، بلکه په افغانستان کې سوداګریز او خصوصي بریښنا ته لاسرسی هم چټو کوي د کورنیو سرچینو څخه د بریښنا تولید مخ په زیاتیدو دی

په راتلونکو پنځو کلونو کې 2300 میګاواټه بریښنا تولید لپاره د یوې جامع پلان سره، په شمول د څلورو لویو بریښنايي پروژو په شمول د عامه - خصوصي ملګرتیا په توګه PPPs) او 600 میګاواټ لمريزه انرژي، بادی او طبیعي ګاز دا هم د عامه خصوصي ملګرتیا PPPs) له لارې پلي کیږي د زیاتیدو په حال کی ده. او د 2018 کال تر په اواخیرو کی به افغانستان د کورني سرچینو څخه ډیر انرژي تولید کړي چي د تیرو ۴۰ کلونو په پرتله به زیاته وی. د کورني محصولاتو سکتور کې پانګه اچونه، چې دا د سوداګریزو او صنعتي پراختیا لپاره یو مهم شرط دی البته د استوګنیزو سیمو لپاره د نوي کیدونکې انرژي په برخه کې د مخ پر ودې پانګونې سره لری پرتی س یمی به په لومړیتوب کی ونیول شی.

د زیربناوو او انرژي پراختیا لپاره د ملي لومړیتوب پروګرام د بریښنا او انرژي سکتور کې لاندې اهداف تعقیبوي

- د ښارونو او کلیو ترمنځ سوداګری پراخولو لپاره د ترانس پورت لیرد لگښت تونو کمول
- په راتلونکو 15 کلونو کې د ملي بریښنا لیرد 500 کیلوټ بشپړول او د انرژي په برخه کی ځان بساینه ترلاسه کول او د منځنۍ آسیا او سویل آسیا ترمنځ د انرژي د پلور څخه د عایداتو زیاتوالی.

د پورته موخو د ترلاسه کولو لپاره، افغانستان به دا تدابیر ونیسي

- ❖ د زیربناوو په پراختیا کې پانګه اچونې لپاره خصوصي سکتور هڅول
- ❖ د ستراتیژیک زیربناوو د پراختیا د چټکولو لپاره د خصوصي سکتور لپاره د عامه سکتور د ځمکې اس توګنې ته لاس رسی.
- ❖ د داوطلبې د پروسې کمولو لپاره د نوي تدارکاتي ک نړو پیاوړتیا، دیزاین او تصویب.

❖ د زیربناو، کانونو او انجنیرانو او د پروژې مدیرانو ته د لوړتیا موقع برابرول.

❖ داوبو بریښنا، دنوی کولو وړ انرژۍ، او طبیعي ګاز څخه په ګټنې اخیس تی ۲۳۰۰ میګاواټ ته دداخلی بریښ نا تولید زیاتول،

❖ د کورني انرژۍ د لیږد ظرفیت س پارل او پراخول، په ځانګړې توګه د نوي کولو وړ انرژۍ.

❖ او په دې سکتور کې د نرخونو او سبسایډۍ له منله وړل

۹. د کانونو او طبیعي سرچینو د پراختیا ملي پروګرام

د کانونو او استخراجي صنایعو سرچینې لکه کان کیندنه او د هایدروکاربن پرمختګ به په هیواد کې د اقتصادي ودې هڅولو کې مهم رول ولوبوي. دوامداره پرمختیا د رنجی داوطلبۍ او مؤثره څا نرې له لارې خورا مهم ده، وروس تي راپورونه په سکتور کې د حکومتی پیاوړتیا ش تون ته اشاره کوي ترڅو د قاچاق او غیر قانوني اس تخراج مخه ونیسي. له همدې کبله، زموږ ستراتیژیک پلانونه همغږي شوي دي. له همدې کبله زموږ ستراتیژیک پلانونه د استخراجي صنایعو شفافیت معیارونو سره سم د اس تخراجي فعالیتونو(EITI) د همغږۍ او دوام پر بنسټ ولاړ دي.

او دا یقیني کول چی د سکتور د عمومي ظرفیت او د نړیوالو تجربو او مهارتونو مدیریت په پام کې نیولو سرهد کان ونو کندنه په ملي او تاریخي کچو ترسره کیږي. که څه هم د کان کیندنې سکتور د عایداتو د لوړولو لپاره لوړ ظرفیت لري مګر کمزوری مقررات، د پانګې اچونې تایید او فساد د دې سکتور پراختیا مخه نیسي. او دی ننگونو ددی سکتور دپام وړ عوایدو دراتلولو مخه ډب کړی. دولت به د خصوصي پانګوونې هڅونې لپاره د تنظیموونکي او مقرراتي چوکاټونو ته د رسیدو پروسه چټکه کړي. دکانونو دسکتور دقوت او پوتانشیل لپاره لازه ده چی مهم او حیاتی بنسټونه لکه دبندرونو جوړول د اورګاډي پټلۍ رامینځته کول چې د کان کیندنې پروژې د بریښنا ملي شبکې سره تړی لویه پانګونه باید وشي. شفافیت او حساب ورکونه د دې سکتور د پایښت پراختیا لپاره د کلیدي لومړیتوبونو څخه دي.

د کانونو ناقانونه استخراج ته د لاسرسی نشتوالی، چې په کال کې ۱۱۲ میلیون ډالرو په اندازه دولت ته زیان رسیږی او همدارنګه دغیر قانونی وسله والودیپیاوړتیا او دجرمونو سبب ګرځی، ددولت په لومړیتوبونو کی قرار لری. حکومت د هغو کانونو د عوایدو راتلولو لپاره چې په رسمي توګه اس تخراج شوي دي د ملکیت ګټو خپرولو لپاره نوي شرایط وړاندې کړي د هایدروکاربن نقشه اخیستنه او پلټنه اوس هم روانه ده، که څه هم په دې سکتور کې هر ډول سوداګریزې پرمختیا د تیلو او ګازو بیه په نړیواله کچه لوړه ده. د ښه اقتصاد لپاره د کانونو سکتور بریالیتوب د کان کیندنې او کانونو لپاره مهم اهداف په لاندی ډول دی

■ د کانونو له لاری عواید لوړول

■ د کانونو عواید د دوام او اټکل کولو زیاتوالی

■ د تیلو او ګازو د اس تخراج پراختیا

■ د کانونو دغیر قانونو د اس تخراج مخنیوی

او د دې سکتور لپاره زموږ لومړیتوبونه په لاندې توگه دي

◀ د قراردادونه سمون او د محلي حکومتداري مسلکي کول

◀ په هیواد کې د ټولو کانونو په اړه د دولت کنټرول پراخول

◀ د افغانس تان د اس تراجي صنایعو شفافیت نوبت معیارونو سره سم د کانونو قانون چټو کول

◀ د لوی کانونو د پراختیا لپاره د نړیوالو شریکانو جذب کول او د ریل نوي ش بکې رامینځ ته کولو لپاره د س یمه ای زو)س یمه ایز(ترانس پورت لین سره د ترکمنس تان او ایران نېلول او په هیواد کې د ټولو کانونو په اړه د دولت کنټرول پراخول.

◀ د افغانس تان د اس تراجي صنایعو شفافیت نوبت معیارونو سره سم د کانونو قانون چټو کول(AEITI).

۱۰. د بشري سرچینو د پراختیا پروگرام

د کار زیاتوالی او په انساني سرچینو کې پانگه اچونه د افغانستان د کار مهارتونه په سمه توگه د بازار رکاز سره مناسب ندي او د دې زیانونه به د اقتصادي ودې ستراتیژۍ سره سم خراب شي. نو له دې کبله، د کار مارکیټ راتلونکي اړتیاو اټکل کولو لپاره حکومت د انجنیرۍ حرفوي زده کړو په برخه کې، د بازار نوي غوښتنې ته په پام سره د مدیریت مهارتونو پراختیا، د خدماتو صنعت او اصلاحاتو ته اړتیا ده چې د کاري ځواک نرموالي ته وده ورکړي، پانگونه به وکړي. د داخلي بېې ځایه شویو وگړو او داخلي بېې ځایه شوو خلکو راستنیدا د کار بازار کې رغنده رول لوبولی شي. د کډوالو لپاره د ثانوي زده کړو او روزنې پروگرامونه آسانتیاوې برابرې شوي، په تیره بیا هغه کسانو لپاره چې بهرنی روزل شوي دي. په اکادمیک او ځانگړو موسسو کې د زده کړې کیفیت ښه کول، د اکادمیک چارو په اړه نصاب بدلولو، ارزونې، او راپور ورکولو له لارې د پایلو پر بنسټ مادیولونه تولید شی.

د بشري پرمختیا د اقتصادي ودې لپاره، په دې سکتور کې د حکومتي پانگو اچونې هدف په لاندې توگه دی

- د کاري بازار د راتلونکي اړتیاوو په گډون د کاري قوی صادر کول او چټو کول
- په خصوصي سکتور کې د کار غوښتنې سره د رو نزیزو پروگرامونو ښه همغږي کول
- د موجوده مهارتونو کچه لوړول
- د روغتیا (وقایې او مخالجي) په برخه کې د پانگونې له لارې د کار ځواک ظرفیت ښه کول د دې اهدافو د

ترلاسه کولو لپاره، حکومت لاندې گامونه پورته کوي

■ د آلمان هیواد د زده کړې مادیولونو په کارولو سره مسلکي او حرفوي زده کړې

■ د خصوصي وړتیاوو زده کړه او د اکادمیکو تاسیساتو پیاوړتیا

- د کډوالو او بېلابېله شويو خلکو د جذبولو فرصتونه د رو نړۍ او د کار بازارونو ته وپېژني.
- د مارکیت کار او رو نړیزو برنامو لپاره د مهاجرینو او بی ځایه شوو خلکو موقع او فرصت تشخیص کول
- د محلي ستراتیژۍ یا میتودولوژي ملاتړ کول چې د معیوبینو لپاره عاید تولیدوي.
- په دې برخه کې د نرموالي یا انعطاف د زیاتولو لپاره د پالیسۍ بیا کتنه او کاري مقررات
- د ښځو زده کړه او کار بازار کې پانګه اچونه.
- د بیلابیلو څانګو د یوځای کولو له لارې د اقتصاد د وزارت ظرفیت ته وده ورکول
- د صحنې سیس تم د مالی تمویل لپاره د یو پایداره مادیول تشخیصول.

۱۱. د ښځو د اقتصادي پیاوړتیا پروګرام.

د افغانستان حکومت د ملي ستراتیژۍ له لارې د ملي پرمختیا په بهیر کې د ښځو بشپړ س یاسي، ټولنیز او اقتصادي ګډون ته ژمن دی. په همدې اساس حکومت د مخه د ملګرو ملتونو د ۱۳۲۵ پریکړې پلي کولو او د ښځو د اقتصادي پیاوړتیا لپاره ملي لومړیتوب پروګرامونو پلي کولو څخه کار اخیس دی. د غربت کمولو لپاره حکومت ژمنې سره سم، پریکړه کوي چې په راتلونکو پنځو کلونو کې د ښځو اقتصادي پیاوړتیا پروګرام په اړه ۲۵۰ \$ میلیون ډالر پانګه اچونه وکړي. د جنډر د احصایې کیفیت ښه کول او له بله پلوه، هغه ټول قوانین چې له بازار او مالي پوړونو څخه د میرمنو لاسرسی محدودوي او بندیز کوي له مینله یوسي.

د افغانستان جنډر ستراتیژي:

د افغانستان اساسي قانون د ښځو لپاره د تابعیت مساوي حقوق بیانوي. مګر د ښځو بې وزلۍ له منله وړل او په اقتصادي بهیر کې د هغوی ګډون کول او مارکیت ته هغو د لاسرسی په برخه کې ملاتړ ته اړتیا لرو. حکومت د جنسیت ستراتیژۍ پلي کولو لپاره د پنله ارکانو وړاندیز کوي هر رکن د حکومت د ټولیز فعالیت پر بنسټ ولاړ دی

- د ښځو بشري حقونو په اړه نړیوالې ژمنې پلي کول، د ښځو امنیت او د کورنۍ تاوتریخوالی څخه د ښځو ازادول.
- د روغتیايي خدمتونو په شمول زده کړو ته د ښځو بشپړ لاسرسی (د لوړو زده کړو په شمول)
- د ښځو د اقتصادي پیاوړتیا لپاره د ملي لومړیتوب پروګرام پیل کول
- د قوانینو بشپړ اجرا او پلي کولو له لارې د ښځو اساسي حقونو تضمین کول
- په حکومتی چارو او کار کې د ښځو پرمختګ.

دوهمه برخه

د افغانستان د تلپاتې پرمختګ موخي

AFGHANISTAN SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS (A-SDG)

د افغانستان د تلپاتې پرمختيايي موخو عمومي پيژندنه داړوندو نښو او شاخصونو پر بنسټ د پوهنې ، روغتيا ، جنډر ، زيربنا، ټولنيز خوندیتوب، کرهني او کليو د پراختيا ، اقتصاد سکتورونو تحليل او ارزونه :

د تلپاتي پراختيايي موخو(SDGs) لنډه پيژندنه:

تلپاتې پراختيايي موخې(SDGs)، د اقتصادي، ټولنيزو، چاپېرياليو او امنيتي چارو په برخه کې د ټولې نړۍ د هېوادونو لپاره د ملګرو ملتونو

۱۵ کلنه (۲۰۱۵-۲۰۳۰) اجنډا ده چې د نړۍ د نورو هېوادونو تر څنګ، افغانستان هم د هغه پلي کولو ته ژمن دی.

د تلپاتي پراختيايي موخو(SDGs) پروګرام، د ځينې موخو، هدفونو او شاخصونو په زياتولو سره، په حقيقت کې د زريزې د پراختيايي موخو(MDGs) پروګرام د پراختيايي موخو دوام ګڼل کېږي. د زريزې پراختيايي موخو(MDGs) پروګرام، تلپاتې پراختيايي موخو(SDGs) ته ورته، د پرمختيايي هېوادونو لپاره د ملګرو ملتونو ۱۵ کلنه(۲۰۱۵-۲۰۳۰) اجنډا ده چې افغانستان د هغه وخت د ستونزو له امله و نه کړای شو په ۲۰۰۰ کال کې د هغه پلي کولو ته ژمن شي خو په ۲۰۰۵ زيږديز کال کې، د نړۍ د نورو هېوادونو تر څنګ، افغانستان هم د هغه د پلي کولو ژمنه وکړه. د زريزې پراختيايي موخو(MDGs) پروګرام، ۹۰ (موخې)، ۱۸ (هدفونه او) ۴۸ (پراختيايي شاخصونه لري.

په ۲۰۱۵ کال کې د زريزې پراختيايي موخو(MDGs) پروګرام د مودې له پای ته رسيدو سره سم، د ۲۰۱۵ کال د سپټمبر په مياشت کې، د تلپاتې پراختيايي موخو(SDGs) پروګرام، د نيويارک په ښار او د ملګرو ملتونو په مقر کې، د ۱۵ راتلونکو کلنو(۲۰۱۵-۲۰۳۰) لپاره تصويب شو او د ملګرو ملتونو ټولو غړو هېوادونو د جاپان او انگلستان په استثنا د هغه د پلي کولو هوډ او ژمنه وکړه.

د تلپاتي پراختيايي موخو(SDGs) پروګرام، د بشري ټولنو د اقتصادي او ټولنيزې پراختيا په موخه طرحه شوی دی چې (۱۷) موخې، (۱۶۹) هدفونه او (۲۱۷) پراختيايي شاخصونه لري.

د تلپاتي پراختيايي موخو (SDGs) پروگرام ليدلوری:

د تلپاتي پراختيايي موخو پروگرام تمرکز:

- له نړۍ څخه د بې وزلۍ له منله وړل؛
- د بې عدالتۍ او نابرابرۍ په وړاندې دوامداره مبارزه کول؛
- د تلپاتي سولې او ټيکاو تامينول؛
- د چاپېريال ساتنه کول؛
- د نړۍ د هېوادونو تر منځ د اقتصادي او ټولنيزو همکاريو پياوړي کول.

د افغانستان لپاره تلپاتې پراختیایي موخې (A-SDGs):

د وزیرانو عالي شورا د ۱۳۹۴/۰۷/۲۰ نېټې د (۱۶) شمېرې مصوبې پر بنسټ، د اقتصاد وزارت ته دنده س پارل شوې تر څو د پام ټی پراختیایي موخو (SDGs) پروگرام د همغږي او ملي کولو (Nationalization & Contextualization) او د تلپاتې پراختیایي موخو د پلي کولو د بهیرونو په دقت سره رهبري او مدیریت تر سره کړي.

د اقتصاد وزارت به په منظمه توگه د زیرې د موخو د پلي کولو څارنه تر سره کوي او د پلان شویو شاخصونو د پرمختگ د کچې په تړاو به د ارزونې کلني رپوټونه په منظمه توگه جوړوي او له اړونده مراجعو سره به یې شریکوي. په ۲۰۱۵ زیږدیز کال کې به د اقتصاد وزارت، د زیرې د پراختیایي موخو په اړه ۱۰ کلن تحلیلي رپوټ جوړوي او د یاد رپوټ لنډیز به د ملي یووالي حکومت د اجرائیه رئیس لخوا د ملگرو ملتونو په غونډه کې وړاندې کړي. افغانستان د زیرې د پراختیایي موخو د ځینو شاخصونو په تړاو ښې لاس ته راوړنې لري خو د ځینو شاخصونو په برخه کې یې متوقعه پایلې د ټاکلو هدفونو پر بنسټ نه دي تر لاسه کړي.

د پایښتی پراختیایي موخو د ملي کولو پایلې			
د هېواد بودیجوي سکتورونه	په هر سکتور کې پایښتی پراختیایي موخې	ملي هدفونه	ملي شاخصونه
د امنیت سکتور	موخه - ۳، ۱۱، ۱۶، ۱۷	۶ هدفونه	۹ شاخصونه
د پوهنې سکتور	موخه - ۴، ۸، ۱۱، ۱۲، ۱۶	۱۴ هدفونه	۳۰ شاخصونه
د روغتیا سکتور	موخه - ۳، ۲، ۵، ۶	۱۱ هدفونه	۲۱ شاخصونه
د حکومتوالی سکتور	موخه - ۱۶	۳ هدفونه	۴ شاخصونه
د زیربنا سکتور	موخه - ۵، ۶، ۷، ۹، ۱۱، ۱۵، ۱۷	۳۴ هدفونه	۴۰ شاخصونه
د ټولنیز مصوئیت سکتور	موخه - ۱، ۴، ۵، ۸، ۱۰، ۱۱، ۱۳، ۱۶	۱۲ هدفونه	۳۳ شاخصونه
د کرنې او کلیو د پراختیا سکتور	موخه - ۲، ۱، ۶، ۹، ۱۲، ۱۵	۱۲ هدفونه	۲۲ شاخصونه
د اقتصاد سکتور	موخه - ۱، ۸، ۹، ۱۰، ۱۲، ۱۷	۲۰ هدفونه	۲۹ شاخصونه
۸ سکتورونه	۱۷ موخې	۱۲۱ هدفونه	۱۸۸ شاخصونه

د افغانستان لپاره د تلپاتي پراختيايي موخو (A-SDGs) ارزښت:

- افغانستان د يو خپلواکه او داسې هېواد په توګه چې پر ټيکاو باور لري، د نړۍ د نورو هېوادونو تر څنګ، د تلپاتي پراختيايي موخو پلي کولو ته ژمن دی.
- تلپاتي پراختيايي موخې په بشپړ دقت سره طرحه او جوړ شوي دي. له همدې امله، د افغانستان ټول پراختيايي لومړيتوبونه په هغه کې څرګند دي.
- يادې موخې کولای شي په هېواد کې د اقتصادي او ټولنيزو پراختيايي لومړيتوبونو لپاره يوه ستراتيژيکه سرچينه او بنسټ وګرځي.
- د تلپاتي پراختيايي موخو په پلي کولو سره به له افغانستان سره د نړيوالې ټولنې مالي او تخنیکي مر تې ډيرې شي.
- د تبپاتي پراختيايي موخو پلي کول به په هېواد کې د تلپاتي سولې او ټيکاو لامل شي.
- د تلپاتي پراختيايي موخو پلي کول به د هېواد د چټکې پراختيا او ودې لامل شي.

د افغانستان د پايښتی پراختيايي موخو (A-SDGs) د پلي کولو پړاوونه:

د افغانستان د تلپاتي پراختيايي موخو (A-SDGs) د ملي کولو په برخه کې مهمې لاس ته راوړنې:

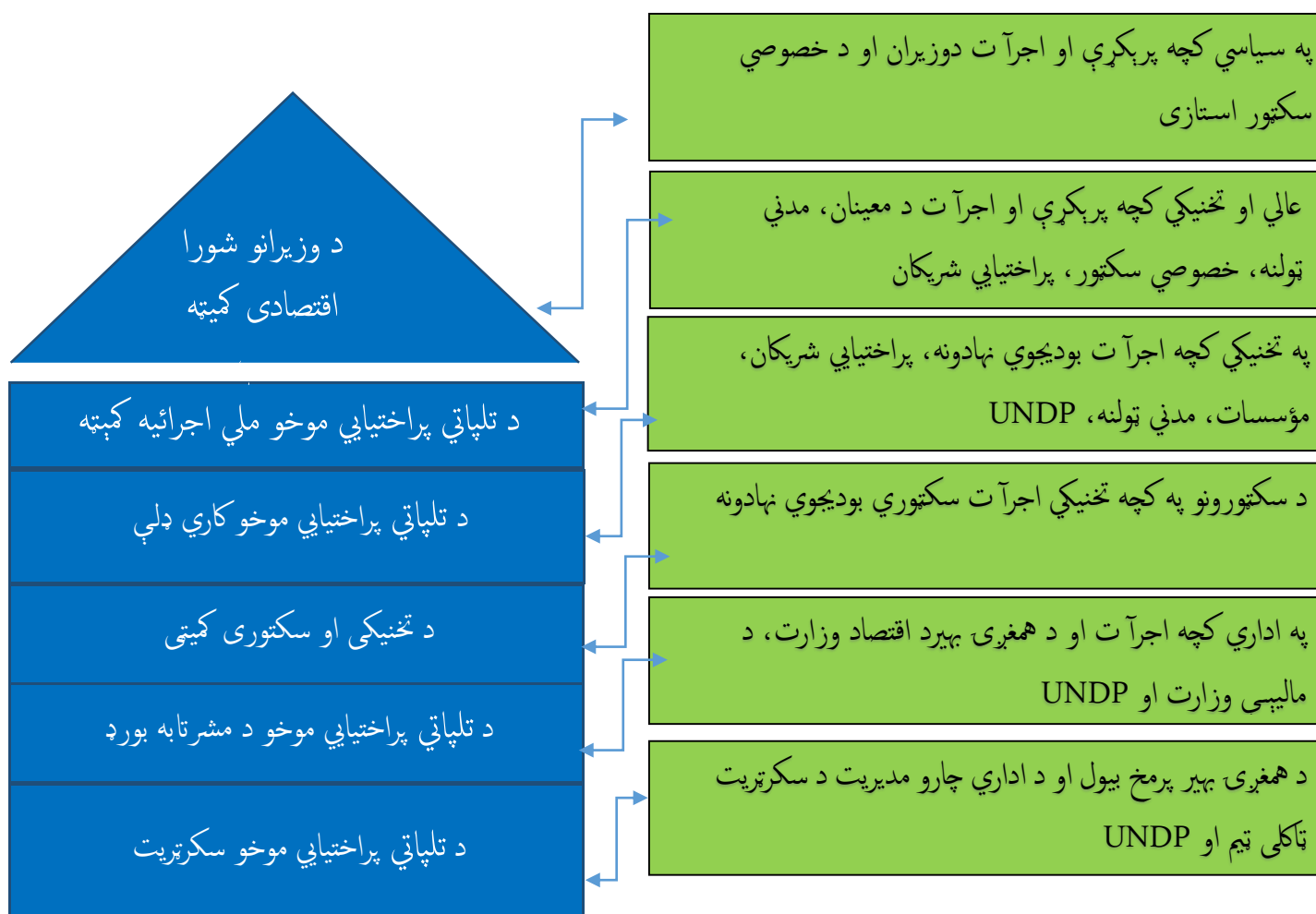
- د اقتصاد وزارت د تلپاتي پراختيايي موخو د شاخصونو او هدفونو د ملي کولو په برخه کې، د مطروحه پلان پر بنسټ په جدیت سره کار تر سره کوي او له نیکه مرغه، په دې برخه کې د پام وړ لاس ته راوړنې لري:
- د تلپاتي پراختيايي موخو د شاخصونو او هدفونو د نهايي کولو په برخه کې ۴ مشورتي کنفرانسونو تدویر شوي دي (۲) کنفرانسونو د اقتصاد په وزارت کې او ۲ کنفرانسونو له ځوانانو او مدنې ټولنې سره.
- د اقتصاد وزارت په چوکاټ کې، د تلپاتي پراختيايي موخو سکرتریت او د تلپاتي پراختيايي موخو د مشرتابه بورډ ایجاد شوی دی.
- د تلپاتي پراختيايي موخو د شاخصونو او هدفونو د نهايي کولو او منظموولو په موخه، د مشرتابه کمېټه او تخنیکي کمېټه ایجاد شوې ده.
- تلپاتي پراختيايي موخې د هېواد پر ۸ پراختيايي سکتورونو باندې وېشل شوي او د تلپاتي پراختيايي موخو د همغږۍ او پلي کولو په برخه کې، ۲۸ بودیجوي واحدونه د رهبرۍ د نهادونو (د ټاکل شویو شاخصونو پلي کوونکو) په توګه تشخیص شوي دي.

- تردي دمه، د افغانستان د تلپاتي پراخ تيايي موخو (A-SDGs) په اړه، د ۵ سکتورونو رپوټونه د وزیرانو شورا اقتصادي کمیټې ته وړاندې شوي دي. یاد سکتورونه دا دي: (پوهنه، روغتیا، حکومتوالي، ټولنیز مصئونیت او کرهنه) او هغه سکتورونه چې رپوټونه یې تر اوسه نه دي وړاندې شوي دا دي (زیربنا، اقتصاد او امنیت).
- د افغانستان د تلپاتي پراختیایي موخو سکتوري تخنیکي او مشورتي غونډې، د شاخصونو او هدفونو د بیا کتنې او نهایي کولو په موخه، د مرکزي احصائیې له ادارې سره تر سره شوي دي.
- له بودیجوي واحدونو او همکاره نهادونو سره، د افغانستان د تلپاتي پراختیایي موخو د شاخصونو او هدفونو د ملي کولو او همغږۍ په موخه، شاوخوا ۵۰ تخنیکي او مشورتي غونډې تر سره شوي دي.
- د وزیرانو عالي شورا د اقتصادي کمیټې په غونډو کې، د تلپاتي پراختیایي موخو د اجرا تو او لاس ته راوړنو په تړاو منظم رپوټونه وړاندې شوي او د هغوي په اړه خبرې اترې شوي دي.
- د کلني بېسلاينونو او هدفونو د نهایي کولو په موخه، د وزیرانو او دولت د بودیجوي نهادونو د مسئولینو په کچه عالي غونډې تر سره شوي دي.
- د مرکز او ولایتونو په کچه له مدني ټولنې، خصوصي سکتور، پوهنیزو نهادونو، پراختیایي شریکانو، ځوانانو، رسنیو او خلکو سره مشورتي سیمینارونه تدویر شوي دي.
- د مالوماتو د مدیریت او خلکو ته د افغانستان د تلپاتي پراختیایي موخو په تړاو اړینو مالوماتو ته د لاسرسي په موخه، یوه ویبپاڼه او پرلیکه ډیټابېس فعال شوی دی.
- د افغانستان د تلپاتي پراختیایي موخو پر لومړۍ مسودې باندې کار روان دی.
- د بودیجوي واحدونو په پروگرامونو او پراختیایي پلانونو کې، د افغانستان د تلپاتي پراختیایي موخو د شاخصونو او هدفونو د همغږي کولو او ادغام په تړاو مشخص پلانونه جوړ شوي دي.

د افغانستان د تلپاتي پراختيايي موخو (A-SDGs) د مشرتابه او څارنې جوړښت:

د افغانستان د تلپاتي پراختيايي موخو (A-SDGs) کاري کمېټې او ډلې:

د بودیجوي نهادونو مسئولیتونه

• د اقتصاد وزارت

- ✓ د تلپاتی پراختیایي موخو سکرتریت کول
- ✓ د همغږۍ او ملي کولو بهیر د مدیریت رول تر سره کول
- ✓ د پلي کولو د بهیر څانګه او د هغه په اړه رپوټ ورکول
- ✓ د روزنیزو پروګرامونو تدویرول
- ✓ عمومي عامه پوهاوی رامنځته کول
- ✓ د اړتیا په صورت کې له نهادونو سره تخنیکي همکاري کول
- ✓ د پلي کولو پړاو په اړه اس تا نزدیګي کول او د مرس تو جلیبول

بودیجوي واحدونه

- ✓ د تلپاتی پراختیایي موخو د شاخصونو او هدفونو نهایی کول
- ✓ د پراختیایي ادارو له ستراتیژیکو او پراختیایي پلانونو سره د پایښ تي پراختیایي موخو انطباق او ادغام تر سره کول
- ✓ په منظمه توګه د پایښ تي پراختیایي موخو تطبیقول
- ✓ د تلپاتی پراختیایي موخو د تطبیق له بهیر څخه دوامداره څانګه کول
- ✓ اړونده مراجعو ته شپږ میاشتني او کلني رپوټونه جوړول

د پراختيايي موخو د عامه اړيكو او استازيتوب ستراتيژي:

د ستراتيژۍ موخې:

- د پراختيايي موخو د اهميت په اړه د خلکو او ذيدخله ادارو عامه پوهاۍ زياتول؛
- پراختيايي موخو په بهير کې د خلکو او هغوی د استازو رول پياوړی کول؛
- پراختيايي موخو د پلي کولو په بهير کې د اړونده ادارو ونډ اخيستنه هڅول؛
- پراختيايي موخو د پلي کولو په بهير کې د مدني ټولنې نهادونو او عامه سکتور لېوالتيا زياتول؛
- د خلکو او حکومت تر منځ د باور فضا رامنځته کول.

راتلونکي گامونه:

- د تلپاتۍ پراختيايي موخو د اغيزمن تطبيق په تړاو مشورتي غونډې کول؛
- له ټولو ملي پلانونو او پروگرامونو سره، تلپاتۍ پراختيايي موخو ته انطباق ورکول او د هغوی همغږي کول؛
- د هېواد په ولايتونو کې د ظرفيت لوړونې او عامه پوهاوي پروگرامونه تدویرول؛
- د تلپاتۍ پراختيايي موخو د تمويل او بودیجه جوړونې لپاره ميکانيزم ايجادول؛
- د تلپاتۍ پراختيايي موخو لپاره تطبيقي ميکانيزم جوړول؛
- د تلپاتۍ پراختيايي موخو (SDGs) لپاره معياري ډيټابېس او د موبايل اپليکېشن جوړول؛
- د افغانستان د تلپاتۍ پراختيايي موخو سند جوړول او په رسمي ډول د هغه خپرول؛
- د تلپاتۍ پراختيايي موخو د هدفونو تطبيق پيلول؛
- د تلپاتۍ پراختيايي موخو د تطبيق د څرنگوالي په تړاو شپږ مياشتني او کلني رپوټونه جوړول.

سرچینې او ماخذونه

1. د کرهڼې مالدارۍ او اوبو لگولو ریاست
2. پوهنې سکتور
3. د عامې روغتیا سکتور
4. د بنسټونو سکتور
5. اقتصاد او خصوصي سکتور
6. احصایي ریاست
7. اطلاعاتو او فرهنگ ریاست
8. بریښنا او انرژي ریاست
9. دولتي پوهنتون ریاست
10. مستوفیت ریاست
11. عدلي ریاست
12. مخابراتو او ټیکنالوژي ریاست
13. کار ټولنیزو چارو او معلولينو او شهیدانو ریاست
14. کوچیانو ریاست
15. ورزشي امریت
16. ښځو چارو ریاست
17. کانونو او معدن ریاست
18. دافغانستان بانک ریاست
19. کلیو او پراختیا ریاست
20. طبیعي پېښو پروراندې د مبارزې ریاست
21. ارشاد حج او اوقافو ریاست
22. مخامخ مرکي
23. د پوښتن پانو له لاری
24. په ساحو کې د پرمختګ بهیر کتنه
25. SDGs, NPP, ASDG, ANPP, ALCS
26. د ژوند د سروې وضعیت ۱۳۹۵

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library